This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

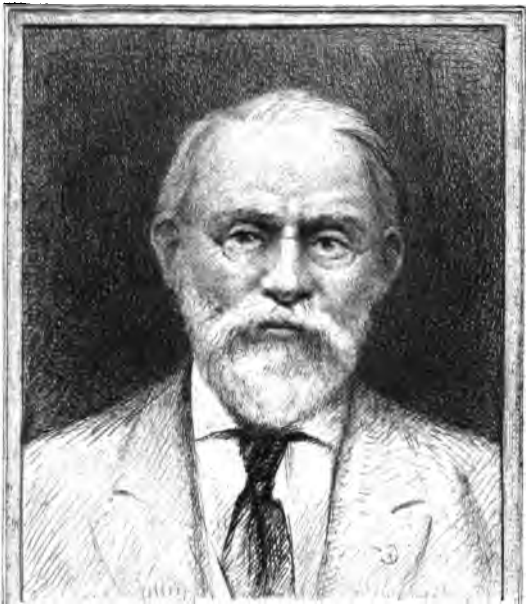
Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på http://books.google.com

A 3 9015 00368 270 8
University of Michigan – BUHR

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

FROM THE LIBRARY OF
CHRISTIAN JENSEN

PQ
1521
.D3
R6

Rolands-Kvadet

Oldfransk Heltedigt

Chanson de Roland
=

Rolandskvadet

Metrisk oversat af O. P. Ritto
Illustreret af Niels Skovgaard
Indledning og Noter af Kr. Nyrop

København · Det Nordiske
Forlag (Bogforlaget) Ernst
Bojesen · Trykt hos F. E.
Bording (V. Petersen) 1897

PQ
1521
.D3
R6

Dunning
Hill
12-19-39
37893

Indholdsfortegnelse.

DOR
2-23-40
DOR

I eftersommeren 778 vendte Karl den store tilbage fra et tog mod Sarasenerne i Spanien. Toget var forløbet ret heldigt. Frankerkongen havde underlagt sig Nordspanien indtil Ebro; han havde kuet kalifen Abd Arrâman og førte Ibn al Arabi med sig som gidsel. Men da han drog over Pyrenæerne, angreb Baskerne hans bagtrop, og i de trange, skovbevoxede passer kunde de tungt bevæbnede Franker kun dårligt forsvare sig; bjærgboerne overvældede dem, og de blev nedhuggede til sidste mand. Kongens drost Eggihardus, hans paladsgreve Anshelmus og Hruodlandus, den bretonske markgreve, lod her deres liv.

Den gamle krønikeskriver Ejnhardt, hvem vi skylder disse oplysninger, tilføjer, at det blev umuligt at tage hævn over Baskerne, da de strax efter splittedes til alle sider, så at man ikke engang vidste, hvor man skulde søge dem.

Desto dybere var harmen og smerten, da rygtet om det uhævnede nederlag bredte sig over landet. De hjemvendende soldaters beretning greb sindene

mægtigt, og den fortvivlede kamp i Roncevaux blev udgangspunktet for en rig episk digtning. Folkesangerne digtede viser om de frankiske hærmænds tapre død, og fremfor alle andre berømmede de den bretonske markgreve Hruodlandus eller, som hans franske navn lyder, Roland. Han blev centrum i det hele drama. Hans tapperhed og mod gjorde ham til folkets kårne yndling, og som det levendegjorte udtryk for dets højeste idealer, som den ædle ridder med det lyse, pletfri skjold, der uovervunden falder i kampen for sit land med ansigtet vendt mod de flygtende fjender, blev han Frankrigs stolte nationalhelt.

Kvadet om hans heltedød er den franske nations første digteriske storværk.

Den oldfranske heltedigtning er ifølge hele sin karakter væsentlig historisk. Den er opstået i en historisk tid og besynger historiske begivenheder; den danner derved en interessant modsætning til de fleste andre landes folkeepopeer, der enten er mytiske eller heroiske, og hvis oprindelse taber sig i forhistoriske sagntider.

De franske heltedigte eller, som de kaldes, „chansons de geste“ synger om de karolingiske kongers kampe mod frankerrigets fjender, mod

Sarasener og vikinger, mod Germaner og Slaver. De synger om de mægtige vasallers oprør mod kongen eller deres indbyrdes fejder om arv og len. Det er bevægede, barbariske og rå tider, der afspejler sig i de ældste digte. Bloddampende valpladse og vilde røvertog, der betegnes af hærgede borge og plyndrede klostre, af mordbrand og voldtægt. Vi føler de utæmmede lidenskabers voldsomme rasen; vi hører gnyet af de brynjeklædte kæmpers slagsværd, der falder tungt og skånselsløst.

Det er dog kun kærnen i „les chansons de geste", som er historisk. Mindet om mand og dåd forvanskes let, sagndannelsen får tidlig vækst, og langsomt og sikkert spinder den digtende fantasi sit fine væv.

Navne forandres eller glemmes, de optrædende personer sammenblandes, og bedrifter, én mand har udført, tillægges en anden. Særlig folkeyndede helte bliver midtpunkter, om hvilke alt koncentreres, og begivenhederne lokaliseres i tid og sted efter de forandrede krav, samtidigt med at alle forhold forstørres til overdrivelse, og nye episoder opfindes for at forklare og udfylde. Så stærkt omformes efterhånden de oprindelige forhold, så mange fremmede sagnelementer ind-

føjes, at kun den moderne forsker, væbnet med kritikkens skarpeste våben, formår at genfinde den historiske kærne, som skjuler sig dybt inde under sagnenes yppige dække.

Et halvt hundrede år efter sin død er således Karl den store allerede blevet en kæmpemæssig sagnfigur. Munken fra St. Gallen fortæller, hvorledes lombarderkongen Desiderius oppe fra sit vagttårn spejder efter den fremrykkende frankiske Hær. Han ser fortroppen komme i en hvirvel af støv. Han ræddes og spørger Otker: „Er det Karl den store?“ „Endnu ikke,“ lyder svaret. Ved hver ny afdeling, der viser sig af den stolte hær, gør han i stigende angst det samme spørgsmål. Men stadigt svarer Otker: „Endnu ikke;“ og han tilføjer: „Når du ser markerne bedækkes som med en høst af jærn og Po og Ticino svulme mod Pavias mure med mørke, jærnsorte bølger, så kommer Karl.“ Næppe havde han talt, før der viste sig i nord en dunkel sky; det var kejseren, der nærmede sig, jærnkejseren omgivet af sine jærnklædte mænd, der fyldte marker og veje, og solens stråler kastedes tilbage af jærnets glans. „Der kommer han, du har spurgt efter,“ udbrød Otker, og Desiderius styrtede rædselsslagen til jorden.

V

Også om nederlaget ved Roncevaux har sagndannelsen tidligt slynget sig i frodig væxt.

Den sikkert ikke meget betydelige kamp mellem kejserens bagtrop og de baskiske bjærgstammer er blevet et vældigt sammenstød mellem to nationers tapreste krigere. De lidet kendte Baskere har måttet vige pladsen for Sarasenerne, de traditionelle fjender i fransk folkedigtning, og kampen mod bjærgrøverne om den frankiske hærs tros er blevet en kamp for Guds riges ære, en kamp mellem kristendom og hedenskab; ti for middelalderens katoliker var de muhamedanske Sarasener hedninger. Og der kæmpes ikke i et trangt og mørkt bjærgpas, men på store åbne sletter. Umådelige hærmasser imod hinanden: de kæmpende tælles i tusender og hundredetusender. Deres tapperhed er uforlignelig, deres styrke vidunderlig, overmenneskelig; med et hug kløver de en fuldt væbnet rytter og hans hest, og en enkelt Franker gør det af med hærskarer af fjender.

Således er de historiske forhold blevet overdrevne i folkets fantasi. Begivenheden er svulmet op og har antaget kæmpemæssige, ja jætteagtige former; men ikke nok hermed, den er også blevet udvidet med helt nye episoder. Til beretningen om

kampen og nederlaget er tildigtet et forklarende forspil og et udsonende efterspil.

Alle måtte uvilkårlig gøre sig det spørgsmål: hvorledes kunde vel de foragtede hedninger overvinde Karl den stores sejrsvante soldater, overvinde selve Roland, den tapreste af de tapre? Kun én forklaring var her mulig: der måtte have været forræderi med i spillet, og ved sagnudviklingens strænge logik indføres da en hel ny person, den troløse Ganelon, hvis optræden kommer til at danne den forklarende baggrund for nederlaget. Han sendes til emirens hof i Cordres for at forhandle om Maurernes underkastelse, og for guld og rige gaver lader han sig underkøbe til at lokke Roland i baghold.

Men et nederlag kræver hævn. Folkets poetiske retfærdighedsfølelse stod naturligvis uforstående overfor det historiske faktum, at Karl den store ikke fik tugtet Baskerne. Og nederlaget ved Roncevaux krævede dobbelt hævn: både den sejrende fjende og den svigefulde Ganelon måtte rammes af den straffende retfærd. Trouvèrerne lod da kejseren vende tilbage med hele sin hærmasse og knuse de flygtende Sarasener, medens Ganelon bliver lagt i lænker og dømt til at slides ihjæl af vilde heste.

På denne måde er énakts tragedien i Roncevauxdalen blevet en mægtig trilogi, hvis forskellige dele, forræderiet, kampen og hævnen, er logisk og harmonisk afstemte.

Samtidigt med at de historiske begivenheder således udvides og omformes i overensstemmelse med folkedigtningens krav, omformes også de optrædende personer. Karl den store, der var en ung mand på nogle og tredive år, da han foretog sit indfald i Spanien, fremtræder i Rolandskvadet i den hævdvundne sagnskikkelse. Han er den ærværdige olding med det hvide hår og skæg, hvis blotte syn indgyder skrækblandet ærefrygt, den mægtige hersker, der har underlagt sig utallige riger og lande.

Omkring Karl står de tolv jævninge. Forrest i denne stolte fylking stråler den bretonske markgreve Roland, om hvem de historiske krøniker har så såre lidt at fortælle. Men sagnet ved så meget desto mere. Det tillægger ham den ædleste byrd; han er selve kejserens søstersøn og er trolovet med Alde, en søster til hans fostbroder Olivier. Han er den franske nations ridderlige forkæmper; hans tapperhed er uforlignelig ligesom hans højsind, men hans dumdristighed og hensynsløse stolen på egen kraft styrter ham og

hæren i ulykke, og hans død bliver derved midtpunktet i det hele drama.

Karl og Rolands helteskikkelser har virket med magnetisk kraft; omkring dem har sagnet grupperet talrige helteskikkelser som ærkebispen Turpin, den kloge Naimon fra Bayern, den besindige Olivier, Rolands ven og fostbroder, Ogier fra Danmark og mange andre, der dels er opdigtede, dels hører hjemme andre steder eller på andre tider.

Rolandskvadet er forfattet i den sidste tredjedel af det 11te århundrede. Det er ikke blot den ældste og værdifuldeste af de overleverede „chansons de geste“; det er tillige den franske litteraturs førstefødte, og det bærer adelsmærket på sin pande.

Det besjæles fra første til sidste vers af de to følelser, der var de dybeste i middelalderen, den religiøse følelse og heltebegejstringen; det aflægger et stolt og samtidigt rørende vidnesbyrd om, hvor udviklet den nationale enhedsfølelse var i Frankrig på en tid, da man i andre lande ikke var nået ud over lokalpatriotismen.

Ifølge et gammelt sagn havde Gud i sin tid indstiftet hundrede kongeriger på jorden. Af disse var Frankrig det herligste og det skønneste. Gud

udvalgte selv dets første konge, og engle satte kronen på hans hoved. Den franske nation betragtede sig derfor fra gammel tid af som den katolske kirkes fornemste forsvarer, og den var det også. Chlodovech, det franske riges grundlægger, gav arianismen dødsstødet ved at antage kristendommen efter den athanasianske troesbekendelse (496), og Karl Martel stansede i syvdageslaget ved Poitiers (732) Muhamedanernes sejrrige fremtrængen og reddede kristenheden fra undergang. I taknemlig erindring herom sammenligner pave Gregor IX i en bulle Frankrig med Juda stamme og betegner det som et land, der er benådet af Gud fremfor alle jordens andre riger. Det var også Frankrig, der blev hovedudgangspunktet for hele den mægtige korstogsbevægelse. Denne stærke religiøse begejstring har, som naturligt er, afsat dybe spor i den oldfranske litteratur; den afføder talrige helgenlegender, skaber de brogede mysteriespil og gennemtrænger hele epopeen med sin ånd.

Den religiøse følelse er i middelalderen nøje knyttet til heltebegejstringen; de to følelser betinger hinanden og befrugter hinanden. Gud er den store lensherre, og alle tapre krigere er hans vasaller. Da Roland dør, rækker han i dødsøje-

blikket Gud sin højre hanske som tegn på, at han overgiver sig til ham — hvilken anden scene i hele den middelalderlige litteratur rummer en så sublim og skøn naivitet som denne? Og efter hans død bærer engle ham strax til Paradiset, til „de hellige blomster"; det er lønnen for hans gode gærninger, hans tapperhed i kampen mod hedningerne. Alle middelalderens franske helte besjæles af en brændende troesiver; de kæmper for Guds riges ære. Helgenglorien svæver over den funklende stålhjælm. Atter og atter hedder det i digtene:

„Nus avum dreit, mais cist glutun unt tort,"

og i tillid hertil hugger ridderne vældigt løs på Sarasenerne. „Den, der ikke tør gøre det," siger Turpin, „er en fejg hund, der ikke er fire hvid værd, men kan blive munk og gå i kloster." Mærkelige ord i en biskops mund. Men heltenes religiøsitet er også af en ejendommelig art. Den kender intet til sværmerisk mystik, til kontemplativ resignation eller til den dybe kærlighedstrang, der finder sit skønneste udtryk i en Francesco d'Assisi; den er udadvendt, energisk, ja brutal i sin glødende handlelyst; den forbavser hyppigt ved sin mangel på følelse og dybde, men imponerer altid ved sin frejdighed og kraft.

Den religiøse følelse træder også stærkt frem i skildringen af Karl den store. Han er Guds udvalgte redskab her på jorden; Gud holder derfor ganske særligt sin hånd over ham og sender ham varslende syner og drømme for at lede ham i de afgørende øjeblikke. En engleskare våger ved hans leje, og der sker mirakler for at hjælpe ham i nød og fare. Det lider mod aften, da han forfølger Sarasenerne for at hævne Rolands død, men Gud gentager miraklet fra Gibeons dal, hvor Josva kæmpede mod de amoritiske konger, og stanser solen på dens bane, så at mørket ikke hindrer forfølgelsen og straffen.

Karl er dog ikke blot fremstillet som Guds udvalgte ridder, den første forkæmper for den katolske tro; han skildres også som den kloge og ærværdige drot, der sidder under den grønne pinje og rådslår med sine mænd, som den mægtige lensherre, hvem alle franske mænd skylder ubetinget lydighed og troskab. „For sin drot bør man lide stor nød og tåle både kulde og varme; for sin drot skal man vove sit liv og uddele vældige hug,“ siger Roland.

Han er Frankrigs stolte hersker, den vældige repræsentant for det fælles fædreland. Dybest af alle harmes han over Ganelons forræderi; inder-

ligst af alle sørger han over de faldne helte. Når han græder og dåner, er han det levendegjorte udtryk for hele landets smærte. I Karl den stores bryst banker Frankrigs hjærte. Land og drot er ét. Fædrelandskærlighed og kongetroskab smelter sammen i én følelse.

Frankrig, den ældste af det moderne Europas stater, er tillige den stat, der først og kraftigst kom til bevidsthed om sin nationale enhed. Hurtigt og sikkert var sammensmæltningen af de gallo-romanske og germanske elementer foregået; den gensidige befrugtning var ligesom blevet inderligere og intensivere ved de stærke modsætninger, der mødtes, og af mødet fremgik en ævnerig, varmtfølende, skønhedsbegejstret ny nation, den franske.

I modsætning til hvad vi ellers ser overalt i middelalderen, havde den unge franske nation meget tidligt bevidsthed om sin enhed; alle, der talte „la délitable parleure françoise", knyttedes sammen af et fælles bånd, kærlighed til det fælles fædreland. I Rolandskvadet kommer denne følelse for første gang til orde. Hvor rørende, hvor ømt og fint er ikke de franske ridderes glæde over deres herlige og skønne land udtalt i det simple vers:

„Tere de France, mult estes dulz païs!"

Frankrig er den fælles moder, som de alle hænger ved med den inderligste kærlighed. Hendes ære er deres dyrebareste klenodie. Frankrigs strålende ry for tapperhed opfylder og opildner dem under kampen, og efter et velført hug råber de triumferende:

„Hoi n'en perdrat France dulce son los!“

Når ridderne færdes i de fjærne lande, føler de knugende længsel efter hjemlandet, og døden bliver dobbelt tung ved tanken om, at de aldrig skal gense „le riche empereur“ eller „la terre majour“ (et andet navn for „la douce France“). De elsker deres land, og de er stolte af at være Frankrigs sønner. De føler sig som tilhørende en udvalgt nation. „Vore folk er tapre,“ siger Turpin; „ingen konge på jorden har bedre folk.“

Atter og atter istemmer digteren de Franskes pris:

„Franceis sont bon, si ferront vassalment,“

og med denne ranke, selvbevidste stolthed forbinder sig den overmodige ynglings dumdristighed, hans urokkelige tillid til egen kraft. Trods den overhængende fare afslår Roland at blæse i hornet for at tilkalde hjælp. „Nej,“ siger han, „det forbyde Gud, at man nogensinde skulde kunne bebrejde min slægt, at jeg bad om hjælp.“ Og han foretrækker at tage kampen op mod fjenden, alene

med sin lille skare. Den kloge og besindige Olivier bebrejder ham hans letsindighed, hans „légerie", men er dog fuld af beundring over hans ridderlige optræden.

Denne „folie héroïque", denne blanding af tapperhed, overmod og barnlig trods er et grundtræk i den franske karakter, den går som en rød tråd igennem Frankrigs historie; vi møder den atter, da korsfarerne kæmper i Ægypten ved Mansurah, og da Filip den smukkes riddere overvældes af de flamske borgere ved Courtrai.

Den religiøse følelse, heltebegejstringen og fædrelandskærligheden er de tre grundtoner i Rolandskvadet; det er ledemotiverne, der atter og atter vender tilbage. Heltene er udelukkende optagne af deres store gærning at kæmpe for Gud og fædreland. De vil vinde hæder og berømmelse, så mindet om deres bedrifter skal leve blandt kommende slægter; ingen skal kunne synge nidviser om dem. Kampen er deres element, et godt sværd og en hurtig ganger deres bedste eje. Da Roland dør, græder han over Durendal. Sorgen over at skulle forlade det herlige sværd, hvormed han har fuldbyrdet så mangen stordåd, gør ham fortvivlet, og han søger at knuse det mod klippen, for at det ikke skal komme i en andens eje efter

hans død. Tre gange gentager han hugget, men stenen brister, og sværdet bliver uskadt; da klager han og græder:

„E Durendal, cum es e clere e blanche!
„E Durendal, cum es bele e saintisme!"

Han mindes alle de berømmelige sejre, han har vundet med det, han mindes sit land og sin konge, som han har tjent trofast, men har ikke et ord, ikke en tanke for sin trolovede brud, den skønne Alde, der dog elsker ham så højt. Kærlighed til drot og land fylder helt hans hjærte og levner ingen plads til ømmere følelser. Riddertidens og ridderdigtningens ejendommelige kvindekultus udvikler sig først langt senere.

Rolandskvadet hører til de aller ældste af middelalderens poetiske frembringelser. Det er skabt på en tid, da al forbindelse med oldtidens kultur var forsvundet, og er således uafhængigt af tidligere tiders hævdvundne regler. Det er ny poesi og ny kunst.

Digtet er, som selve middelalderens liv, snart afvexlende og broget, snart stillestående og ensformet. Det inspireres af en hyppig barnlig fantasi uden dyb psykologi. Handlingen udvikler sig roligt og naturligt, alt er tegnet med enkle og rene linjer, der er ingen søgen efter effekt, intet opstillet og opstyltet: det drama, der oprulles for os, virker gribende og betagende alene ved sit indhold. Sproget er fyndigt og energisk, det er „stærkt som en god brynje, gennemtrængende som en sværdæg". Sætningsbygningen er simpel og klar; digteren bevæger sig i almindelighed kun i sideordnede perioder, og hver verselinje danner som et afsluttet hele. Stilen er kortfattet og præcis: „Bjærgene er høje, dalene dybe og elvene stride" hedder det, eller „slagets tummel er forfærdelig og voldsom". På samme ordknappe måde skildres de optrædende helte: „De franske er modige, men hedningerne fejge niddinger", „Roland er tapper og Olivier besindig" o. s. v. Kun engang imellem indlader digteren sig på udførligere detaljer, når han vil skildre sin glæde over et velført hug, en herlig rustning eller en skøn hest; kun sjældent tager han sin tilflugt til metaforer for bedre at anskueliggøre sin fremstilling, og han når ikke ud over simple sammenligninger som: „Roland

er vildere end en løve" eller „fjenden flygter som hjorten for hunden".

Iøvrigt har stil og fremstilling mange steder et stærkt stereotypt præg. Vi træffer rundtomkring talrige stivnede formler og vendinger, utvivlsomme rester fra en forudgående episk digtning; vi ser de samme epitheta vende atter og atter tilbage og den samme situation gentages i lidet varierede udtryk. Men selv denne noget stive og konventionelle form har, trods dens mangel på afvexling og liv, sin skønhed; den er så primitiv og barnlig og svarer i sin lidt kejtede ubehjælpsomhed så godt til disse kæmper, der med al deres drabelighed kun er store uudviklede naive børn. De har alle barnets pludselige stemningsovergange og voldsomme stemningsudbrud; ved den mindste foranledning skifter de farve og kommer i raseri; deres sorg er så stærk, at den næsten sprænger dem, og ved synet af en dræbt ven „græder de med øjnene" og falder i afmagt.

Men bortset fra alle de konventionelle elementer og beskrivelser i digtet, er mange situationer fremstillede med stor malende anskuelighed. Man tænke for exempel på Roland, når han før slaget rider frem foran rækkerne i strålende ungdomskraft. Alles øjne følger helten, der overmodigt

svinger sin lanse, hvis gyldne frynser bølger ned over hans arm, og med et spottende smil om læberne håner og udfordrer han hedningerne:

Cist paien vont lor martirie querant:
Encui avroms un eschac bel e grant;
Nuls reis de France n'out onques si vaillant.

Eller tænk på ærkebiskoppen Turpin „med de fine hvide hænder", der oppe fra en høj nedbeder himlens velsignelse over de dødsmærkede riddere, som er stegne af hesten og knæler ydmygt. Man ligesom ser disse scener for sig; de former sig til fine billeder al fresco. Linjerne er enkle, og farverne er kun få; men de står harmonisk og virkningsfuldt til hinanden.

Digteren forstår ligeledes at finde udtryk for de forskelligste stemninger. I ejendommelige og gribende vers skildres, hvorledes naturen sørger over Rolands nærforestående død. Et ravnsort mørke ruger over Frankrig; uvejret raser, stormen hyler, og de gnitrende lyn oplyser glimtvis og grelt landet, der bæver i navnløs angst for den uafvendelige ulykke. Alt er uro og forvirring. Er det jordens undergang, der nærmer sig? Nej:

„Ço'st li granz duels por la mort de Rollant."

Og sammenlign så hermed beretningen om Aldes død, der er udtryk for den samme dybe og vold-

somme smærte, den smærte, der dræber. Fremstillingen er kort, næsten kantet; men udtrykkene er så stilfærdige, så bløde og dæmpede; alt står i tyste, grå farver. Da den hjemvendende kejser bringer Alde det skæbnesvangre dødsbudskab og strax tilbyder hende „erstatning“ for den dræbte helt, lyder der ingen klage fra hendes læber; hun svarer blot: „Den tale er mig fremmed“ og segner i det samme om for Karls fødder: „Sempres est morte!“ (hun døde strax). Der hviler en sjælden stolt ynde over Rolands fagre jomfrubrud; vi kender hende kun fra denne ene strofe, men hun står for os i de sarteste farver; så kvindelig fin og bly, så hel og tro, så ægte og stærk i sine følelser.

Der er samme simple højhed, samme knappe, beherskede fremstilling i de to scener; de virker begge lige gribende og betagende i deres skildring af den altbeherskende smærte over Rolands død, men på hvor forskellig en måde.

Rolandskvadets ældste redaktion er os overleveret i et manuskript fra begyndelsen af det 12te århundrede. Det er lille af format, skriften er klar og tydelig, men udstyrelsen kun tarvelig. Det er skrevet på dårligt pergament og smykkes

ikke af et eneste miniaturbillede. Det har åbenbart tilhørt en rejsende sanger, der har ført det med sig på sin omflakkende fart fra by til borg og fra borg til by. På den tid, da Rolandskvadet blev til, kunde jo kun de færreste læse, og litteraturen blev væsentlig udbredt og kendt gennem det levende foredrag og ved genfortælling.

Når trouvèren havde endt sit digt, sadlede han sin hest og drog ud i verden med en „vielle“ (en art violin) på ryggen og manuskriptet omhyggelig gemt i bæltet eller i hosen. Nu skulde han have publikum i tale, og hans publikum fandtes allevegne. Han færdedes både blandt lave og høje og var lige velset af alle.

Stansede han på den åbne plads i en by, flokkedes borgerne om ham i tætte klynger og lyttede betagne til hans kvad om fædrenes stordåd. Kom han til kongens hof, slog de højbårne riddere og de høviske fruer kreds omkring ham, og der blev forventningsfuld tavshed, når han stemmede sin „vielle“. Og ude på de ensomme borge stod varden og spejdede længselsfuldt efter ham fra porttårnets

tinde; hans ankomst var som en fest, der bragte kærkommen afvexling i det daglige monotone liv. Mændene forlod tavlebordet og de fyldte bægere, kvinderne deres rok og væveramme; alle vilde de høre trouvèrens kvad om henfarne slægters bedrifter, og når sangen genlød i borgens lave haller, var det ligesom loftet højnede sig for at give plads for de store syner; der blev tyst derinde som ved en højtid. Et pust af heltelivets begejstring gennemfór dem alle; blodet rullede stærkere, hjærtet slog hurtigere, og øjnene tindrede.

Derfor fulgte også tit trouvèren med i krigen for at opflamme kamplysten. Da de normanske riddere stred ved Hastings (1066), red Taillefer i spidsen for hæren og sang om heltene, der faldt ved Roncevaux.

Og rige gaver, heste, våben og pragtfulde klædninger ventede den dygtige trouvère, ære og anseelse. De adelige herrer tog ham i deres tjeneste og hædrede ham på mange måder.

Dog således var forholdene kun i heltedigtningens glansperiode (10de til 12te århundrede). Snart ændrede tiderne sig. Civilisationen antog nye, mere raffinerede former, og man tabte interessen for de gamle, barske helte, der kun tænkte på kamp og kiv. Nu vilde man høre om kærlig-

hedslængsel og kærlighedslyst, og de blodplettede, brynjeklædte kæmper fortrængtes hurtigt af de bretonske sagns belevne riddere, der kæmper for deres hjærtes dame eller elskovssyge vandrer om i fortryllede skove, hvor de må udstå allehånde æventyr med drager og kæmper. Tristan og Isolde, Lancelot og Guenièvre, kong Arthur og ridderne om det runde bord blev den ny tids fejrede helte og heltinder.

Samtidig begyndte mysteriedigtningen at blomstre frem og tildrog sig den store mængdes interesse. De pragtfulde kirkelige skuespil var som en stor broget billedbibel; folket bladede begærligt i den, og ingen havde længer øre for trouvèrens gammeldags, ensformige sange. Heltedigtningen kom i forfald. Trouvèrernes anseelse dalede; de færdedes ikke længer i riddernes kres, men måtte søge deres publikum udelukkende på torve og markedspladser. Glemsel lagde sig da efterhånden over de gamle nationale sagn og sange. Kun et ubestemt minde om noget stort knytter sig endnu

til heltenes navne. Derfor bruger digterne dem som staffage: Charlemagne, Roland og Ogier påkaldes og æres ved siden af Alexander og Cæsar. Som ved et ironisk spil af skæbnen vågner de nationale helte på renæssancetiden op til en fornyet popularitet, idet de sammen med de klassiske „preux" låner deres navne til — — herrebladene i de nys opfundne kortspil. Roland, markgreven fra Bretagne, den ypperste af de tolv jævninge, Frankrigs stolteste sagnhelt, bliver navnet på — ruderknægt.

I middelalderen var kendskabet til fransk sprog almindeligt udbredt i Europa. Yderst betegnende i så henseende er de ord, som faderen i „kongespejlet" (forfattet i Norge omkring år 1100) henvender til sin søn: „Vil du vorde fuldkommen i lærdom, så lær alle sprog, men allerhelst latin og vælsk (fransk), ti de går videst." Selv udenfor Europa hersker det franske sprog; det tales både på Cypern og i Syrien, og det benyttes ved redaktionen af det nye kongerige Jerusalems love. Også den franske litteratur dyrkedes med stor interesse, særligt „les chansons de geste"; gennem deres forherligelse af heltelivet var de som et levendegjort udtryk for middelalderens højeste

stræben. De vandt også betydelig udbredelse i mange lande, men især i Italien, der blev som deres andet fædreland. Med vidunderlig hurtighed spredtes kendskabet til dem over halvøen. Man oversatte dem, omarbejdede dem, efterlignede dem, eller man sammenarbejdede dem i store kompilationer som „I Reali di Francia“, der endnu utvivlsomt er en af de mest udbredte folkebøger i Italien.

En ganske særlig yndest nød heltene fra Roncevaux, og kunstnerne kappedes med folkesangerne om at forherlige dem. I året 1178 smykkedes kirken i Brindisi med et stort mosaikgulv, hvortil motiverne hentedes fra Rolandskvadet. Man ser der ærkebiskop Turpin efterfulgt af en kriger bærende en olifant, man ser franske riddere kæmpe med Sarasener og engle bære de faldne krigeres sjæle til himlen. Udenfor domkirken i Verona holder to stenstatuer vagt, hver på sin side af hovedindgangen; det er Roland med sin „Durindarte“ og hans fælle Olivier. Disse statuer

er fra slutningen af det tolvte århundrede, men allerede i århundredets begyndelse var kendskab til „la rotta di Roncisvalle“ (nederlaget ved R.) vidt udbredt, hvilket blandt andet kan ses af en indskrift fra 1131, der findes i den lille by Nepi, mellem Viterbo og Rom. Den handler om et forlig indgået mellem byens soldater og konsuler, og der tilføjes: „Den af parterne, der bryder sit ord, er en forræder, der fortjener samme vanærende død som Galelon (ɔ: Ganelon).“ Selv Dante mindes „de frygtelige toner“ fra den døende Rolands horn, og han har givet Ganelon plads i sit „Helvede“, i den niende kres, hvor han sidder indefrosset i isdækket mellem „forræderne mod slægt og fædreland“.

Et yderst karakteristisk vidnesbyrd om de franske heltes popularitet i Italien har vi også i en bolognesisk politiforordning fra 1288, i hvilken det forbydes „cantatores Francigenarum“ (d. v. s. de der synger om franske helte) at hindre cirkulationen på de offentlige pladser.

Medens Renæssancen i andre lande dræber middelalderens ridderromaner, bringer den dem i Italien til fornyet ære; de danner grundlaget for det 15de og 16de århundredes rige litteratur af kunstepopeer, der kulminerer i Ariost's „Orlando

furioso"; men det er ikke længere Rolandskvadets barske helteskikkelser, vi her træffer, det er en broget blanding af forelskede æventyrriddere og prinsesser, af troldmænd og underdejlige feer, af kæmper og dværge, der kreser om hinanden i endeløs intrige.

Og kendskab til de karolingiske helte er endnu i vore dage lyslevende hos det italienske folk. Den, der en sommeraften spaserer på havnemoloen i Neapel eller Palermo, kan høre „il cantastorie" eller „il Rinaldo" — således kaldes den moderne folkesanger — recitere Ariost's vidunderligt harmoniske vers eller en af de gamle folkebøger om Roland og Olivier, og på de små marionetteatres repertoire figurerer stadigt „la rotta di Roncisvalle". Jeg har selv engang overværet en sådan forestilling, der strakte sig gennem flere aftener; det talrige publikum fulgte i største spænding dukkeheltenes drabelige bedrifter og applauderede livligt, når sværdslagene regnede ned over papskjoldene.

Også til de germanske lande nåede den franske heltedigtning. I Tyskland oversatte præsten Konrad Rolandskvadet allerede i det 12te århundrede, og en ubekendt forfatter, „der Stricker", omarbejdede det nogen tid efter. Rolands Ry var så stort, at

Gryphiander fortæller: „Når vi Tyskere ser en mand af høj og kraftig vækst eller en eller anden kolos, siger vi: det er en Roland.“ Derfor fik også alle de vældige statuer af sten eller træ, der i det 14de og 15de århundrede opstilledes på torvepladsen i tyske byer, navnet „Rolandssäulen“, skønt de i virkeligheden aldeles intet har med Roland at gøre; det er gamle „Weichbilder“, juridiske symboler på markedsprivilegiet, og er oprindelig kun bestemt til at bære de gamle markedstegn som hansken og armen, sværdet, skjoldet eller fanen.

Gennem England, hvor også kendskab til fransk sprog og litteratur var almindelig udbredt, nåede heltedigtningen til Norden; den spredtes hurtigt over hele den skandinaviske halvø og vandrede videre til Danmark, Island og Færøerne. Under Håkon Håkonsens tilskyndelse fremkom den berømte Karlamagnus Saga, der er sammenarbejdet af flere franske digte; Rolandskvadet er benyttet til den 8de bog, der indeholder Runcisvalthåttr. Sagaen blev oversat på svensk og herfra på dansk. Den vandt strax stor udbredelse, blev trykt af Gotfred af Ghemen, påny udgiven af Kristiern Pedersen, og lige til vore dage er „Krøniken om Keyser Carl Magnus, hvorledes han stridde mande-

ligen for den hellige christelige Tro med de tolv Jævninge" vedbleven at være vor almues yndlingslæsning, hvad de mange nye optryk noksom vidner om.

I Danmark trådte Roland over alt i skygge for en anden fremmed sagnhelt, Holger Danske; dog var hans berømmelse stor nok til, at man opkaldte flere steder efter ham. I Sønderjylland findes både en Rolandsbrønd og et Rolandsbjærg. Rolandsbrønden er et dybt hul i en mose, lige hvor tre sogne støder sammen, og bønderne fortæller, at „en vis Roland, der havde tabt et stort slag, kom kørende i en karet med sex heste for, medførende alle sine skatte og sit sølvtaffelservice, og at han med vogn, kusk og tjener styrtede sig i denne brønd."

I Norge synes Roncevauxheltenes ry at have holdt sig bedre. Man har endogså digtet viser om dem, og bønderne i Telemarken synger endnu om de kristne kæmper, der hejsede silkesejl og drog til Hedningeland for at kræve skat; men Blåmændene mylrede frem i så tætte skarer, at solen

fik ej skinne, og på Rusarvollen sloges de med dem udi dage to og tre. Tilsidst satte Roland luren for den blodige mund og blæste i vrede, da revnede mur og marmorsten, og lyden bar bort over hede. Magnus kongen hørte det, han brast i gråd og skyndte sig til undsætning; kampen fornyedes, hedningerne flygtede, og hjem vendte han Magnus med skæpper fulde af sølv og røden guld.

Hvor populær Roland har været i Norge, ses også af de gamle krudthorn fra det 17de og 18de århundrede, hvor han hyppigt er fremstillet ved siden af Ferrakud og Otuel, de franske digteres Ferragus og Otinel. På musæet i Kristiania gemmes en mærkelig ølbolle af træ helt bedækket af ornamenter og figurer; blandt disse sidste findes også en, der kaldes „Rolantam", øjensynlig en forvanskning af Roland.

Fortællingerne om Roland er også nået til Island, hvor der er fremkommet en hel række „Rollantsrimur", og til Færøerne, hvor bønder og fiskere endnu i vore dage træder deres ejendommelige ringdans under afsyngelsen af viser om Rolands kamp og død.

Således er Roncevauxheltenes ry udbredt over hele Europa. Fra Middelhavslandene til de fjærne øer i Nordhavet har de forskelligste nationer besunget dem under de forskelligste former:

Ja ne vendreiz en terre, vostre ne seit li los.

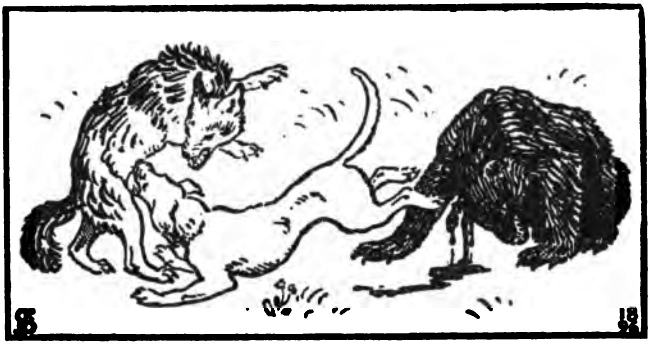
(Aldrig I kommer til et land, hvor æren ej er eders.)

Rolandskvadet.

Første Del.

Forræderiet.

Første Sang · Kong Marsiles Raad i Saragossa · V. 1–95.

Alt Karl den Store, vor mægtige Kejser,
syv Aar fuldt vel har i Spanieland været.
Lige til Havet han Riget har hærget:
ej er der Borg, som sig længer kan værge,
Byer og Mure med Jorden er jævned;
kun Saragossa ham trodser paa Bjerget:
her Kong Marsile, den Vantro, end hersker,
han, som Apollon og Muhamed tjener. —
Intet ham kan mod hans Undergang skærme!

Midt i sin Abildgaard, nær Saragossa,
henslængt paa Marmorterrassen deroppe,

hviler i Skyggen sig Hedningedrotten.
Hærmænd i Tusindvis samler sig om ham.
„Hør mig, J Herrer,“ han tager til Orde,
„Ulykken truer os, snart vil den komme:
hid er han draget, den Frankernes Konge,
kun for at hærge vort Land og alt Folket.
Ej har jeg Hær, som kan sendes imod ham,
ej har jeg Folk, som mod hans jeg tør vove, —
raad mig, J Herrer, J Vismænd, J Kloge,
hvis J vil fri mig fra Skam og fra Vaade.“
Jngen ham svarer af Hedningeflokken
uden den Herre til Borgen Val-Fonde.

Han — Blancandrin — var en drabelig Kriger,
dertil forlenet med Kløgt og med Snilde.
„Ængst Dig kun ej!“ til sin Konge han siger,
„helst maa den stolte Du Sendemænd skikke;
dernæst Du skal, for dit Venskab at vise,
syv Gange hundred Kameler ham give,
Hunde og Bjørne, ja Løver tillige,
tusinde Falke, som Fjer have skiftet,
Muldyr og Karrer, belæssed med Rigdom;
deraf hans Hærfolk kan lønnede blive.
Her i vort Land har han længe nok kriget,

Første Del.

hjem skal han drage til Land og til Rige.
Sig, at Du vil, ved Sankt Mikkelsdagstide,
drage til Aachen og lade Dig kristne,
at som hans Lensmand ham aldrig Du sviger.
Kræver han mer, gør han Fordring paa Gidsler,
ti, maaske tyve, Du da kan ham give, —
derved Du sikkert hans Tiltro vil vinde;
tag, om Du vil, vore Sønner tillige:
vented end Døden dem, gav jeg ham mine!
Hellere disse maa bøde med Livet,
end at vi andre vor Ejendom forlise,
Frihed og Land og Selvstændighed miste,
saa vi maa betle for Livet at friste!"

Ja," lød hans Ord, „ved min Haand, ved min højre,
og ved mit Skæg, som for Vindene bølger,
Frankernes Hjemfart skal være vort Løsen:
Hærfolket drager til Arnen, den søde,
Karl vil til Aachen, sin Hovedstad, søge;
men — er saa Mikkelsdagsfesten forløben,
og han har set, Du har sveget dit Løfte, —
ingentid mer fra Marsile han hørte, —
da vil hans Kinder af Hævntørsten gløde,
da monne Gidslerne sone din Brøde!

Hellere disse med Livet maa bøde,
end at vort Spanieland helt lægges øde,
medens vi selv bliver pinte til Døde!“
„Saaledes er det!“ ham lød det i Møde.

Knap havde Drotten sin Raadslagning endt,
før han drog ti af de træskeste frem,
Sagen alvorligt at drøfte med dem:
Priamus og efter ham Galaguer,
Estramarin, Eudropin og Malbien,
derpaa Garlan med det mægtige Skæg,
dernæst Matthieu, hans Nevø Machiner,
saa Blancandrin og tilsidst Joimer.
„Skynd Jer,“ han sagde, „til Frankerne hen,
Drotten i Kordova staar med sin Hær;
bærer i Haanden en Oliegren hver,
dét er paa Fred og paa Ydmyghed Tegn.
Hvis I Forsoningen sætter i Værk,
Rigdom i Mængde jeg tilsiger Jer,
samt hvad I ønsker af Gods og af Len.“
„Sligt har vi nok af!“ de svared hver En.

Dengang Forhandlingen afsluttet var,
sagde Marsile: „Saa rejser da strax.

Første Del.

Oliegrens-Fredstegnet tager i Hand,
drager til Kordova, hils Kejser Karl,
bed ham om Fred i hans egen Guds Navn;
inden en Maaned, det love I kan,
drager jeg til ham med tusinde Mand,
da vil jeg lade mig kristne paa Stand,
Troskab og Lydighed sværger jeg ham,
fordrer han Gidsler, han faar dem forsand."
„Da vil," lød Svaret, „Du gavne dit Land."

Hente han lod sine Muldyr, de hvide,
dem med de gyldene Sadler og Bidsler,
Gaver, han fik fra den Drot i Svatile;
ikkun paa dem skal hans Sendemænd ride,
Fredstegn i Haanden de bærer tillige
hen til den Konning af Frankernes Rige, —
ej kan han værge sig mod, at de svige!

Rolandskvadet.

Hellere disse med Livet maa bøde,
end at vort Spanieland helt lægges øde,
medens vi selv bliver pinte til Døde!"
„Saaledes er det!" ham lød det i Møde.

Knap havde Drotten sin Raadslagning endt,
før han drog ti af de træskeste frem,
Sagen alvorligt at drøfte med d e m:
Priamus og efter ham Balaguer,
Estramarin, Eudropin og Malbien,
derpaa Garlan med det mægtige Skæg,
dernæst Matthieu, hans Nevø Machiner,
saa Blancandrin og tilsidst Joimer.
„Skynd Jer," han sagde, „til Frankerne hen,
Drotten i Kordova staar med sin Hær;
bærer i Haanden en Oliegren hver,
dét er paa Fred og paa Ydmyghed Tegn.
Hvis I Forsoningen sætter i Værk,
Rigdom i Mængde jeg tilsiger Jer,
samt hvad I ønsker af Gods og af Len."
„Sligt har vi nok af!" de svared hver En.

Dengang Forhandlingen afsluttet var,
sagde Marsile: „Saa rejser da strax.

Første Del.

Oliegrens-Fredstegnet tager i Hand,
drager til Kordova, hils Kejser Karl,
bed ham om Fred i hans egen Guds Navn;
inden en Maaned, det love I kan,
drager jeg til ham med tusinde Mand,
da vil jeg lade mig kristne paa Stand,
Troskab og Lydighed sværger jeg ham,
fordrer han Gidsler, han faar dem forsand."
„Da vil," lød Svaret, „Du gavne dit Land."

Hente han lod sine Muldyr, de hvide,
dem med de gyldene Sadler og Bidsler,
Gaver, han fik fra den Drot i Svatile;
ikkun paa dem skal hans Sendemænd ride,
Fredstegn i Haanden de bærer tillige
hen til den Konning af Frankernes Rige, —
ej kan han værge sig mod, at de svige!

Anden Sang · Karl den Stores Raad i Kordova · V. 96–365.

Karl sad i Kordova, sejrsstolt og glad.
Byen erobret var, Murene sank,
Taarnene knustes ved Bliddernes Kast.
Herligste Bytte har Sejren ham bragt:
kostbare Vaaben og ædelt Metal.
De, der bebo'de den Hedningestad,
kristnedes strax eller dræbtes paa Stand.

Frankernes Drot i sin Rosengaard sad,
Roland og Oliver nærmest ved ham;
dernæst Anséis, den modige kaldt;
Godofred, Helten, som Banneret bar,
Ivar og Ive, det Fostbroderpar,
Samson, Gerin og Gerer samt Girard;
kring dem end flere fra Frankernes Land:
alt i alt femten Gang tusinde Mand.
Toge paa Tæpper de Riddere Plads.
Medens for Tidkort de gamle iblandt

legede Tavlebord, spillede Skak,
mødtes de Svende i Fægtning og Kamp.

Foran et Træ, nær en Rosenbusk, sad
Frankernes Øverste, Kejseren, Karl:
skæreste Guld var den Stol, som ham bar,
graasprængt hans Haar, snehvidt Skægget det var;
fagert hans Legeme, Holdningen rank, —
blot ved at se ham, saa kendte man ham.
Nu red de Sendemænd frem og sprang af:
Hilsen og Hyldest de Kejseren gav.

Frem Blancandrin for den mægtige træder,
sigende: „Fred, i Guds Navn, over Eder!
Fred i den Guds, som I Franker tilbeder!
Hør, hvad Marsile, min Hersker, Dig melder:
Bliver han frelst ved din Kristendoms Lære,
sikkert vil han, som har Rigdom i Mængde,
Jagthunde, Bjørne, ja Løver Dig skænke,
dertil vel syv Gange hundred Kameler,
tusinde Falke, som nys have fældet;
ogsaa i Guld og i Sølv vil han sende
alt, hvad som tre Hundred Muldyr kan bære,
halvt Hundred Karrer med Rigdom belæssed, —

saa kan I uddele Lønning til Hæren.
Her i vort Land har Du længe nok været,
bort maa Du drage til Aachen, dit Hjemsted;
hurtigt Marsile, vor Drot, følger efter, —
der vil din Kristendoms Tro han begære,
hvorpaa han siden din Lensmand vil være."
Kejseren løfter mod Gud sine Hænder,
medens sit Blik imod Jorden han sænker, —
roligt og retteligt alt han betænker.

Længe han dvæler og stirrer mod Jord,
aldrig var Kejseren hastig af Ord,
altid han drøftede Sagen i Ro.
Saa staar han op, og hans Aasyn er stolt;
siger saa til ham: „Du talte helt godt,
dog som min Fjende jeg véd eders Drot:
hvad er mig Pant paa, hans Ord bliver holdt?"
„Gidsler," han svared, „er Pantet herpaa:
ti eller femten, ja fler, skal Du faa!
Selv mine Sønner, om end Du dem vog, —
ingentid skued Du ædlere Blod!
Holder Du saa paa dit pragtfulde Slot,
hist, hvor de Kilder sprang frem paa Guds Ord,
Fest for Sankt Mikkel, som Søfolk er god,

lover jeg Dig, at Marsile, vor Drot,
dér vil bekende din Kristendoms Tro!"
„End kan han frelses!" er Kejserens Ord.

Sol staar i Nedgang, og Aftnen er klar.
Karl sender Gæsternes Muldyr i Stald.
Rejser dem selv han i Haugen et Tjald:
huses de skal under fredhelligt Tag.
Væbnere tolv han til Tjening dem gav,
her laa de hele den udslagne Nat.
Selv stod han op, da det gryed ad Dag.
Ottesangsmessen først bivaaned han,
indtog saa atter ved Træet sin Plads;
did hen blev alle Baronerne kaldt:
vanligt han spurgte til Raads dem om alt.

Under et Pinjetræ sætter han sig;
frankiske Krigere kalder han hid;
først Holger Danske, saa Bispen Turpin,
Richard den gamle, den Helt Acelin,
Fostbroderparret Gerer og Gerin.
Roland, hans Søstersøn, følger dem did,
dertil Grev Oliver, hugprud og snild.

Tusind, ja flere, sig nærmer dertil;
ogsaa Grev Gane, som Svigen begik, —
drøveligt Udfald det Raadsmøde fik.

Herrer Baroner!" dem Drotten tiltaler,
„Hedningekongen, Marsile, har ladet
Sendemænd melde, at jeg skulde have
syv Gange hundred Kameler som Gave,
Løver og Bjørne, samt Hunde til Jagten,
tusinde Falke, som Fjer have kastet,
tre Hundred Muldyr, med Rigdom belasted,
dertil et halvt Hundred rigt fyldte Karrer, —
ønsker til Gengæld, jeg vender tilbage,
hjem til vort Land, til min Hovedstad Aachen,
dér han vor frelsende Tro vil annamme,
dér vil han mig til sin Lensherre tage . . . .
kendte til Bunds jeg hans Sindelag bare!"
„Vogte os bør vi!" de Hærmænd ham svare.

Raadet har hørt ham, og Kejseren tier;
hued den Tale Grev Roland helt ilde;
flux han fra Sædet sig rejser og siger:
„Vogt Dig, o Drot, for at tro Kong Marsile!
Jeg har erobret Dig Noples, Commile,

dertil Valtierra, Tudela samt Pina;
syv Aar vi nu har i Spanieland kriget;
sikkert Marsile Dig atter vil svige:
éngang tilforn han sit Ord havde givet,
sendt os med Fredstegnet femten af sine;
selv samme Tale de førte som disse.
Raadet, Du samlede, hjalp Dig kun lidet:
flux dine Hærmænd gik ind paa Forliget;
ja, hvad som mer, de ham skikked tillige
Sendemænd to som Basan og Basile,
dem han saa troløst berøvede Livet.
Nej, lad os hellere fortsætte Striden:
til Saragossa det bør Dig at ile;
storm den og tag den og lad os ej hvile,
før vi har hævnet Basan og Basile!"

Tankefuld stirrende Kejseren staar,
river i Skæggets de snehvide Haar.
Talen, der hørtes, ej svarer han paa.
Frankerne tier; kun Gane sig stolt
nærmer til Karl, som han tiltaler saa:
„Lyt ej, o Herre, til Galningers Raad!
Se paa din Fordel, paa Vindingen blot.
Lægger Marsile sin Frihed i Haand,

tager han Spanien til Len af din Haand,
dertil annammer den frelsende Aand, —
da tør jeg sige, hans Tilbud er godt!
Raader Dig Nogen at kaste det bort,
vide han maa, det kan hævne sig haardt!
Lyt ej til Pral eller Daarskab, o Drot!
Hør den erfarne, besindige Blot!"

Nærmer den gamle Naimon sig paa Stand,
han, der er Kejserens troeste Mand;
fremmest han træder og siger til Karl:
„Gane har talt og helt klogt var hans Svar:
Hedningedrotten har visselig tabt.
Din er jo Sejren; hans Borge Du vandt,
knuste hans Taarne ved Bliderness Kast,
spredte hans Hær, stak hans Byer i Brand,
beder han derfor om Fred for sit Land,
ej Du med Rette ham nægte det kan;
fordrer Du Gidsler, Du faar dem forsand.
Skik saa et Sendebud hen til hans Stad:
Kampen, o Drot, bør vi snart slutte af!"
„Vel har Du talet!" til Svar de ham gav.

Sagde da Frankernes mægtige Drot:
„Herrer Baroner, nu giv mig et Raad,

Hvem vi til Sendemænd udvælge maa?" —
Meldte Naimon sig som Drottens Herold:
„Du," svared Karl, „er forstandig og klog,
ej skal Du rejse, Du bliver hos os."

Efter Naimon, af Baronernes Flok,
tilbød sig Roland at drage derop;
derfor Grev Oliver talede saa:
„Roland er sikkert for hastig og stolt,
han vil, det frygter jeg, Ulykke faa,
før monne jeg være Kejserens Tolk."
Svared dem Karl: „I har talet alt nok!
Ingen af Jer til Marsile skal gaa.
Nej, ved mit Skæg med de hvidene Haar,
ej maa I vælge den Jævningeflok."

Derpaa den Erkebisp rejser sig op,
hvornæst han Kejseren tiltaler saa:
„Nok har vi kriget med Spanielands Folk,
nok har vi døjet af Ufred og Tort,
Handsken og Staven jeg beder Dig om,
thi er mit Ønske, at jeg drager bort, —
Konning Marsile skal høre mit Ord!"
Harmfuldt ham svarer den Frankernes Drot:

Rolandskvadet.

„Tæppet, det hvide, Du sætte Dig paa;
kun naar jeg kræver det, tale Du maa!“

Frankiske Krigere“, vedbliver Karl,
„vælg mig en Mand fra vort Fædreneland,
som til Marsile vi bortskikke kan,
En, der i Nødsfald tør byde ham Kamp!“
„Stiffader Gane!“ gav Roland til Svar.
Siger de Franker: „Saa vælger vi ham:
findes i Hæren ej snildere Mand.“
Gane med Bitterhed Ordet fornam,
Zobelinskaaben han kastede af,
nu kun en Kjortel af Silke han bar.
Fagert hans Legem er, kraftfuld hans Arm,
Øjnene lyser af Stolthed og Harm, —
alle de Hærmænd med Undren gav Agt.
Udbryder Gane: „Hvi er Du mig gram?
Roland, Du Daare, nu kendes det grant:
ikkun din Stiffader er jeg forsand!
Bort Du mig sender i farefuld Sag,
dog, om tilbage jeg kommer engang,
kende Du skal en Gengældelsens Dag,
føle den tungt gennem Livet saa lang!“
Roland ham svarer: „Forfængelig Snak!

Første Del.

Aldrig ved Trusler man skræmme mig kan.
Hvervet, Du fik, kræver Kløgt og Forstand:
saa kan jeg selv være Kejserens Mand!"

Svarer saa Gane: „Jeg Pladsen ej viger!
Intet har jeg over Roland at sige.
Kræver min Konge det, da skal jeg ride
flux som hans Sendemand hen til Marsile.
Dér vil bestemt, for hvad her jeg maa lide,
Harmen sig Udslag i Daarskaber give!"
Da monne Roland hoverende smile.

Gane med Harme paa Stifsønnen saa',
Hjertet begyndte saa voldsomt at slaa:
fast var han ved fra Forstanden at gaa.
„Roland," han siger, „jeg dadle Dig maa,
Skylden er din, at de dømmer mig saa! . . .
Retvise Drot, for dit Aasyn jeg staar:
lyde jeg vil, hvad Befaling jeg faar!"

Hils Kong Marsile," befaler ham Karl,
„hvis han vil lade sig døbe paa Stand,
jeg som min Lensmand vil antage ham.
Hælvten af Spanien jeg gerne ham gav, —

Rolandskvadet.

Roland, min Slægtning, faar Hælvten deraf. —
Vil han det ej, maa han føle min Magt.
Tage jeg vil Saragossa, hans Stad;
selv skal i Lænker han flux blive bragt
hjem til vort Frankrig, vort Fædreneland;
her skal han da lide Døden med Skam.
Derom et Brevskab Du give ham skal,
som med mit Seglvox forsynet jeg har.
Dertil jeg rækker Dig Handske og Stav.
Frankiske Krigere Hvervet Dig gav."

Gane ham svarer: „Nej, Roland, min Stifsøn,
han var just den, som mig Hvervet lod give;
ej kan jeg elske ham mer her i Livet.
Tylvten, hans Venner, ej heller jeg lider,
her for dit Aasyn jeg Tylvten undsiger!" —
„Gane, Du føres for vidt i din Iver,
valgt er Du bleven, og derved det bliver!" —
„Drot, Du befaler det, bort skal jeg ile,
gaar det mig end som Basan og Basile!

Rejse jeg maa, som min Kejser mig bød,
rejse did hen, hvor mig venter min Død.
Først dog til Gengæld Du høre min Bøn:

tag Dig af min og din Søsterlils Søn.
Baldvin trods Nogen er fager og skøn;
arve mit Len og min Ejendom han bør,
gense ham mer vist ej haabe jeg tør!" —
„Gane, mig tykkes dit Hjerte for ømt,
rejs, som jeg siger, alt Raadet har dømt!"

Højre Haands Handsken ham rakte nu Drotten, —
sikkerlig Gane sig ønsked langt borte,
før han fik grebet den, faldt den til Jorden.
„Det er et Varsel og et af de onde,"
sagde de Franker . . . „det Ufred vil volde!"
„Gudskab," han svared, „I snart skal erholde."

Kejseren taler og siger igen:
„Drag da for Gud og din Kejser derhen!"
Strakte saa Haanden mod Frankeren frem:
saaledes signet og korset han blev,
Staven han fik og et kejserligt Brev.

Saa gik han hjem til sin Bolig i Staden,
tog sine Vaaben, de bedste, der fandtes,
gyldene Sporer paa Fødderne satte,
gjorded Murgleis, dette prægtige Slagsværd,

svang paa sin Hest, Tachebrun, sig i Sadlen,
rede til strax sine Folk at forlade.
Alle hans Hærmænd de sørger og klager:
„Herre," de siger, „hos Kongen af Frankrig
tjente med Hæder Du Tider saa lange, —
hvi skal dit Liv sættes saadan i Fare?
End ikke Drotten skal kunne forsvare
den, der i Raadet til saadant Dig valgte!
Hvi har han fostret slig usselig Tanke
over for En af saa ædel en Stamme? —
Vi drager med, om det saa Dig behager?"
„Herren forbyde," Grev Gane dem svarer,
„at ogsaa I eders Liv skulde lade:
bedst, at til Hjemmet I drager tilbage.
Hilser, I Herrer, min elskede Mage,
samt Pinabel, som min Ven jeg tør kalde,
Baldvin, min Søn, som er kendt af Jer alle.
Hjælper ham godt og til Herre ham tager."
Saa til den By Saragossa han drager.

Tredje Sang · Gane og Blancandrin · V. 366–413.

Gane red til for de Vantro at naa;
flux Blancandrin, som kun vented derpaa,
nærmed sig til ham, saa snart han ham saa'.
Snildeligt vexled de Tanker, de to:
„Mærkelig," lød Saracenerens Ord,
„er dog den Drot, som i Frankenland bor.
Snart han med Vælde Kalabrerne slog,
Konstantinopel og Saxen han tog;
snart han paa Hærtog mod Engelland drog,
tvang det at skatte til Paven i Rom.
Hvi skal tillige han kæmpe med os?"
„Saaledes vil han," lød Frankerens Ord;
„aldrig hans Overmand findes paa Jord."

Siger den Vantro: „De Franker er snilde;
thi maatte dog deres Førere vide,
at ved det Raad, de har Kejseren givet,
kom baade han og de selv til at lide."

„Roland," lød Svaret, „den skyldige bliver;
visst skal engang det forvolde ham Kvide.
Tænk Dig, en Dag, mens vor Kejser sig hviler,
træder han brynjeklædt hen ved hans Side,
hjemvendt med herligste Bytte fra Krigen,
rækker saa Drotten et Æble og siger:
„Kongernes Krone jeg hermed Dig giver!"
Visst er han kæk, ja dumdristig tillige,
saa megen Hovmod dog straffes med Tiden,
ej faar vi Fred, før han falder i Striden."

Svarer den Vantro: „Ja Roland er heftig,
dét er hans Løsen: at kue med Vælde
Folkeslag, Riger og Byer og Stæder.
Sig mig nu, hvem vil til saadant ham hjælpe?" —
„Dét vil det frankiske Folk, som ham elsker;
derfor til Gengæld bestandig han skænker
Vaaben og Muldyr og Guld det i Mængde;
og til vor Kejser, jeg tænker, han næsten
alt vil erobre, i Østen som Vesten!"

Hedningen lønligt sin Ledsager forsked:
Frankeren skælved fra Hoved til Foden;
godt var han skabt, men hans Blik var uroligt.

Første Del.

Rolandskvadet.

Saa Blancandrin tager atter til Orde:
„Hvis Du gaar ind paa at give os Roland,
hvis Du ham Ulivssaar nu vil forvolde,
da vil Du sikkert de Gaver erholde,
som Kong Marsile, jeg véd, har Dig lovet.“
Gane det hører og bøjer sit Hoved.

Længe de red, mens de drøfted den Sag.
Roland maa fældes, saa vidt blev den bragt,
herom de slutted en gensidig Pagt.
Videre fulgtes de Ryttere ad,
indtil de naa'de den Hedningestad.
Under en Tax, tæt derved, steg de af.
Spanielands Konge i Højsædet sad;
kostbare Tæpper var over det lagt.
Rundt om ham stod en Snes Tusinde Mand;
tavse de var, intet Ord blev der sagt,
fuld af Forventning de stod og gav Agt.

Fjerde Sang · Gane for Kong Marsiles Raad · V. 414–660.

Strax Blancandrin monne Frankeren føre
hen imod Højsædet, Kongen i Møde.
„Hil Dig, Marsile, vor Drot," han begynder,
„hil Dig i Muhameds Navn, som beskytter
os, hvem hans hellige Lov er et Løsen.
Hvervet, Du gav mig, o Drot, har jeg røgtet.
Karl sine Hænder mod Himmelen løfted,
takked sin Gud, men ej andet jeg hørte.
Saa paa hans Bud fik jeg med i mit Følge
Ædlingen Gane, som her ufortøvet
svare Dig vil, om Du laaner ham Øre."
„Vel," sagde Kongen, „saa tal . . . vi Dig høre."

Var sig Grev Gane, den raadsnilde Mand,
Ordet han førte med Kløgt og Forstand;
sagde han: „Hilsen annam i Guds Navn!
Altid det bør os at tilbede Ham!

Rolandskvadet.

Melder jeg Dig fra vor Drot, Kejser Karl:
hvis Du vil lade Dig kristne paa Stand,
Halvten af Spanien som Len han Dig gav,
Roland, hans Slægtning, faar Halvten deraf.
Vil Du det ej, maa Du miste din Stad,
selv vil Du strax blive taget med Magt,
derpaa i Lænker til Frankenland bragt,
dér vil Du da lide Døden med Skam!"
Kongen betoges af rasende Harm,
Spydet, det gyldne, han svinged til Kast, —
de, der stod hos, fik det grebet i Hast.

Hedningedrotten har brat skiftet Farve,
fast om sit Spydskjafte atter han tager.
Frankeren ser det, og halvvejs han drager
Sværdet af Balgen, mens saadan han taler:
„Hil Dig, mit blanke, mit herlige Glavind!
aldrig, saa længe jeg her monne stande,
fjernt fra mit Hjem og med Sværdet i Handen,
skal Kejser Karl kunne sige med Sanden:
ene, blandt Fjender, han segned i Kampen, —
Blod skal det koste, forinden jeg falder!"
Siger de Vantro, som Ufreden aner:
„Bedst, at vi nu til Forsonlighed maner!"

Første Del.

Førerne heftigt besværger Marsile, —
tager paa Højsædet Plads han omsider.
Siger Kalifen: „Du handlede ilde,
dengang Du Frankeren nedhugge vilde,
sikkert jeg tror, vi hans Budskab bør vide."
„Alt kan jeg glemme," nu Frankeren siger,
„vid dog, o Konning, om end Du mig giver
alt, hvad af Rigdom Du har i dit Rige,
vil jeg dog her, om det tilstedt mig bliver,
Kejserens Bud til hans Dødsfjende bringe!"
Oven paa Kaaben, som Gane var iført,
bar han en Krave af østerlandsk Silke;
flux han den kaster, en anden den griber.
Ej dog sit Glavind af Haanden han slipper,
fast i hans højre dets Guldhjalte hviler ....
Højt Saracenerne rundt omkring siger:
„Frankeren dér er en ædelig Kriger."

Gane til Konningen nærmet sig har.
„Drot," lød hans Ord, „uden Grund blev Du harm.
Hør, hvad Dig melder i Dag Kejser Karl:
hvis Du vil lade Dig kristne paa Stand,
Halvten af Spanien han gerne Dig gav,
Roland, hans Slægtning, faar Halvten deraf.

Vil Du det ej, maa Du miste din Stad,
selv vil i Lænker Du da blive lagt,
derpaa som Fange til Frankenland bragt,
ej dog paa Stridshest, — jeg sige Dig kan:
ride paa usleste Lastdyr Du skal!
Dommen, der fældes, vil vorde Dig gram,
thi vil Du strax lide Døden med Skam!"
Kejserens Grevskab saa rakte han ham.

Drotten det tog, skønt af Harme han blegned,
rask han det brød, og han kastede Seglet;
derpaa en Stund han ved Læsningen dvæled.
Skægget han rev, medens Taarer han fældte,
opløfted siden sin malmfulde Stemme,
talende saa: „Kejser Karl kan ej glemme,
dengang Basan og Basile vi dræbte,
hist, som I véd, paa Haltiliebjerget:
thi skal paa ny jeg hans Vrede fornemme;
hvis jeg vil frelses, hans Fordring er denne:
strax skal min Onkel som Gidsel jeg sende,
gør jeg det ej, er vort Venskab til Ende."
Svared ham Sønnen: „Nej, Gane vi fælde,
ej bør vi taale hans Overmod længer!
Raadede jeg, skulde Dødsens han være!"

Første Del.

Gane det hørte, han svingede Sværdet,
støttet mod Pinjen han stod uforfærdet.

Ind i sin Hauge begiver sig Drotten;
kring ham de store, de fornemste, flokkes:
fremmest Kalifen, hans mægtige Onkel,
dernæst hans Søn, som er Arving til Tronen,
samt Blancandrin med det graanende Hoved,
han, som tog først af dem alle til Orde:
„Lade Du Gane, den Franker, kun komme,
lovet mig har han din Tjener at vorde."
„Før ham da til mig," ham gensvarer Kongen.
Tog Blancandrin Ridder Gane ved Haanden,
frem for den hedenske Konge han traadte, —
her han sit Land og sin Kejser forraadte.

Gane," saa lød det fra Hedningens Mund,
„dybt, maa Du tro, jeg beklager den Stund,
da jeg saa heftigt min Harme gav Luft.
Vil Du det glemme, jeg vorder Dig huld:
se, denne Kaabe jeg skænker Dig flux,
her om din Skulder jeg hænger den nu,
værd er den fem Hundred Livres i Guld."
„Ej jeg den afslaar," brød Frankeren ud,
„Konning Marsile, belønne Dig Gud!"

Rolandskvadet.

Højlig jeg skatter Dig," vedblev Marsile,
„love jeg skal Dig, dit Ord at fortie,
lidt om din Kejser mig lyster at vide.
Han er vel gammel og færdig med Livet?
To Hundred Aar, eller mer, maa han blive;
kæmpet han har i mangfoldige Riger,
mangen et Hug har han faaet i Tiden,
mangen en Konge for hans Skyld maa lide,
naar vil den Drot blive træt af at stride?
Nu burde sikkert han helst søge Hvile."
Svared ham Gane: „Nej slig er han ikke!
Hvo, der ham ser og ham kender, vil sige:
end er vor Kejser en fuldtagen Kriger!
Ej jeg hans Ædelsind noksom kan prise,
hvo kan tilfulde hans Storhed beskrive?
Gud ham forlened med Kraft uden Lige, —
hellere dø end vor Kejser at svige!"

Vedblev den Vantro: „Ja, undres jeg maa,
at Kejser Karl er saa gammel og graa,
mindst han vel fylder de to Hundred Aar?
Viden om Lande med Sejer han drog;
mangen et Lansestød ramte hans Skjold,
mangen en Drot, som var mægtig og stolt,

Første Del.

bragtes ved ham i de trangeste Kaar,
naar vil de Krigslyster dog ham forgaa?" —
„Først naar hans Søstersøn Dødsstødet faar!
Taprere Helt man i Verden ej saa'!
Nærmest ved Siden ham Oliver staar,
Jævningetylvten, hans kæreste Folk,
fører ved Hæren hans forreste Trop.
Tryg kan han være, — og lid paa mit Ord:
Kejseren frygter for Ingen paa Jord."

Sagde Marsile: „Du frankiske Ædling,
stolt er min Krigsmagt, ej bedre der kendes:
følger mig tre Hundred Tusinde Svende,
naar jeg mod Frankernes Drot gaar i Leding."
Svared ham Gane: „Ej gøre Du dette!
Ej efter Daarernes Raad Du Dig rette,
kun til de vises din Tillid Du sætte,
Kamp vilde dog med dit Nederlag ende!
Saa megen Rigdom Du Kejseren skænke,
at det hans Hærmænds Forbavselse vækker,
tilmed af Gidsler en Snes Du ham sende,
da vil til Frankrig tilbage han vende.
Kejseren selv drager foran med Hæren,
den skal Grev Roland med Bagtroppen dække,

Rolandskvadet.

Roland og Oliver sammen vil være, —
skuer jeg ret, er de dødsdømte begge!
Dette vil Kejserens Overmod dæmpe,
saa at han Eder ej mer vil bekæmpe!"

Frankiske Ædling," udbrød Kong Marsile,
„Roland maa fældes, hvis saa det kan blive,
ikkun hvordan det skal ske, gad jeg vide."
Svarer ham Frankeren: „Dét skal jeg sige:
Kejserens Hær drager op imod Cize,
Roland den følger med Bagtroppens Krigsmænd,
Oliver ogsaa, til hvem han har Tillid;
tyve Gang tusinde vil der vel blive.
Hvis nu med hundrede Tusind af dine
Frankernes Bagtrop Du angribe vilde,
skulde det sikkert gaa Frankerne ilde;
selv vil Du Krigsfolk i Hobetal miste,
angrib dog atter med Fylkinger friske,
da bukker Roland vel under i Striden.
Saa har Bevis paa din Styrke Du givet,
Fred vil Du fange for Resten af Livet!"

Falder Grev Roland," blev Frankeren ved,
„tænker jeg Kejserens Magt falder med:

da skal han ej bære Guldkrone mer,
ej samle Hærmasser sammen som her,
da vil dit Spanieland ogsaa faa Fred."
Konningen kyssed den frankiske Svend,
førte ham dernæst til Skatkamret hen.

Sagde Marsile: „Ifald jeg skal tro,
at Du er mer end en Raadgiver god,
sværg mig, at Roland paa Spanielands Jord
bliver tilbage, — og har jeg hans Spor,
da skal han visselig dø i sit Blod!"
„Ske, som Du vil det!" lød Frankerens Ord,
saa paa Murglejsses Relikver han svor.

Dernæst blev Muhameds samt Tervagans
hellige Lovbog til Konningen bragt
og paa en Elfenbens-Lænestol lagt.
Hedningedrotten da slutted den Pagt:
„Dersom Grev Roland, som Gane har sagt,
bliver tilbage som skærmende Vagt,
sender jeg mod ham min samlede Magt;
falde han maa i den heftige Kamp:
Jævningetylvten alt dødsdømt vi har."
„Maatte det lykkes!" var Frankerens Svar.

Rolandskvadet.

Traadte de fornemste Høvedsmænd ind:
først Valdabrun og næst ham Climorin;
hen imod Gane de smilende gik,
kostbare Gaver af begge han fik:
herligste Glavind foræred ham hin,
denne sin Hjelm med den røde Rubin.
Sagde de: „Hjælp os . . . Du kan, om Du vil:
Roland at fælde vor Hu stunder til!“
Gane dem viste beredvilligt Sind,
kyssed dem begge paa Mund og paa Kind.

Selv Bramimonde, den Dronning, sig nærmed.
„Hør mig,“ hun sagde, „Du frankiske Ædling,
megen Hengivenhed for Dig jeg nærer,
siden min Husbond Dig agter og ærer.
Hver Dag, der gaar, vil jeg Gaver Dig skænke.
Ser Du, besat med de ædleste Stene
er disse Armbaand, jeg herved Dig rækker.
Romernes Rigdom ej større kan være,
Frankenlands Drot saa' i Sandhed ej bedre;
giv dem fra mig til din Hustru derhjemme.“
Gane de Smykker i Hosen mon gemme.

Drotten sin højre paa Frankeren lagde,
opløfted derpaa sin Stemme og sagde:

Første Del.

„Modig, det er Du, og dertil forstandig,
men, — ved den Lov, som den bedste Du kalder, —
aldrig Du svigte det Løfte, Du gav mig!
Skænke Dig vil jeg de rigeste Skatte:
Mulæsler ti, som belæsses med Kasser,
fyldte med fineste Guld fra Arabien,
hvert Aar, som nu, vil jeg give Dig, Gane.
Tilmed saa tag vore Nøgler til Staden,
giv Kejser Karl dem med samt mine Gaver:
syv Hundred Muldyr, som lastes og pakkes
ikkun med Guld og med kostbare Sager.
Dernæst jeg vil, han som Gidsler skal have
tyve i alt, af de ædleste Stammer.
Stil saa Grev Roland i Kejserens Bagtrop,
hvis jeg ham træffer i Bjergenes Passer,
da skal mit Sværd ham med Dødsslaget ramme!“

Svared ham Frankeren: „Bort maa jeg drage;“
svang sig til Hest og jog hastigt tilbage.

Femte Sang · Karl den Sto-res Opbrud · V. 661–847.

Hæren er naa't til Valtierra, den By,
Roland har taget ved Vaabnenes Gny;
her gør de Holdt, førend hjemad de ty.
Siden, en Morgen ved tidligste Gry,
meldte sig Gane i Lejren paa ny.

Herlig var Dagen og Himmelen klar.
Frankernes Kejser alt opstaaet var;
Ottesangsmessen han bivaanet har.
Foran sit Telt han i Grønsværet sad.
Roland og Oliver nærmed sig ham;
kring dem der stod vel et Tusinde Mand,
Gane, Forræderen selv, deriblandt;
træsk tog han Ordet og sagde til Karl:
„Hilsen annam i den Højestes Navn!
Bud fra Marsile jeg bringer i Dag,
bringer af Gaver en kostelig Skat,

dertil af Gidsler vel tyve . . . med samt
Nøglerne til Saragossa, hans Stad.
Men, Herre Drot, læg ham ikke til Last,
at han sin Onkel ej sende Dig kan:
bort drog Kalifen med hele sin Magt,
lade sig kristne var aldrig hans Agt!
Selv saa' jeg tre Hundred Tusinde Mand
væbned fra Top og til Taa staa fra Land.
Borte de var, — men de naa'de ej langt:
Søen i Oprør kom, Skibene sank,
Krigsfolket Døden i Bølgerne fandt,
ej slap der Nogen med Livet derfra.
Hør saa endvidere Hedningens Svar:
inden en Maaned — det Løfte han gav —
følger Marsile Dig hjem til dit Land,
dér vil han lade sig kristne paa Stand.
Spanien som Lensland Du give ham skal,
da vil han vorde Dig lydig Vasal."

Svarer ham Kejseren: „Gud være takket!
Rundeligt skal jeg belønne Dig, Gane!"
Tusinde Horn giver Opbruds-Signalet:
Mulerne læsses, og Frankerne drage
atter mod Fædrenehjemmet tilbage.

Rolandskvadet.

Spanien erobret er: Karl har med Vælde
taget dets Borge, besejret dets Stæder.
„Saa," har han sagt, „er vort Krigstogt til Ende!"
Fremad han rider mod Fædrenehjemmet.
Svundet er Dagen, og Mulmet sig sænker.
Nu slaar de Krigere Lejr paa en Slette,
rundt om den Høj, hvorfra Banneret vajer.
Alt imens nærmer sig Hedningehæren:
kunstrige Skjolde om Halsen de bærer;
klædte i Brynjer, med fastspændte Hjelme,
Slagsværd ved Siden og Lanserne rede,
frem gennem mægtige Dalstrøg de trænger
op til en Skov, der bedækker en Bjergryg.
Tre Hundred Tusinde Krigsmænd de tæller.
Her vil i Skoven paa Daggry de vente, —
ak, om de frankiske Hærmænd det kendte!

Dagen til Hvile gik, Natten brød frem.
Kejseren drømmer, han er i sit Hjem.
Allerførst kom der en Bjørn, som sig bed
fast i hans højre og sønderrev den;
saa sprang fra Skoven en Ulv mod ham hen.
Da kom hans Jagthund i Spring ham til Hjælp,
retted sit Angreb paa Bjørnen især,

rev den i Øret og flænged det slemt;
jog saa mod Ulven og angreb den kækt.
Frankerne siger: „Den Kamp bliver svær!“
Hvem der skal sejre, staar uafgjort end. —
Kejseren sover . . . og drømmer igen.

Var det, som om han i Bjergpasset stod.
Askétræs-Lansen han holdt ved sin Fod;
bedst som han holdt den, Grev Gane den tog,
svang den med Kraft og i Luften den slog;
svang den paa ny, saa den brast, og fra Jord
op imod Himmelen Splinterne fór.

Natten er vegen for Dagen den klare.
Trommerne røres, og Lurerne gjalder;
alt er den frankiske Kejser i Sadlen.
„Hør mig, I Herrer,“ til Orde han tager,
„ser I de snævre og farlige Passer?
Hvem har I ment skulde føre vor Bagtrop?“
„Roland, min Stifsøn!“ Grev Gane ham svarer,
„aldrig saas raskere Helt blandt de Franker;
vælger vi ham, vil det Krigshæren gavne!“
Udbryder Karl, mens han vredt ham betragter:
„Djævelens Aand har da grebet Dig ganske?

Dødeligt Had gennemtrænger din Tanke.
Hvem skulde da føre Hæren til Frankrig?"
Svarer han: „Fremfor enhver som helst anden
er til det Hverv Holger Danske just Manden."

Taler Grev Roland som ædelig Kriger:
„Gane, ja visselig bør jeg Dig prise,
at Du vil mig over Bagtroppen stille!
Derved skal Kejseren intet forlise:
aldrig han skal med mit Vidende miste
hverken en Ganger, ej heller en Stridshest,
eller et Muldyr, hvorpaa man kan ride,
uden at dyrt de betalte skal blive!"
Svarer ham Gane: „Paa dét kan vi lide."

Udbryder Roland nu, vendt mod sin Kejser:
„Trygt, Herre Drot, Du din Bue mig række;
mig skal den ingentid glide af Hænde,
saa som for Gane med Handsken det hændte!"
Hører det Drotten; sit Hoved han sænker,
heftigt han stryger sin Haand gennem Skægget,
tankefuld staar han, til Taarer bevæget.

Nærmer Naimon sig, hans troeste Mand, —
snehvidt var Haaret og Skægget, han bar. —

„Nu har Du hørt det,“ han siger til Karl,
„Roland er opfyldt af rasende Harm.
Ham har til Bagtroppens Fører vi valgt.
Ingen erstatte ham kan, om det gjaldt.
Buen, Du spændte, den give Du ham;
dertil af Krigsfolk de bedste, Du kan.“
Rækker ham Kejseren Buen paa Stand.

Roland, min Søstersøn,“ derhos han siger,
„Hælvten af Hæren jeg nu vil Dig give,
den Du beholde til Værn mod Marsile.“ —
„Nej, en Snes Tusind, som tappert kan stride,“
svarer ham Roland, . . . „ej mer maa det blive;
ej jeg min Æt og min Fortid vil svige!
Trygt I Jer kan gennem Passet begive, —
frygter for intet, mens jeg er i Live!“

Iført sin Brynje, sit prægtige Harnisk,
viste sig Roland paa Toppen af Bakken,
gjorded sin Dyrendal, svang sig i Sadlen,
kasted sin Skjoldrem, med Skjoldet, om Nakken,
rettede opad sin herlige Lanse,
den med den hvide Standart og de lange
gyldene Fryndser, der naa'de hans Slagsværd.

Rolandskvadet.

Nu skal det ses, hvem han Venner tør kalde.
„Følge Dig vil vi!“ saa raaber de alle.

Flokkes om Roland de frankiske Mænd:
Oliver, Samson, Othon, Berenger,
Ivar og Ive, som Drotten har kær;
dernæst Anséis, Girard, Engeler,
Fostbroderparret Gerin og Gerer.
Raaber Turpin: „Ogsaa jeg bliver her!“
Siger Gualter: „Ogsaa jeg med mit Sværd
trofast i Kampen vil stande Dig nær“
Blev der i alt af de Krigere dér
valgt en Snes Tusind til Bagtroppens Hær.

Bjergenes Højder besætte de vil,
valgtes Gualter af Grev Roland dertil;
derhos et Tusinde Stridsmænd han fik, —
tappert de kæmped, men ilde det gik.

Fortroppen, ført af den Helt Holger Danske,
drager med Karl gennem Ronceval-Dalen;
derfor er Fortroppen sikret mod Faren,
medens Grev Roland og Jævningeskaren,
dækkende Hæren, maa blive tilbage.

Første Del.

Hjælpe dem Gud, om en Ulfærd dem rammer.
Han, der har solgt dem, Forræderen Gane,
véd saa bestemt, hvad der venter de Franker, —
ligefuldt dølger han træsk sine Tanker.

Halvmørke Dale og mægtige Bjerge,
mørkladne Klipper og Fjeldkløfter snævre, —
saadan er Landet, de drager igennem,
opfyldt Enhver af Bekymring og Smerte.
Femten Mil borte kan Bulderet kendes.
Alt som de mere og mere sig nærmer
Frankenlands Jord, deres Len, deres Ejendom,
samt deres Hustruer, Døtre derhjemme,
Længsel betager de Krigeres Hjerte.
Ingen der er, som af Vemod ej græder.
Mest af dem alle sig Kejseren ængster;
sorgfuld i Sindet han Taarer mon fælde:
Roland forblev mellem Spanielands Fjelde.

Hertug Naimon rider hen imod Karl.
„Herre, hvad fattes Dig?“ spørger han ham.
„Hvor kan Du spørge?“ er Kejserens Svar,
„vel maa jeg græde, slig Sorrig jeg har.
Sikkert vil Gane forraade sit Land;

han, som fik Roland til Bagtroppen valgt.
Saa' jeg i Drømme ham for mig i Nat:
Lansen, jeg stod med, den greb han i Hast,
svang den og svang den paa ny, til den brast.
Hvi har vi Roland blandt Fjender forladt?
Dét tør jeg sige Dig, falder først *han*,
aldrig, ret aldrig erstattes han kan."

Kejseren drager mod Hjemmet, det kære;
opfyldt af Sorrig han river i Skægget,
mens under Kappen i Stilhed han græder.
Krigerne røres ved Kejserens Smerte;
ogsaa med Angest paa Roland de tænker.
Gane det voldte ved listige Rænker,
derfor Marsile til Gengæld ham skænkte
kostbare Gaver og Rigdom i Mængde.

Sjette Sang · Marsile nærmer sig · V. 848–1005.

Lurerne klang gennem Hedningestaden.
Konning Marsile i vel et Par Dage
tre Hundred Tusinde Krigere samled.
Hertuger, Grever, Emirer og alle
Spaniens Baroner til Bistand han kaldte.
Op paa det højeste Stadtaarn han satte
Muhameds-Støtten, de tilbad og skatted . . .
Fremad i rasende Skynding de jager,
fremad det gaar, over Bjerge og Dale,
endelig øjner de Bagtroppens Faner,
derpaa til Kamp deres Høvdinger maner.

Adelroth hed en Nevø af Marsile;
frem paa et ansporet Muldyr han rider,
og, med et Smil, til sin Onkel han siger:
„Trofast, o Drot, har jeg tjent Dig i Tiden,
ofte for *din* Skyld jeg ondt maatte lide,
ofte for *Dig* vandt jeg Sejer i Striden.

Rolandskvadet.

Dersom mig Muhamed yder sin Bistand,
jeg fælder Roland, den Gunst Du mig vise;
derved jeg frelser vort Fædrenerige.
Strax Kejser Karl vil med Frankerne vige,
da har han vist faaet nok af at krige.
Fred vil Du fange for Resten af Livet."
Hedningedrotten har Handsken ham givet.

Vedblev ung Adelroth, myndigt og stolt,
henvendt til Drotten, mens Handsken han holdt:
„Tak for din Tillid; nu ønsker jeg blot
elleve til af de gæveste Folk,
da skal vi fælde de Jævninger tolv."
Derefter meldte sig først Falsaron,
Broder han var til den Hedningedrot.
„Ven," lød hans Ord, „lad da os drage bort,
denne Bedrift vi forener os om:
Bagtroppens Fylking skal føle vor Dom!"

Berbernes Drot, Korsablis, træder frem;
kendt overalt som en lavsindet Sjæl;
dog som en højbaaren taler han her:
„Ej for al Jorderigs Guld vilde jeg
vise i Kampen mig usel og fejg!

Træffer jeg Roland, jeg støder ham ned;
jeg er den tredje . . . den fjerde os vælg."
Nærmer Malprim af Brigal sig dernæst,
han, der er rap som den rappeste Hest,
højlydt han raaber: „Til Roncevaal hen!
Træffer jeg Roland paa Kamppladsen dér,
da skal han falde, det lover jeg her."

Næst efter disse skal nævnes Emiren,
fagert hans Aasyn er, Skikkelsen smidig;
pralende han, naar sin Stridshest han rider,
drager sit Slagsværd, det blanke, fra Siden.
Viden om Lande hans Tapperhed prises:
hvis han var Kristen, da maatte man sige,
fuldkommen var han som Ridder og Kriger.
Højlydt han raaber til Konning Marsile:
„Drot, ogsaa j e g vil til Roncevaal ile:
dér vil jeg Roland hans Banesaar give,
dér vil med Tylvten vi mandeligt stride,
dér en forsmædelig Død skal de lide.
Kongen er gammel og aflægs tillige,
ej vil han mere vort Hjemland bekrige:
Spanien befri's, i vor Magt det forbliver!"
Bød Kong Marsile ham Tak for hans Iver.

Rolandskvadet.

Kom Almasuren fra Hedningeland,
træskere Usling ej findes der kan.
„Jeg," lød hans Ord, „vil til Roncevals Pas
drage med tyve Gang tusinde Mand!"
Føjede dertil med Brask og med Bram:
„Træffer jeg Roland, jeg byder ham Kamp,
ynkeligt Bagtroppen omkomme skal, —
dagligen Karl skal begræde dens Fald!"

Meldte sig dernæst Turgis af Tortosa,
gerne de Kristne stor Skade han gjorde;
rask gik han frem og tog saadan til Orde:
„Frygt ej! Paa Muhameds Magt kan Du stole,
større den er end Sankt Peters i Roma:
tror Du paa *den*, tør jeg Sejren Dig love.
Hvis jeg i Ronceval mødes med Roland,
da er ham Døden saa sikker som noget!
Trøstigt jeg tør mod hans Dyrendal vove
dette mit Glavind, det blanke, det gode.
Frankernes Hær hugger ned vi for Fode.
Karl skal ej mer bære Spir eller Krone,
ydmyges skal han og miste sin Trone."

Svor Escremis af Valtierra derpaa:
„Frankernes Pral skal til Jorden jeg slaa!

Første Del.

Træffer jeg Roland, mit Sværd skal ham naa,
Oliver ogsaa skal Dødshugget faa, —
Jævningetylvten vi udrydde maa.
Falder dets Sønner, maa Frankrig forgaa,
Karl uden dygtige Hærmænd skal staa!"

Nærmer sig ogsaa, paa Konningens Vink,
først Estorgant og saa Estramarin;
fuld deres Sjæl er af Arglist og Svig.
„Drag," siger Kongen, „med Fylkingen did,
led mine Folk, staa i Kampen dem bi!"
Svarer de: „Herre, vi gør, som Du vil.
Roland og Oliver angriber vi.
Ingen skal Tylvten fra Døden befri.
Rødne skal Sværdet i blodige Strid.
Fjenden vi fælder, det lover jeg Dig:
Frankrig, det store, skal nu være dit!
Karl skal begræde sin Bagtrops Forlis, —
selv skal han gives din Vilje til Pris!"

Nærmer sig rask Margaris af Sevilla;
lige til Havet han Riget besidder;
elsket han er af sit Fædrelands Kvinder:

strax, naar de ser ham, alt Mismod forsvinder,
enten de vil eller ej, maa de smile.
Ej blandt de Vantro hans Lige man finder.
Nu med sin malmfulde Stemme han siger:
„Frygt ej . . . til Roncevals Pas vil jeg ile,
træffer jeg Roland, da gælder det Livet!
Oliver ogsaa jeg Dødshugget giver!
Jævningetylvten skal nedhugget blive!
Ser Du det Sværd, som jeg bærer ved Siden,
det, som jeg fik af Emiren i Primes?
Det skal, saa sværger jeg, rødne i Striden!
Frankernes Bagtrop til Døden er viet,
vanæret bliver det frankiske Rige.
Frankernes Kejser, med Skægget det hvide,
altid af Sorrig og Harme skal pines.
Og — før et Aar er forløbet i Tiden,
kan i hans By St. Denis vi os hvile!"
Bøjer sig dybt og med Tak Kong Marsile.

Sidst kom Chernub fra den mørkeste Dal.
Langt var hans Haar, saa til Jorden det faldt.
Letteligt, ret som for lystigste Spas,
tredobbelt Lastdyrets Byrde han bar.
Aldrig, i Landet, hvor han kommer fra,

Første Del.

skinnede Sol eller spirede Ax,
heller ej Dug eller Regndraaber faldt, —
Bolig for Djævle man Stedet har kaldt!
Sagde han: „Gjordet mit Glavind jeg har;
rødne af Blod skal dets Klinge i Dag!
Kommer jeg blot med Grev Roland i Kamp,
Dyrendal vist jeg ham fratage skal!
Fjenderne fælder vi, Mand efter Mand, —
pines og ødes skal Frankernes Land!“

Saa, mens af Kamplyst de Hedninger gløde,
samler de tolv sig til Fjenden at møde.
Hundrede Tusinde Stridsmænd dem følger, —
skjult af en Skov deres Opsat de dølger.

Her de sig ifører tykkeste Panser;
dertil de bærer valensiske Lanser,
kunstrige Skjolde i Remme om Halsen,
prægtige Hjelme og staalstærke Glavind.
Muldyr og Lastdyr de lader tilbage,
frem de paa vælige Stridsheste jager,
medens de sluttede Fylkinger danner,
hver med det blaa eller hvidene Banner.

Rolandskvadet.

Dagen alt frembrudt er, Sværdet og Lansen
luer og blinker i Solstraaleglansen.
Trommerne røres, og Lurerne gjalder.
Højt lyder Gnyet fra Hedningeskaren, —

Frankernes Vagtrop fornemmer alt Faren.

Anden Del.

Roncevalslaget.

Rolandskvadet.

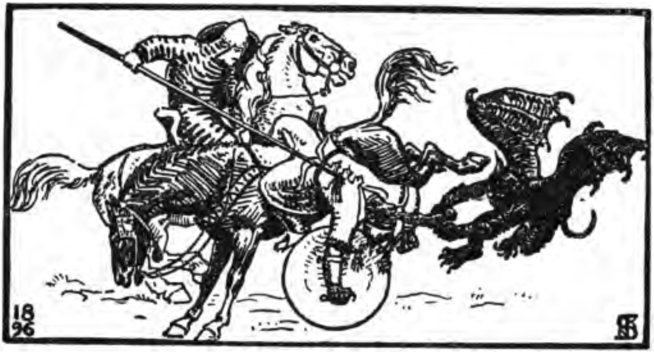
Dagen alt frembrudt er, Sværdet og Lansen
luer og blinker i Solstraaleglansen.
Trommerne røres, og Lurerne gjalder.
Højt lyder Gnyet fra Hedningeskaren, —

Frankernes Vagtrop fornemmer alt Faren.

Anden Del.

Roncevalslaget.

Syvende Sang · Roland og Oliver · V. 1006–1187.

„Fostbroder kære," Grev Oliver siger,
„snart skal paa ny med de Vantro vi kriges."
Svarer ham Roland: „Gud Herren det give!
Bør det sig os paa vor Post at forblive,
tro mod vor Kejser, for hvem vi bør lide
Kulde som Hede og Kummer og Kvide.
Alt bør vi ofre ham, var det end Livet.
Uret de Vantro har, Ret har de Kristne.
Aldrig om os skal man Nidviser skrive,
naar vi kun trofast og mandeligt stride, —
hvad der end hænder, paa mig kan I lide."

Rolandskvadet.

Rask stiger Oliver op ad et Bjerg,
ind over Spanieland skuer han dér;
store og græsklædte Dale han ser;
saa, da han skønner, at Fjendernes Hær
nærmer sig Bagtroppens, stiger han ned.
„Roland," han siger, „alt Faren er nær,
sikkerligt Gane forraadte os her."
„Ti," svarer Roland, „og nævn det ej mer:
mærk Dig, at Gane min Stiffader er."

Oliver nærmer sig da til de Franker,
derpaa han siger: „Snart kommer de Vantro, —
nylig jeg saa' dem i saadant et Antal,
Ingen før mig vel har skuet saa mange.
Hundrede Tusind de tæller for Sanden.
Brynjer de bærer, og fremad de drager
hurtigt, med blinkende Hjelme og blanke
rødbrune Spyd og med Skjolde om Halsen,
løftede Lanser og vajende Faner.
Gud Jer forlene med Kræfter til Kampen.
Striden, der følger, vil søge sin Mage,
derfor hold Stand, at J ej bliver slagne."
„Ve den, der flyr!" lød det højt fra dem alle,
„sammen med Dig vil vi kæmpe og falde!"

Anden Del.

Oliver siger: „Vi selv er kun faa;
lidet vi kan mod saa mange formaa,
giv et Signal ved et Stød i dit Horn,
da vender Kejseren hastelig om."
Svarer ham Roland: „Og handled jeg saa,
vilde for vist som en Taabe jeg staa, —
aldrig man æreløs kalde mig maa!
Før vil med Dyrendal vældigt jeg slaa,
Fjendernes Blod skal til Guldhjaltet naa!
Tids nok de Vantro til Ronceval kom:
her skal det frankiske Sværd holde Dom!"

Vedbliver Vennen: „I Hornet Du støde,
da vil til Hjælp de os komme i Nøden!"
Svarer ham Roland: „Ej Frankrig det skønne
vanæres maa . . . og for saadan en Brøde
vilde min Slægt jo faa Haansord at høre!
Nej, jeg med Kraft vil min Dyrendal føre,
helt skal den farves af Blodet det røde, —
dem skal det blive til drøveligt Møde:
alle som En skal med Livet de bøde!"

Giv med din Olifant Drotten Signal,"
vedbliver Oliver . . . „da vil han snart

være tilbage i Roncevals Dal.“ —
„Herren forbyde,“ gav Roland til Svar,
„det skulde siges om mig, at jeg har
fejgt kaldt ham hid ved min Olifants Klang
eller beredt mine Slægtninge Skam!
Nej, mod de Vantro i heftigste Kamp
slaar jeg med Dyrendal vældige Slag.
Rødne af Blod skal dens Klinge i Dag!
Frankeren tappert og bravt holder Stand:
Dødsslag skal ramme dem, Mand efter Mand!“

„Ej ser jeg æreløs Handling i dette,“
vedbliver Vennen, „de Vantro sig nærmer,
Bjerge som Dale de trindt om besætter,
Hederne med og de vidtstrakte Sletter.
Ej med de mægtige hedenske Hære
vi os kan maale . . . saa faa som vi ere.“
Svarer ham Roland: „Og er de end flere,
dét vil just øge min Kamplyst end mere!
Hellere Døden end Vanry vi vælge:
Kæmper vi bravt, vil vor Kejser os elske!
Herren vor Gud og hans hellige Engle
naadigst forbyde, at Frankrig, det kære,
skulde for min Skyld forlise sin Ære!“

Anden Del.

Roland er dristig men Oliver findig;
tappert, til Hest og i Brynjer, de stride,
før vil de dø end fra Kamppladsen vige;
præget af Stolthed er alt, hvad de sige,
ædeligt Sindelag har de tillige.

Hedningehæren sig nærmer i Hast.
Oliver siger: „Nu kommer de alt,
ak, men vor Fortrop er naaet for langt, —
hvi har til Bistand ej Drotten Du kaldt?
Var han her nu, gik vi frejdig i Kamp!
Intet vor Fortrop bebrejde vi kan.
Se vore Krigsfolk i Aspredals Pas:
Mismod betager hver eneste Mand;
sidste Gang er det, de kæmper i Dag.“
„Taabelig Snak!“ giver Roland til Svar.
„Ve den, der viser sig fejg eller svag, —
her vil vi byde de Hedninger Slag!“

Strax, da han ser, at det nærmer sig Tiden,
bliver Grev Roland mer vild end en Tiger;
vendt mod sin Krigshær til Vennen han siger:
„Oliver, Fostbroder, tal ej saa ilde!
Kejseren gav os de ypperste Krigsfolk.

Ingen iblandt dem Forsagthed vil vise.
Dét er vor Pligt: for vor Hersker at lide
Kulde som Hede og Kummer og Kvide,
ja, om det gælder, at ofre ham Livet!
Du med din Lanse og jeg med min Klinge, —
den, som min Kejser engang har mig givet, —
skal Saracenerne Dødsslaget bringe!
Falder jeg her, vist min Arvtager siger:
Klingen har tilhørt en ædelig Kriger!"

Bispen Turpin rider frem paa en Skrænt,
herfra han taler, mod Krigshæren vendt:
„Frankiske Hærmænd! Vor Kejser drog hjem;
alt, selv vort Liv, bør vi ofre ham her.
Vis Jer i Dag som vor Kristenheds Værn!
Snart skal I kæmpe, I ser det jo selv:
Vantroens Horder alt rykker os nær;
bed nu til Herren og skrift og bekend,
derefter Aflad jeg giver Enhver!
Dø som Legendernes hellige Mænd,
da skal I føres til Paradis hjem!"
Steg de af Hesten og bøjede Knæ.
Bispen velsigner den frankiske Hær:
kæmpe, til Syndebod, bydes Enhver.

Anden Del.

Strax, da Turpin havde givet dem Aflad,
svang sig de Krigere atter i Sadlen,
færdige til at begynde paa Kampen.
Derefter Roland til Oliver sagde:
„Den, som Du véd, er min Stiffader, Gane,
den, der vor Hær har forraadt og bedraget
for at belønnes med Guld og med Gaver.
Haardt maa vor Kejser Forræderen straffe!
Solgte vi blev, men i Roncevals Dale
skal Kong Marsile med Blod os betale!“

Ind gennem Bjergpassets Aabning, den snævre,
nu paa sin fodrappe Stridshingst han sprænger,
alt medens Oliver rask følger efter.
Herligt Grev Roland til Kampen er væbnet;
fast i hans Haand hviler Lansen, den stærke,
Spidsen han op imod Himmelen vender;
gyldene Fryndser fra Fanen, den bærer,
vælder sig bugtende ned paa hans Hænder.
Stolt ser han ud, og han straaler af Glæde.
Bistert betragter han Hedningehæren,
kærligt hans Øje paa Frankerne dvæler.
„Herrer Baroner,“ han udbryder venligt,
„her har de Vantro kun Døden i Vente,

vi skal den herligste Vinding os hente,
ej nogen Frankerdrot høstede mere."
Hilser ham højlydt de frankiske Svende,
Tillid og Tro til Grev Roland de nære. –
Frankerne mødes med Fjendernes Hære.

Oliver siger: „Alt nok har jeg talt:
har Du ej givet vor Kejser Signal,
ej kan Du Bistand Dig vente fra ham.
Intet vor Fortrop bebrejde vi kan,
intet om Ulykken véd Kejser Karl.
Frankiske Krigere," vedbliver han,
„byder jeg Jer i den Højestes Navn:
hugger de Vantro med Fynd og med Kraft,
hug dem til Gengæld af al eders Magt!
Glem ej det Feltraab, vor Kejser os gav."
Derefter raabte hver eneste Mand
højlydt „Montjoie!" med en Styrke, der bar
Vidne fuldt vel om det Mod, de besad.
Stolte de Krigsmænd i Sadelen sad.
Stridshesten spores, og fremad til Kamp
gaar det mod Fjenden i susende Fart.
Hedningen hverken er fejg eller svag, –
Kristne med Vantro skal mødes til Slag.

Ottende Sang · Hedningetyvstens Kamp · V. 1188–1422.

Adelroth bed en Nevø af Marsile,
frem foran Hedningehæren han rider,
skarpt er hans Glavind, og rap er hans Stridshest,
stolt og med Haan han til Frankerne siger:
„Skurke! I Dag skal I Nederlag lide!
Drotten, der her skulde Bistand Jer give,
handlede dumt og svigagtigt tillige,
da han forlod Jer i Hedningerige.
Frankrig, det skønne, sin Ære skal miste,
al Karl den Stores Forhaabning skal briste,
Folket som Landet her trænger til Hvile.“
Hører ham Roland med Harm og med Kvide,
Hesten han sporer, og fremad han iler,
svinger sin Lanse med Kraft og med Iver,
søndrer hans Skjold og hans Pansersærks Ringe,
hvornæst sit Vaaben han Hedningen driver
ind gennem Brystet og Ryggen opriver, —
Krigeren vakler og Aanden opgiver,

hurtigt hans Legem fra Hesten nedglider;
knækket, i Faldet, hans Halshvirvel bliver.
Saadan Grev Roland til Adelroth siger:
„Nidding! Vor Drot har os ej villet svige;
naar han drog hjem til vort Fædrenerige,
mens han sin Bagtrop i Bjergpasset stilled,
handlede han som en ædelig Kriger!
Ej skal vort Frankrig sin Ære forlise, —
Venner, hug ind, lad de Hedninger vide,
Retten er ene paa Frankernes Side.“

En jager frem, — Falsaron er hans Navn, —
Herskeren i Abiron og Dathan,
Broder til Drotten fra Hedningeland.
Ej kan der tænkes en træskere Mand;
fodbred han er mellem Øjnenes Par.
Da han faar Bud om ung Adelroths Fald,
fyldes hans Sjæl af Bekymring og Harm:
frem foran Hæren han rider i Hast,
Hedninge-Feltraabet udslynger han,
vedbliver derpaa: „I Roncevals Dal
høster jert Frankrig kun Skændsel og Skam!“
Oliver blues ved Hedningens Pral,
sporer sin Ganger det bedste, han kan,

slynger saa Lansen med drabeligt Kast:
Hedningens Skjold og hans Ringbrynje brast,
Lansen i Legemet borer sig fast,
fulgt gennem Kroppen af Vimplen, den bar.
Hedningen vakler, saa styrter han brat.
Medens paa Jorden han ligger udstrakt,
tilraaber Oliver ham med Foragt:
„Skurk! Ej ved Trusler man skræmme mig skal,
Franker, hug ind, vi vil sejre i Dag, —
frem under Løsnet, vor Kejser os gav!“

Var der en Drot, — Korsablis han sig nævner —
fjernt ligger Landet, den Konning behersker;
højlydt han kalder til Strid sine Venner:
„Her vi med Lethed kan slaa vore Fjender,
Bagtroppens Fylking saa faa ikkun tæller!
Dybt vi foragter de frankiske Svende,
ej, før de falder, skal Kampen faa Ende,
Frankernes Drot kan ej Bistand dem sende!“
Bispen de Ord af den Vantro fornemmer,
Ingen paa Jorden han hader som denne;
Sporen i Stridshestens Side han sætter,
derpaa et Stød mod sin Fjende han retter:
søndrer hans Skjold og hans Brynje med Vælde,

Rolandskvadet.

Dersom mig Muhamed yder sin Bistand,
jeg fælder Roland, den Gunst Du mig vise;
derved jeg frelser vort Fædrenerige.
Strax Kejser Karl vil med Frankerne vige,
da har han vist faaet nok af at krige.
Fred vil Du fange for Resten af Livet."
Hedningedrotten har Handsken ham givet.

Nevøen ung Adelroth, myndigt og stolt,
henvendt til Drotten, mens Handsken han holdt:
„Tak for din Tillid; nu ønsker jeg blot
elleve til af de gæveste Folk,
da skal vi fælde de Jævninger tolv."
Derefter meldte sig først Falsaron,
Broder han var til den Hedningedrot.
„Ven," lød hans Ord, „lad da os drage bort,
denne Bedrift vi forener os om:
Bagtroppens Fylking skal føle vor Dom!"

Berbernes Drot, Korsablis, træder frem:
Hendt overalt som en
dog som en højbaaren
„Ej for al Jorderigs
vist i Kampen mig

Træffer jeg Roland, jeg støder ham ned;
jeg er den tredje . . . den fjerde os vælg."
Nærmer Malprim af Brigal sig dernæst,
han, der er rap som den rappeste Hest,
højlydt han raaber: „Til Roncevaal hen!
Træffer jeg Roland paa Kamppladsen dér,
da skal han falde, det lover jeg her."

Næst efter disse skal nævnes Emiren,
fagert hans Aasyn er, Skikkelsen smidig;
pralende han, naar sin Stridshest han rider,
drager sit Slagsværd, det blanke, fra Siden.
Viden om Lande hans Tapperhed prises:
hvis han var Kristen, da maatte man sige,
fuldkommen var han som Ridder og
Højlydt han raaber til
„Drot, ogsaa
dér vil
dér
d

Dersom mig Muhamed yder sin Bistand,
jeg fælder Roland, den Gunst Du mig vise;
derved jeg frelser vort Fædrenerige.
Strax Kejser Karl vil med Frankerne vige,
da har han vist faaet nok af at krige.
Fred vil Du fange for Resten af Livet."
Hedningedrotten har Handsken ham givet.

Vedblev ung Adelroth, myndigt og stolt,
henvendt til Drotten, mens Handsken han
„Tak for din Tillid; nu ønsker jeg blot
elleve til af de gæveste Folk,
da skal vi fælde de Jævninger tolv."
Derefter meldte sig først Falsaron,
Broder han var til den Hedningedrot.
„Ven," lød hans Ord, „lad da os drage bort,
denne Bedrift vi forener os om:
Bagtroppens Fylking skal føle vor Dom!"

Berbernes Drot, Korsablis, træder frem;
kendt overalt som en lavsindet Sjæl;
dog som en højbaaren taler
„Ej for al Jorderigs
vise i Kampen mig usl

Træffer jeg Roland, jeg støder ham ned;
jeg er den tredje . . . den fjerde os vælg."
Nærmer Malprim af Brigal sig dernæst,
han, der er rap som den rappeste Hest,
højlydt han raaber: „Til Ronceval hen!
Træffer jeg Roland paa Kamppladsen dér,
da skal han falde, det lover jeg her."

Næst efter disse skal nævnes Emiren,
fagert hans Aasyn er, Skikkelsen smidig;
pralende han, naar sin Stridshest han rider,
drager sit Slagsværd, det blanke, fra Siden.
Viden om Lande hans Tapperhed prises:
hvis han var Kristen, da maatte man sige,
fuldkommen var han som Ridder og Kriger.
Højlydt han raaber til Konn
„Drot, ogsaa jeg vil
dér vil je
dér vil
dér

Rolandskvadet.

Derfor mig Mahomed yder sin Bistand,
jeg fælder Roland, den Gunst Du mig vise;
derved jeg frelser vort Fædrenerige.
Snart Keiser Karl vil med Frankerne vige,
da har han vist faaet nok af at krige.
Hvad vil Du fange for Resten af Livet."
Hedningedrotten har Handsken ham givet.

[illegible] mig [illegible], myndigt og stolt,
henvendt til Drotten, mens Handsken han holdt:
„Tak for din Tillid; nu ønsker jeg blot
elleve til af de gjæveste Folk,
da skal vi fælde de Jævninger tolv."
Derefter melder sig først Falsaron,
Broder han var til den Hedningedrot.
„Jeg," lød hans Ord, „lad da os drage bort,
denne Bedrift vi forener os om:
Bagtroppens Fylking skal føle vor Dom!"

Berbernes Drot, Korsablis, træder frem;
[illegible] som en forbandet Sjæl;
dog som en [illegible] taler han her:
„Ei for al Jordrigs Guld vilde jeg
vise i Kampen mig usel og feig!

Træffer jeg Roland, jeg støder ham ned;
jeg er den tredje . . . den fjerde os vælg."
Nærmer Malprim af Brigal sig dernæst,
han, der er rap som den rappeste Hest,
højlydt han raaber: „Til Ronceval hen!
Træffer jeg Roland paa Kamppladsen dér,
da skal han falde, det lover jeg her."

Næst efter disse skal nævnes Emiren,
fagert hans Aasyn er, Skikkelsen smidig;
pralende han, naar sin Stridshest han rider,
drager sit Slagsværd, det blanke, fra Siden.
Viden om Lande hans Tapperhed prises:
hvis han var Kristen, da maatte man sige,
fuldkommen var han som Ridder og Kriger.
Højlydt han raaber til Konning Marsile:
„Drot, ogsaa jeg vil til Ronce[illegible]
dér vil jeg [illegible]
dér vil [illegible]nd hans [illegible]
dér er [illegible]en [illegible]
Ron[illegible]
ef[illegible]

hvorpaa han snelt Saracenerен fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
slængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenerен styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Mennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracenerens hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!"

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper," Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!"

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenerен fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
flængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenerен styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracenerens hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!“

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper,“ Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!“

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

Hvorpaa han snelt Saraceneren fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine Heden… Frænder,
selv skal Du her lære … kende!
Franker, hug til, lad … M
Drottens „Montjoie“ sk… raa

Angreb Gerin nu Malp… og
stærkt var hans Skjold, m…
Frankerens Lanse i sønder det
flæn… næst hans Grynjesærk
saa… et til Syne sig lod,
ind … Spydsodden jog,
brat … ted til Jord.
Satan … elvede fór.

Vennen … a Emiren,
søndrer h… s Gryn
jager ham Spyds…
styrted til …
„Herl…

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracenerens hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!“

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
gennem Kroppen, — da styrted han død.
digt Du kæmper,“ Grev Roland udbrød.

mer rask Engeler af Bordeaux;
mis af Valtierra han haardt
e; den søndrer hans Skjold,
en hans Brynjesærk op,
et sig ind i hans Krop.
g opgav sin Aand.
skal dø for vor Haand!“

organt at bekæmpe:
dens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenerен fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
flængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenerен styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracenernen hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!“

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper,“ Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!“

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenéren fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
slængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenéren styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracenerer hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!“

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper,“ Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!“

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenеren fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
flængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenеren styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saracéneren hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!"

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper," Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!"

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenerin fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
slængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenerin styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saraceneren hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!"

Stridshestens Tømmer Anséis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper," Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!"

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

hvorpaa han snelt Saracenerten fælder.
Krigsmanden vakler og styrter af Hesten.
Atter Turpin sig mod Uslingen vender,
medens han siger: „Løgnagtige Hedning!
Altid vor Drot er vor Støtte, vor Hjælper,
aldrig paa Flugt vore Krigere tænker.
Fælde vi skal dine hedenske Frænder,
selv skal Du her lære Døden at kende!
Franker, hug til, lad os kæmpe med Ære, —
Drottens „Montjoie“ skal vort Sejersraab være.“

Angreb Gerin nu Malprim, som han vog;
stærkt var hans Skjold, men det hjalp ham ej stort:
Frankerens Lanse i sønder det slog,
flængede dernæst hans Brynjesærk god,
saadan at Brystet til Syne sig lod,
ind i hans Legeme Spydsodden jog, —
brat Saracenerten styrted til Jord.
Satan med Sjælen til Helvede fór.

Vennen Gerer farer ind paa Emiren,
søndrer hans Skjold og hans Brynje, den hvide,
jager ham Spydstagen ind gennem Livet;
styrted til Jorden den hedenske Kriger.
„Herligt gaar Striden!“ Grev Oliver siger.

Anden Del.

Mod Almasuren fór Samson i Hast,
slynged sit Spyd mod hans Skjold, saa det brast.
Harnisket ej Saraceneren hjalp:
Samson hans Hjerte og Leveren traf, —
sørge, hvo sørge vil, Hedningen faldt.
Udbryder Bispen: „Jeg siger forsand,
dét var et Stød, som det bør sig en Mand!“

Stridshestens Tømmer Ansëis slap løs,
jog mod Turgis af Tortosa i Løb:
Skjoldet han splintred, og Brynjen han brød,
Lansen han jog ham ved drabeligt Stød
ind gennem Kroppen, — da styrted han død.
„Mandigt Du kæmper,“ Grev Roland udbrød.

Frem stormer rask Engeler af Bordeaux;
mod Escremis af Valtierra han haardt
slynger sin Lanse; den søndrer hans Skjold,
flænger ved Hagen hans Brynjesærk op,
trænger med Spydet sig ind i hans Krop.
Hedningen styrted og opgav sin Aand.
Frankeren skreg: „I skal dø for vor Haand!“

Frem fór Othon, Estorgant at bekæmpe:
ramte paa Skjoldpladens Læder med Vælde,

ødte i Stødet dens brogede Mærker.
Brynjen han søndred, og Manden han fældte.
„Usling," han raabte, „for Dig var ej Redning!"
Truffen af Spydet, og hovedkulds næsten,
styrted den hedenske Kriger af Hesten.

Traf Berenger, denne kraftige Franker,
Estramarin og iturev hans Panser;
tværs gennem Legemet jog han ham Lansen,
Hedningen faldt mellem tusinde andre.
Hedningetylvten har endt sine Dage:
kun Margaris og Chernuß er tilbage.

Stolt Margaris, som er kraftig og skøn,
spored sin Stridshest til hurtigste Løb:
Olivers Skjold han ved Guldspændet brød,
Lansen dog Olivers Legem kun strøg,
Herren ham frelste fra bitreste Død.
Gav Margaris saa i Luren et Stød, —
strax Saracenerne Kaldelsen lød.

Trindt omkring kæmpes der, sælsom er Striden.
Ej kan Grev Roland sin Iver betvinge,
Asketræs-Lansen i Haanden han svinger;

Anden Del.

saa, ved det femtende Stød, da den brister,
drager han hurtigt sit Slagsværd fra Siden.
Skurken Chernubl vil han Dødshugget give:
Hedningens Hjelm med dens Smykker han splintrer,
Hætten han knuser og Panden tillige,
kløver hans Hoved og søndrer hans fine,
skinnende Panser og øder dets Ringe,
spalter hans Legeme, hugger sin Klinge
tværs gennem Sadlen og ned i hans Stridshest,
ned gennem Ryggens de kraftige Hvirvler, —
styrted til Jord baade Ganger og Kriger.
„Ve Dig, Du Vantro," nu Frankeren siger,
„ej skal hos Muhamed Bistand Du finde, —
aldrig slig Usling skal os overvinde!"

Frem jager Roland med Sværdet i Hand,
Klingen, den stærke, er staalblank og skarp;
kraftigt han Dyrendal svinger til Slag,
tæt falder Vantroens Krigsfolk i Dag.
Blodstrømmen rinder paa græsklædte Vang
ned fra hans Brynje og ned fra hans Arm,
rinder fra Stridshestens Bringe og Hals.
Oliver kæmper med Iver og Kraft.
Jævningetylvten gør Frankrig ej Skam.

ødte i Stødet dens brogede Mærker.
Brynjen han søndred, og Manden han fældte.
„Usling," han raabte, „for Dig var ej Redning!"
Truffen af Spydet, og hovedkulds næsten,
styrted den hedenske Kriger af Hesten.

Traf Berenger, denne kraftige Franker,
Estramarin og iturev hans Panser;
tværs gennem Legemet jog han ham Lansen,
Hedningen faldt mellem tusinde andre.
Hedningetylvten har endt sine Dage:
kun Margaris og Chernub er tilbage.

Stolt Margaris, som er kraftig og skøn,
spored sin Stridshest til hurtigste Løb:
Olivers Skjold han ved Guldspændet brød,
Lansen dog Olivers Legem kun strøg,
Herren ham frelste fra bitreste Død.
Gav Margaris saa i Luren et Stød, —
strax Saracenerne Kaldelsen lød.

Trindt omkring kæmpes der, sælsom er Striden.
Ej kan Grev Roland sin Iver betvinge,
Asketræs-Lansen i Haanden han svinger;

Anden Del.

saa, ved det femtende Stød, da den brister,
drager han hurtigt sit Slagsværd fra Siden.
Skurken Chernuß vil han Dødshugget give:
Hedningens Hjelm med dens Smykker han splintrer,
Hætten han knuser og Panden tillige,
kløver hans Hoved og søndrer hans fine,
skinnende Panser og øder dets Ringe,
spalter hans Legeme, hugger sin Klinge
tværs gennem Sadlen og ned i hans Stridshest,
ned gennem Ryggens de kraftige Hvirvler, —
styrted til Jord baade Ganger og Kriger.
„Ve Dig, Du Vantro," nu Frankeren siger,
„ej skal hos Muhamed Bistand Du finde, —
aldrig slig Usling skal os overvinde!"

Frem jager Roland med Sværdet i Hand,
Klingen, den stærke, er staalblank og skarp;
kraftigt han Dyrendal svinger til Slag,
tæt falder Vantroens Krigsfolk i Dag.
Blodstrømmen rinder paa græsklædte Vang
ned fra hans Brynje og ned fra hans Arm,
rinder fra Stridshestens Bringe og Hals.
Oliver kæmper med Iver og Kraft.
Jævningetylvten gør Frankrig ej Skam.

Rolandskvadet.

Frankerne holder ubrødeligt Stand,
Fjenderne fælder de, Mand efter Mand.
„Bravt," raaber Bispen, „I kæmper i Dag!"
Derefter Kejserens Feltraab han gav.

Hen over Kamppladsen Oliver sprænger,
Lansen er brudt, kun med Skaftet han fægter;
først Malsaron, Saraceneren, fældes:
Oliver slaar ham, saa Skjoldet han knækker,
blinder ham dernæst og knuser hans Hjerne,
Hedningen styrter blandt talrige Frænder. —
Just som en anden til Jorden han strækker,
Frankerens Lanse ved Haandtaget brækker.
Udbryder Roland: „Sig Oliver, kære,
hvi vil en sønderbrudt Lanse Du bære?
Ikkun med Jern og med Staal skal Du kæmpe.
Hvor er dit Slagsværd, det stolte Halt'clere?
Det med Krystalknap og guldblanke Fæste?"
„Kampen ej standse maa," svarer den kække,
„ej faar jeg Tid til fra Balgen at trække."

Hører Grev Oliver Rolands Formaning;
hurtigt han drager sit herlige Glavind,
hugger saa ind paa Justinus, den Vantro,
knuser hans Pandebrask, kløver hans Panser,

Anden Del.

kløver hans Legem fra Hoved til Bagen,
kløver tillige hans guldblanke Sadel,
Stridshestens Rygben han knuser i Slaget, —
Stridshesten sammen med Rytteren falder.
Tilraaber Roland ham: „Oliver, tapre,
Karl vil for saadanne Sværdhug os takke,
Nu vil herefter jeg Broder Dig kalde!“
Lød der et kraftigt „Montjoie“ fra dem alle.

Frem jog Gerin paa sin Stridshest Sorel,
fulgt af Gerer paa den rappe Pas' Cerf.
Tømmen de slap, mens de hastede frem.
Begge to angreb de flux Timozel:
Skjoldet og Brynjen de søndrede helt,
saa jog de Spydene gennem ham hver;
hvem der var hurtigst, ret ikke jeg véd.
Hedningen vakled og styrtede ned.
Slog Engeler Esprever af Borel,
Bispen paa samme Tid vog Siglorel,
Trolden, som gæstede Satanas selv,
dér havde Jupiter lokket ham hen.
Raabte Turpin: „Hvor den Usling var træsk!“
Udbrød Grev Roland: „Saa vog Du ham her,
højligt jeg elsker slig ridderlig Færd!“

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Vagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

lettelig Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Vagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen [illegible] fre
vælige [illegible] hans Krop [illegible] —
dér og [illegible]egtninge h[illegible]live.

Fo[illegible], paa Høj[illegible]
F[illegible]er med sin[illegible] Flok,
alt i [illegible]igsvante [illegible]
mente [illegible]: saa ha[illegible]
Stolt [illegible]cenerne[illegible]
fulgt af[illegible] frygte[illegible]
stormed [illegible]e derop[illegible]

Anden Del.

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
de af Skjolde og vældige Slagsværd,
blaa eller hvidene Faner;
af alle de tapre,
fra Hjemmet og Alle,
ve og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetyloten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

Anden Del.

lettelig Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Niende Sang · Uvejr i Frankrig · V. 1423–37.

Oppe i Frankenland raser et vældigt
Uvejr med Hagl og med strømmende Regnskyl.
Lynet slaar ned paa mangfoldige Steder,
Tordenen ruller, det stormer og blæser.
Trindt om i Nordfrankrig Jordskælv man mærker:
Husene ryster, og Murene revner;
tæt, og ved høj lys Dag, Mulmet sig sænker;
glimtvis kun lysner det, angstfuld man tænker:
„Verden forgaar, det er Dommedags-Jærtegn."

Ingen forstaar, at Naturen med Smerte
varsler om Roland, nu brister hans Hjerte.

Tiende Sang · Hovedhærens Angreb · V. 1438–1690.

Kampen er haard, og fortvivlet den raser;
ender den end med en Sejr for de Franker,
saa vil dog Ulykken siden dem ramme,
Kejserens Magt blive brudt med det samme.
Hobevis flygter de Vantro fra Slaget,
hidsigt forfulgte af Frankernes Skare:
Roland ustandseligt svinger sit Glavind,
Jævningetylvten og alle de tapre
frankiske Krigere kappes i Manddom.
Udbryder Bispen: „I Tapre! I Brave!
Dygtige Stridsfolk skal Kejseren have,
saa var det Sæd i de frankiske Lande,
saa staar det skrevet i Frankernes Sage.
Var Kejser Karl her, da vilde han sande,
Frankernes Hær har i Verden ej Mage!"
Nu er de hedenske Krigere slagne.
Kampen har Ende, og Frankerne standser
for deres Døde med Omhu at samle;

stærkt er af Sorrig de Hærmænd betagne,
Venner og Slægtninge bittert de savner.
Tabet var stort, men dog størst for de Vantro:
hundrede Tusind er faldne paa Valen,
én, ikkun én, Margaris, er tilbage.
Saaret han er af de frankiske Lanser,
brudt er hans Skjold og hans ringede Panser;
hurtigt dog bort han fra Kamppladsen haster,
bringer Marsile og Hedningeskaren
drøveligt Budskab fra Ronceval-Dalen.
Pludselig ned for sin Drot han sig kaster:
„Skyndsomst til Hest, Kong Marsile," han sagde,
„Halvten af Frankerne segned i Kampen,
Træthed og Mathed har grebet de andre;
saarede var de, og Vaaben de mangled.
Frem, lad os hævne de faldne, de mange:
let vil, det lover jeg, Sejer Du fange!"

Svared ham Drotten: „Nej, Roland er stærk,
Striden, der følger, vil ej blive let.
Nu vil i tvende jeg dele min Hær:
Fylkinger ti skal der blive i hver.
Halvten af Krigerne stiller jeg her
under Abisme, og Halvten igen

fører Grandogne mod Bagtroppen hen.
Gyldenstyks-Banneret følger med den;
være det skal for Grandogne det Tegn:
Myndighed fik han som Konningen selv."
Saa, mens Marsile gør Holdt paa et Bjerg,
rykker de ti af hans Fylkinger frem;
højt deres Høvedsmand tilraaber dem:
„Hør mig, I Herrer, til Hest nu Enhver!"
Tusinde Lurer gav Lyd i hans Hær.

Nærmer sig rask Saracenernes Krigsfolk;
derfor Grev Roland til Oliver siger:
„Gane, min Stiffader, monne os svige,
troløst han her vil berøve os Livet.
Dog vil den Konning af Frankernes Rige
grusomt os hævne, om Døden vi lide.
Heftig og haardnakket Kampen vil blive,
aldrig før saa' man i Verden dens Lige.
Oliver, Ven, drag Halt'clere fra Siden,
selv skal med Dyrendal tappert jeg stride,
altid de hjalp os til Sejer at vinde,
hvor vi end kæmped i Verden, den vide.
Aldrig om os skal man Smædesang skrive."
Stor er de frankiske Krigeres Kvide,

Rolandskvadet.

Afskedskys kærligt hinanden de giver;
udbryder Roland: „Til Hest, lad os ile, —
nærmer sig alt med sin Hær Kong Marsile."

Vantroens Fylkinger ses overalt;
Lansen og Hjelmen og Brynjens Metal
luer og blinker i Solstraalers Glans.
Tusinde Lurer til Fremrykning klang,
vidt gennem Dalene hørtes den Larm.
Kejserens Stridsmænd, beredte til Kamp,
Jævningetylvten til Bistand har kaldt.
Raaber Turpin: „I den Højestes Navn
maner jeg Eder til Kamp for vor Sag.
Ingen maa fly eller svigte i Dag.
Ingen maa vise sig fejg eller svag.
Aldrig skal Frankeren, tapper og brav,
synge om *os* en forsmædelig Sang.
Hellere falde med Sværdet i Hand!
Skal I end her, i det fremmede Land,
segne i Kampen, hver eneste Mand,
Himmerigs Rige I arver forsand,
hvor blandt de hellige Mænd I faar Plads."
Alle som En raaber højlydt: „Montjoie!
Stort er vort Mod, om end ringe vort Tal,

Anden Del.

kræver Gud Herren det, kæmpe vi skal:
Ingen vil fly eller svigte i Dag!" . . .
Franker og Hedninger mødes til Slag.

Blandt Saracenernes talrige Skarer
findes en Mand, Climorin han sig kalder,
Hælvten han ejer af Hedningestaden;
lavsindet er han i Sind og i Tanke.
Løftet han tog af Forræderen Gane,
kyssed ham venligt paa Munden og rakte
flux sin rubinsmykte Hjelm ham til Gave.
„Frankrig skal vanæres!" saadan han taler,
„miste skal Kejseren Kronen og Magten!"
Snelt Barbamouche, hans Stridshest, den rappe, —
den, der er hurtig som Høgen og Svalen, —
bærer ham frem, medens Tømmen han slapper;
haardt Engeler af Gascogne han rammer,
søndrer hans Skjold og hans ringede Panser,
jager med Vælde sin skarpslebne Lanse
gennem hans Legem og nedstyrter Manden.
„Let vi besejrer dem!" raaber de Vantro,
„bryd deres Rækker og nedhug dem alle!"
„Ak!" skreg de Franker . . . „at han skulde falde!"

Rolandskvadet.

Raabte Grev Roland til Oliver hen:
„Død er vor brave, vor trofaste Ven,
ej har vi blandt os saa tapper en Helt!"
Oliver svared: „Hans Død kræver Hævn!"
jog saa med Guldsporen Gangeren frem,
svang mod den Vantro sit blodige Sværd,
fældte hans Stridshest og dræbte ham selv,
brat Climorin gled af Sadelen ned, —
Satanas Sendinge hented hans Sjæl.
Nu Saraceneren Alphaien
faldt for hans Haand, og han saarede fler;
den, der blev truffet, ej krigede mer.
Udbryder Roland: „Min Broder er vred!
Hæder og Ære han henter sig her!
Fremad I Krigere, fremad Enhver!
Kæmper vi bravt, faar vor Kejser os kær,
derfor hug ind paa den Hedningehær!"

Frem Valdabrun, Saraceneren, trænger,
han, der har Skibe paa Søen i Mængde,
hvorfor de Søfolk med Hæder ham nævner;
han, Valdabrun, som ved List og ved Rænker
indtog Jerusalem, og som har krænket
Salomons Tempel, hvorefter han skændigt

lod Patriarken for Alteret dræbe.
Gane, den arge og fule Forræder,
havde det herligste Glavind han skænket.
Stolt Gramimonde, hans Stridshest, ham bærer,
den, der er hurtig som Falken og Glenten.
Sporen med Kraft i dens Side han sætter,
frem mod den mægtige Samson han strækker,
søndrer hans Skjold og hans Brynje og trænger
Spydet og Vimpelen ind i hans Legem, —
Samson med Vælde blev slynget af Hesten.
Raaber den Vantro: „Hug ind, vi vil sejre!“
„Ve os,“ saa siger de frankiske Svende,
„ve, at vi misted en Kriger som denne!“

Vel maa I vide, at Sorrig og Harm
fyldte Grev Roland ved Frankerens Fald;
fremad han sprængte i rasende Hast,
og med sit Slagsværd, sin dyreste Skat,
gav han den Vantro et frygteligt Slag:
Hjelmen, med funklende Stene besat,
bristed i sønder, og Ringbrynjen sprang,
Kroppen blev kløvet fra Hoved til Bag,
Sadlen blev søndret, dens Prydelser brast,
dybt ned i Stridshesten Klingen sig skar. —

Rolandskvadet.

Raabte de Krigsfolk fra Hedningeland:
„Ve, at vi misted saa tapper en Mand!“
„Hade Jer maa jeg,“ gav Roland til Svar, —
„Hovmod og Træskhed i Hjertet I bar!“

Frem Malquidant, Saraceneren, brød,
Konning Malcuds, Afrikanerens, Søn.
Panseret funkled i Solstraalers Glød.
Spored sin Hest, Salt=Perdut, han til Løb,
snellere Dyr var paa Jorden ej født;
rasende frem mod Anséis han skød,
svinged sin Lanse mod Skjoldpladen rød,
den og det ringede Panser blev ød,
Spydsodden gik ved det vældige Stød
dybt ind i Kroppen, — Anséis var død.
„Ve os for Tabet!“ de Franker udbrød.

Hurtigt Turpin over Kamppladsen jog:
højt han berømmes for Manddom og Mod;
ingen Prælat, som for Alteret stod,
saadanne Heltebedrifter har gjort.
„Straffe Dig Gud!“ lød den Erkebisps Ord,
„haardt vil jeg savne den Helt, som Du vog!“
Hesten han spored, og fremad han fór,

ramte med Kraft Malquidant paa hans Skjold,
slynged af Hesten den Søn af en Drot. —
Raabte de Franker: „Vor Bisp kæmper godt!"

Nu jog de Hedningers Fører, Grandogne, —
Søn af en Drot i det Land Kappadocien, —
frem paa sin Stridshest, den rappe Marmore;
Tømmen han slapped, og Dyret han spored,
ind paa Gerin han med Voldsomhed stormed,
søndred hans Skjold og hans Brynje og jog ham
Lansen med Vimplen, den blaa, gennem Kroppen, —
brat sank den frankiske Kriger til Jorden.
Dernæst hans Ven og hans Fostbroder vog han,
samt Berenger og Guyon fra Antonje;
dertil den mægtige Hertug Austore,
Kejserens Lensmand fra Landet ved Rhône.
Da lød der Jubel fra Hedningeflokken.
Toge de frankiske Hærmænd til Orde:
„Mange det er, som er faldne af vore!"

Strax, da han Frankernes Klage fornam,
Roland med Iver sin Dyrendal svang.
Hjertet det banked med stærkeste Slag.
„Tvi Dig, Du Vantro!" han raabte med Harm,

„dyrt mine Mænd Du betale mig skal!"
Hesten han spored, — da mødtes paa Stand
Roland til Kamp med den hedenske Mand.

Frem jog Grandogne, den snu Saracener,
han, der var stolt og i Kamp uforfærdet.
Da kom Grev Roland og Vejen ham spærred.
Aldrig tilforn havde Hedningen set ham,
dog — af det Blik, som hans Fjende ham sendte,
og paa hans Skønhed, hans herlige Rejsning,
hurtigt den frankiske Høvding han kendte.
Dyrendal — saa' han — var blodig til Skæftet:
Rædsel og Ængstelse fyldte hans Hjerte;
just som til Flugt han sin Hest vilde vende,
Roland med Dyrendal kløvede Hjelmen:
Hugget gik tværs gennem Panden og Næsen,
ned gennem Halsen og gennem hans Legem,
Ringbrynjen sprang: den blev splittet fuldstændig,
Guldsadlens prægtige Sølvgjord blev brækket,
Stridshestens Rygrad i Slaget blev knækket,
Hesten og Rytteren styrtede begge.
Frankerne raabte: „Du vog ham med Vælde!"
Vantroens Fylkinger skrige og skælde.

Anden Del.

Voldsom er Kampen, og mandigt de strider,
Skjolde og Pansere søndrede bliver.
Vældige Lansestød Frankerne giver,
rammende Haand eller Bryst eller Side.
Stor er de Saaredes Vaande og Kvide,
Blodstrømmen hen over Grønsværet glider,
snart Saracenerne vakler og viger . . .
„Mægtige Frankerdrot!" højlydt de siger,
„Muhameds Harm komme over dit Rige!
Vist har dit Folk ej i Kækhed sin Lige!"
Atter de raaber: „O Konning Marsile,
nu maa Du hurtigt til Bistand os ile!"

Langt rækker Lyden af Vaabnenes Gny,
Kampen med Heftighed raser paa ny.
Valpladsen frembyder sørgeligt Syn.
Haardt rammer Frankernes staalblanke Spyd,
trindt omkring fra høres klagende Lyd.

Hedningedrotten sin Stridshest bestiger;
da rykker hele den samlede Krigsmagt
fremad til Kamp, med Abisme i Spidsen.
Ledere Skurk blandt de Vantro ej findes:
sort, som det sydende Beg, er den Nidding;
brødefuld er han og troløs af Sindet, ..

tror ej paa Sønnen af Jomfru Marie.
Svig og Bedrag, og i Kamp Myrderier,
elsker han mer end Galiciens Rigdom;
aldrig han skjemter, og aldrig han smiler,
men han er tapper og tilmed dumdristig,
derfor han elskes af Konning Marsile,
Bannéret med Dragen han løfter og svinger,
det, som skal fylke alt Folket omkring sig.
Ej kan Turpin Saracenereren lide,
hvad det saa gælder, med ham vil han stride,
tyst ved sig selv nu den Erkebisp siger:
„Fejghed jeg hader, og aldrig jeg viger,
Hedningen dér vil jeg Dødsstødet give,
han eller jeg skal paa Valpladsen blive!"

Bispen Turpin vilde indlede Kampen.
Hingsten, han red paa, har tilhørt Grossaille,
Drotten, han fordum har fældet i Danmark.
Spinkel af Bygning og rap er den Ganger,
Fødderne fine og Benene slanke,
Laarene korte og Ryglenet kraftigt;
smaa er dens Øren, og smækker er Halsen,
bredt er dens Kryds, og helt hvid er dens Hale,
gulbrunt dens Hoved og gullig dens Manke.

Anden Del.

Hesten for vist har i Verden ej Mage.
Bispen den sporer, og fremad han jager,
alt hvad han kan, medens Tømmen han slapper;
foran Abisme han pludselig standser,
kraftigt han slynger sin skarpslebne Lanse
ind mod det Skjold, som beskytter den Vantro, —
prydet det var med Safirer, Topaser,
røde Karfunkler og klare Krystaller.
Skjoldet han fik af Emiren Galafre.
Skaanselsløst haardt monne Bispen det ramme,
brudt og værdiløst det blev med det samme.
Lansen gaar videre tværs gennem Manden,
Hedningen vakler og styrter af Sadlen.
Højlydt „Montjoie“ nu den Erkebisp sagde.
„Tappert Du stred,“ lød fra Frankerne Svaret, —
„Krumstaven sikkert hos Dig er forvaret.“

Roland til Oliver talede saa:
„Fostbroder kære, Du tilstaa mig maa,
saadan som Bispen de Vantro kan slaa,
aldrig i Verden hans Lige man saa'.“
„Hjælpe ham bør vi,“ lød Svaret derpaa.
Atter der kæmpes, og Kampen er haard,
Kejserens Krigere ilde det gaar.

Rolandskvadet.

Mistet end Frankerne Vaaben i Mængde,
dog er tilbage tre Hundrede Sværde.
Atter og atter de rammer med Vælde
Hedningekrigernes Brynjer og Hjelme;
Øren de afhugger, Fødder og Hænder.
Raaber de Vantro: „De Kristne os skæmmer,
hvo, der vil leve, for Livet maa kæmpe!"
Siger den Drot, der han Raabet fornemmer:
„Maatte Du, Frankrig, Du store og stærke,
Du, som har Hedningestammen besejret,
Muhameds Harm og Forbandelse mærke!
Har Du end ej, ved din aldrende Kejser,
nok os berøvet af Byer og Stæder?
[illegible] vil vi fly for de frankiske Svende,
[illegible]n ej Jer selv men hug ind paa vor Fjende:
[illegible]er Grev Roland, det siger jeg Eder,
[illegible]er al Magten fra Frankerne vegen. —
[illegible]ver [illegible]r det forbi med vor egen."

[illegible] funkled i Sollysets Glød,
[illegible]oigt de [illegible] af Lansernes [illegible]
[illegible]lod Himm[illegible]sterne fog;
[illegible]nevis M[illegible] Kamppladsen [illegible]

Anden Del.

Roland af Sorg blev om Hjertet helt blød;
her fandt hans ypperste Folk deres Død.

Oliver svinger sin herlige Klinge,
ej har den Mage i Verden, den vide,
ikkun for Dyrendal Pladsen den viger.
Bravt mod de Hedninger Frankeren strider,
Blodet ham ned over Armene rinder.
„Se,“ siger Roland, „en fuldtagen Kriger,
højsindet er han og tapper tillige.
Oliver kære, i Dag skal vi skilles;
Timen er nær, vi hinanden skal miste;
ej vil vor Kejser i Live os finde,
Frankrig vil sørge som ej nogensinde,
for vore Sjæle vil Bønner opstige,
sammen vi drager til Himmerigs Rige.“
Oliver hen til Grev Roland mon ride:
„Fostbroder, Ven,“ til hinanden de siger,
„vil i sin Naade Gud Herren det give,
da til det sidste vi sammen vil blive!“

Herligt at skue, hvorlunde de tvende,
Roland og Oliver, hugger med Sværdet,
medens med Lansen den Erkebisp kæmper.

Rolandskvadet.

Misted end Frankerne Vaaben i Mængde,
dog er tilbage tre Hundrede Sværde.
Atter og atter de rammer med Vælde
Hedningekrigernes Brynjer og Hjelme;
Øren de afhugger, Fødder og Hænder.
Raaber de Vantro: „De Kristne os skæmmer,
Hvo, der vil leve, for Livet maa kæmpe!“
Siger den Drot, der han Raabet fornemmer:
„Maatte Du, Frankrig, Du store og stærke,
Du, som har Hedningestammen besejret,
Muhameds Hævn og Forbandelse mærke!
Har Du end ej, ved din aldrende Kejser,
nok os berøvet af Byer og Stæder?
Ej vil vi fly for de frankiske Svende,
staan ej Jer selv men hug ind paa vor Fjende:
falder Grev Roland, det siger jeg Eder,
da er al Magten fra Frankerne vegen, —
lever han, er det forbi med vor egen.“

Hjelmene funkled i Solskjets Glød,
voldigt de ramtes af Lansernes Stød,
højt imod Himmelen Gnisterne fløj;
strømmevis Blodet paa Kamppladsen flød.

Anden Del.

Roland af Sorg blev om Hjertet helt blød;
her fandt hans ypperste Folk deres Død.

Oliver svinger sin herlige Klinge,
ej har den Mage i Verden, den vide,
ikkun for Dyrendal Pladsen den viger.
Bravt mod de Hedninger Frankeren strider,
Blodet ham ned over Armene rinder.
„Se,“ siger Roland, „en fuldtagen Kriger,
højsindet er han og tapper tillige.
Oliver kære, i Dag skal vi skilles;
Timen er nær, vi hinanden skal miste;
ej vil vor Kejser i Live os finde,
Frankrig vil sørge som ej nogensinde,
for vore Sjæle vil Bønner opstige,
sammen vi drager til Himmerigs Rige.“
Oliver hen til Grev Roland mon ride:
„Fostbroder, Ven,“ til hinanden de siger,
„vil i sin Naade Gud Herren det give,
da til det sidste vi sammen vil blive!“

Herligt at skue, hvorlunde de tvende,
Roland og Oliver, hugger med Sværdet,
medens med Lansen den Erkebisp kæmper.

Roland af Sorg blev om Hjertet helt blød;
her fandt hans ypperste Folk deres Død.

Oliver svinger sin herlige Klinge,
ej har den Mage i Verden, den vide,
ikkun for Dyrendal Pladsen den viger.
Bravt mod de Hedninger Frankeren strider,
Blodet ham ned over Armene rinder.
„Se," siger Roland, „en fuldtagen Kriger,
højsindet er han og tapper tillige.
Oliver kære, i Dag skal vi skilles;
Timen er nær, vi hinanden skal miste;
ej vil vor Kejser i Live os finde,
Frankrig vil sørge som ej nogensinde,
for vore Sjæle vil Bønner opstige,
sammen vi drager til Himmeriges Rige."
Oliver hen til Grev Roland mon ride:
„Fostbroder, Ven," til hinanden de siger,
„vil i sin Naade Gu[illegible]erren det give,
da til det sidste v[illegible] vil blive."

Herlig[illegible]

rødme den maatte ved Tanken herom!
Ej har Du før villet følge mit Raad, —
nu maa jeg dadle saa usselig Daad!"

Vedbliver Roland: „Vor Kamp er for streng,
blæser jeg nu i min Olifant her,
snart vil da Kejseren være os nær."
Svared han: „Dét vàr ej ridderlig Færd;
dengang jeg bad Dig, Du nægted det rent,
var de her nu, blev vort Tab ej saa svært;
langt er de fra os, de kommer for sent,
Fortroppens Hær har ej Dadel fortjent."
Siger han dernæst: „Ved dette mit Skæg,
hvis vi min Søster, skøn Alde, genser,
aldrig i Favn skal Du faa hende mer."

Siger saa Roland: „Hvor heftigt Du vredes!"
„Skylden," lød Svaret, „for vist er din egen:
Dristighed mer end Dumdristighed gælder,
Sindighed over Ilsindethed sættes.
Du ved dit Letsind maa Ansvaret bære
for vore Krigsfolk, der her ligger dræbte;
nu kan ej mere vi Kejseren tjene;
havde Du villet, da havde han været

Anden Del.

hos os for længst, og da havde den Hedning,
Konning Marsile, vi fanget og fældet:
ulykkebringende blev os din Rækhed,
nu kan ej mer Du for Kejseren kæmpe,
aldrig hans Lige man finder i Verden.
Selv skal Du falde, og Frankrig beskæmmes;
tung bliver Afskedens Stund for os tvende:
skilles vi skal, førend Dagen har Ende!"

Frem mod de tvende den Erkebisp haster,
mens han med Guldsporen bidser sin Ganger.
„Roland og Oliver," saadan han taler,
„ej maa I nu føre Strid med hinanden.
Sikkert er Hæren til Hjemlandet draget,
Bagtroppens Krigsmænd er dødsdømte alle,
dog bør vi flux lade Olifant gjalde,
da vil vor Drot, naar han kommer tilbage,
Hedningeflokken med Skamme forjage!
Saa ville Frankerne finde paa Valen
deres saa frygteligt skamslaa'de Landsmænd;
dem de paa Lastdyrets Ryg ville tage,
og — under Veraab og Sorrig og Klage —
sænke dem siden i fredlyste Grave:
Ulvene ej deres Ben skulle gnave.

Rolandskvadet.

Alt havde Roland sin Olifant ført
op til sin Mund, og nu gav han et Stød:
vidt over Bjerge og Dale det lød,
tyve Mil borte blev Ekkoet hørt.
Drotten, som anede, hvad det betød,
raabte: „Vor Bagtrop er stedet i Nød.“
„Løgn jeg det kaldte,“ Grev Gane udbrød,
„hvis fra en anden slig Tale der lød.“

Roland blev ved: under Smerte og Angst
blæste han saadan, at Tindingen brast,
medens af Munden en Blodstrøm der sprang;
viden om hørte man Olifants Klang,
selv Kejser Karl, der var naaet saa langt
ind mellem Bjergene, Lyden fornam.
Kejseren lytter og Hæren med ham.
„Vist er det Olifant!“ udbryder Karl,
„da maa der stande den vældigste Kamp!“
„Kamp er det ej,“ giver Gane til Svar,
„Du er en gammel og graahærdet Mand,
taler Du saadan, Du ligner et Barn.
Roland Du kender, hans Stolthed, hans Pral!
Sælsomt, at Herren end sparet ham har!
Husk, at han selvraadigt Noples betvang;

Anden Del.

husk, at den Hedningeflok, som hin Dag
udfordred ham, for at fri deres Stad,
faldt for hans Dyrendals mægtige Slag.
Snildeligt Roland ved Strømme af Vand
derefter tvætted den blodige Vang!
Nej, naar hans Olifant klinger i Dag,
da er han sikkert i lystigste Lag
draget med Jævningetylvten paa Jagt.
Ingen vist vover at angribe ham!
Fremad, nu fremad, ej tøve vi kan:
end er vi langt fra vort Fædreneland."

Roland end blæser, skønt sprængt er hans Tinding:
Blodet paa ny ud af Munden ham rinder,
stor er hans Angest og stærke hans Pinsler. —
Kejseren Lyden fornemmer og siger:
„Klagende langt er Signalet, han giver!"
Svarer Naimon: „Det er Roland, som lider,
Roland, som kæmper, thi kæmpet der bliver.
Den, der forraadte ham, dølger sin Viden.
Rust Dig og il ham til Hjælp med dit Krigsfolk;
lad for din Krigerfloks Frelse os stride, —
Roland for vist er i Nød og i Kvide!"

Rolandskvadet.

Hornene klang i den frankiske Hær,
atter til Kampen sig ruster Enhver:
Krigsfolket, væbnet med Spyd og med Sværd,
Lanser og Skjolde og Ringbrynjer bær'.
Ilsomt de Krigere jager af Sted
ned efter Ronceval-Dalen igen;
alt imens siger hver Ridder og Svend:
„Lever end Roland, skal Kejserens Mænd
snart til hans Hjælp drage Sværdet fra Lænd!" —
Ak, men for silde de naa'de derhen.

Svundet er Mørket, og Dagen er kommen.
Gyldenstyks Faner og kunstrige Skjolde,
Brynjer og Hjelme og staalblanke Vaaben
glimter og funkler i Solkysets Straaler.
Karl rider fremad, forbitret er Drotten,
Frankerne selv er i Spænding og Vaande:
Ingen der er, som ej udgyder Taarer,
alle for Roland de sørger saa saare.

Siden blev Gane — som Karl har befalt —
grebet og givet i Husfolkets Magt;
Kejseren selv til sin Kok havde sagt:
„Som en Forræder bevogtes han skal,
han, som har solgt os i Roncevals Pas."

Anden Del.

Kokken lod udtage hundred i alt,
slette som gode der var deriblandt;
dem han Grev Gane til Vogtere gav;
først rev de Mundskæg og Hageskæg af,
gav saa med Haanden ham hver et Par Slag,
hvornæst med Svøber de pisked ham bag.
Endelig lagde de Jern om hans Hals
som paa en Bjørn, og saa satte de ham
op paa et Lastdyr til Spot og til Skam;
saadan bevogtes den troløse Mand,
indtil for Kejseren stedes han kan.

Høje er Bjergene, skumle tillige,
Dalene dybe og Elvene stride.
Rundt omkring fra høres Hornene klinge,
Hilsen og Budskab de Olifant bringer.
Heftigt fortørnet end Kejseren rider,
Frankerne følger ham, mørke i Sindet.
Alle med Roland de føler og lider.
Ingen der er af de Krigsmænd, som ikke
beder til Gud, han maa være i Live,
til de i Kampen kan Bistand ham give;
sammen med ham vil de mandeligt stride! —
Ak, men for sent . . . ej de naa'r ham i Tide.

Rolandskvadet.

Hornene klang i den fran
atter til Kampen
Krigsfolket, væbnet med
Lanser og Skjolde og
Ilsomt de Krigere jag
ned efter Ronceval-Dal
alt imens siger hver
„Lever end Roland, skal
snart til hans Hjælp dr
Ak, men for silde de naa

Svundet er Mørket, og
Gyldenstyks Faner og
Brynjer og Hjelme og staalblan
glimter og funkler i Sollysets S
Karl rider fremad, forbitret er Dr
Frankerne selv er i Spænding og
Ingen der er, som ej udgyder Taarer,
alle for Roland de sørger saa saare.

Siden blev Gane — som Kar
grebet og givet i Husfolk
Kejseren selv til sin Kok havde
„Som en Forræder bevogtes han
han, som har solgt os i Roncevals

Tolvte Sang · Roland og Marsile · V. 1851–1931.

[illegible] ser frem over Bjerge og Sletter,
[illegible] alle hans Krigere dræbte;
[illegible] Kriger begræder:
[illegible] Gud være med Eder,
[illegible] skænke
[illegible]

Højt er [illegible] em sætte!
Dalens [illegible] nde;
Rundt omkring [illegible]
Hilsen og [illegible]
Heftigt for[illegible]
Frankerne følge[illegible]
Alle med Roland [illegible]
Ingen der er [illegible]
Beder til Gud, [illegible]
til de i Kampen [illegible]
sammen med [illegible]
Ak, men [illegible]

Rolandskvadet.

Drotten red fremad; af Harme han græd,
alt mens han trak i sit snehvide Skæg.
„Gane," han sagde, „jeg kender din Æt,
den var bestandig forrædersk og træsk;
det har i Krønikebogen jeg læst;
grufuldt, til Gengæld, dens Livsløb er endt:
mange der var, som blev ynkelig brændt.
Hellige Jomfru, forund mig din Hjælp
nu imod ham, der saa nedrigt og frækt
mig har forraadt og mit Folk og min Slægt."

Heftigt fortørnet end Kejseren rider,
Skægget, det hvide, paa Halsbjørgen hviler;
fremad i Skyndsomhed Frankerne iler,
mægtigt betagne af Harm og af Kvide
over, at ej de for Roland kan stride,
nu da han haardt med de Hedninger kriges.
Saares først Roland, da frelser sig Ingen.
Tres er tilbage, kun tres, men tilvisse:
ej nogen Fyrste har Stridsmænd som disse!

Tolvte Sang · Roland og Marsile · V. 1851–1931.

Roland ser frem over Bjerge og Sletter,
dér ligger alle hans Krigere dræbte;
han dem som ædelig Kriger begræder:
„Frankiske Hærmænd, Gud være med Eder,
og eders Sjæle sit Paradis skænke
og blandt de hellige Blomster dem sætte!
Ej saa' jeg nogetsteds taprere Svende;
mig har I tjent baade trofast og længe,
Karl har ved *Jer* vundet Riger i Mængde,
drøvelig Lod nu hans Krigerflok venter.
Ak, at vort Frankrig, vort elskede Hjemland,
miste Jer skal for en Udaad som denne!
Her, og for *min* Skyld, I Livet maa ende!
Ej kan jeg mer Eder fri eller bjerge,
Gud, som er Sandhed, Jer naadeligt værge!
Oliver, Broder, jeg lover og sværger,
ej skal jeg svigte Dig, — frem, lad os kæmpe:

Rolandskvadet.

Drotten red fremad; af Harme han græd,
alt mens han trak i sit snehvide Skæg.
„Gane," han sagde, „jeg kender din Æt,
den var bestandig forrædersk og træsk;
det har i Krønikebogen jeg læst;
grufuldt, til Gengæld, dens Livsløb er endt:
mange der var, som blev ynkelig brændt.
Hellige Jomfru, forund mig din Hjælp
nu imod ham, der saa nedrigt og frækt
mig har forraadt og mit Folk og min Slægt."

Heftigt fortørnet end Kejseren rider,
Skægget, det hvide, paa Halsbjørgen hviler;
fremad i Skyndsomhed Frankerne iler,
mægtigt betagne af Harm og af Kvide
over, at ej de for Roland kan stride,
nu da han haardt med de Hedninger kriges.
Saares først Roland, da frelser sig Ingen.
Tres er tilbage, kun tres, men tilvisse:
ej nogen Fyrste har Stridsmænd som disse!

Tolvte Sang · Roland og Marsile · B. 1851–[illegible]

Roland ser frem over Bjerge og Sletter;
der ligger alle hans Krigere dræbte;
han dem som ædelig Kriger begræder:
„Frankiske Hærmænd, Gud være med Eder
og eders Sjæle sit Paradis skænke
og blandt de hellige Blomster dem sætte!
Ej saa' jeg nogetsteds tapprere [illegible]
mig har I tjent baade troefast [illegible]
Karl har ved Jer vundet [illegible]
drøvelig Lod nu hans [illegible]
Ak, at vort Frankrig [illegible]
miste Jer skal for [illegible]
Her, og for [illegible]
Ej kan jeg [illegible]
Gud, som er [illegible]
Oliver, Broder, [illegible]
ej skal jeg [illegible]

Rolandskvadet.

Kampen er haard, og den føres med Iver,
Franker og Hedninger mandeligt strides,
Sværdhug og Lansestød tages og gives;
ned over Lanserne Blodstrømmen rinder,
Bannerne flænges, og Sværdene brister,
Karl sine Ynglingekrigere mister,
aldrig med Fortroppen samled de bliver,
aldrig til Hjemmet tilbage de vinder.
Kejseren sørger, — dog baader det lidet,
ej kan i Kampen han yde dem Bistand.
Gane for vist handled ilde mod sine,
da han dem solgte til Konning Marsile.
Derfor han ogsaa skal bøde med Livet:
domfældes skal han i Aachen, og fire
vælige Hingste hans Krop sønderrive, —
dér og hans Slægtninge hængte vil blive.

Foran i Passet, paa Højderne, holdt
Helten Gualter med sin frankiske Flok,
alt i alt tusinde krigsvante Folk, —
mente Grev Roland: saa havde han nok.
Stolt Almaris, Saracenernes Drot,
fulgt af en stor og en frygtelig Trop,
stormed i rasende Harme derop:

letteligt Frankernes Fylking de slog,
nogle de saarede, andre de vog;
fremmest Gualter blandt de kækkeste stod;
rundt omkring fra trængte Fjenderne paa,
brudt blev hans Halsbjørg og søndret hans Skjold,
Lansernes Od havde saaret ham haardt,
vilde han nødigt, dog maatte han bort, —
skyndsomst han ned imod Ronceval fór,
kaldte paa Roland med klagende Ord.

Heftig er Striden, forbitret den raser,
Roland og Oliver kappes i Manddom.
Bispen med Kraft hugger løs paa de Vantro.
Jævningetylvten er fremmest i Kampen.
Mandeligt strider den frankiske Bagtrop,
ilde det gaar Saracenernes Skarer:
hvo, der ej undflyr, af Dødshugget rammes.
Stort er paa Frankernes Side dog Tabet
baade af Spyd og af skarpslebne Lanser,
baade af Skjolde og vældige Slagsværd,
røde og blaa eller hvidene Faner;
tungest er Tabet af alle de tapre,
skilte fra Drotten, fra Hjemmet og Alle,
maatte de Krigere kæmpe og falde.

Rolandskvadet.

Rammer de ej under Striden mit Hjerte,
vil det — det føler jeg — briste af Smerte!"

Fremad han ser, over Dal, over Bjerg,
Hedningehæren paa ny rykker frem.
„Oliver," siger han, „Broder og Ven,
snart skal vi falde med samt vore Mænd."
Kejserens Feltraab han giver dernæst,
blæser til Angreb og sporer sin Hest,
løfter i Haanden sit skarpslebne Sværd,
hugger saa ind paa den Hedningehær.

Kraftigt Grev Roland sin Dyrendal svinger,
kløver Faldrun og besejrer i Striden
over en Snes af de hedenske Krigsmænd.
Heftig og hævntørstig er han som Ingen:
ret som de Hjorte for Hundene springe,
saadan de Hedninger fly for hans Klinge.
„Vel gjort i Sandhed!" saa udbryder Bispen,
„Manddom og Tapperhed anstaar en Ridder;
naar, med sit Sværd, paa sin Stridshest han sidder,
stolt maa han være og tapper og dristig,
ellers betyder den Riddersmand intet;
da maa han hellere Klostermunk blive

og lade Bønner for Sjæle opstige."
Raaber Grev Roland: „Vi Skaansel ej vise!"
Kampen fornyes, og atter de strider, —
tungest er Tabet, som Frankerne lider.

Den, der ej Skaansel forvente sig kan,
kæmper med selve Fortvivlelsens Kraft;
vilde som Løver alt Frankerne var.
Konning Marsile sig nærmed i Hast:
Hesten, der bar ham, var snel som en Falk.
Hedningedrotten, fulddygtig i Kamp,
slog Grev Beuvon, saa hans Ringbrynje brast,
slog ham paa ny, saa af Hesten han faldt.
Ivar og Ive han nedhugged brat,
hvorpaa han fældte den Hertug Girard.
Roland sig nærmed og tilraabte ham:
„Herren Dig straffe, Du hedenske Mand,
Du, som er Skyld i de Jævningers Fald!
Førend vi skilles, jeg lover, Du skal
Dyrendal kende af Gavn som af Navn."
Drabeligt Hug Kong Marsile han gav,
derved han hugged hans højre Haand af;
lemlæsted saa med et eneste Slag
Konningens Søn, saa til Jorden han sank.

Rolandskvadet.

„Hjælp os, o Muhamed,“ raabte de da,
„Hævn os paa Frankernes Drot, Kejser Karl.
Skurkene dér, han sig efterladt har,
hellere dør end forlader vort Land!“
Atter de skreg: „Lad os flygte herfra!“
Vantroens Fylkinger flygter paa Stand.
Intet det nytter, ej standses de kan.

Konning Marsile har mistet sin højre,
Sporen i Stridshestens Side han støder,
Skjoldet han kaster, — med løssluppen Tømme
Hedningedrotten fra Valpladsen rømmer.
Mange af dem, som paa Flugten ham følger,
saaredes haardt i det blodige Møde.
„Roland har sejret!“ de Krigsmænd udbrøde.

Flygted end Drotten, det baader kun lidet;
én blev tilbage, som ej vilde vige:
Afrikas mægtigste Mand, Marganice.
Onkel han er til den Konning Marsile;
sort er den Stamme, som bor i hans Riger,
stornæset, langøret er den tillige.
Over et halvt Hundred Tusinde Stridsmænd
harmfulde frem imod Frankerne rider,

alt mens de Hedninge-Krigsraabet giver.
Udbryder Roland: „Martyrer vi bliver;
nu, da vi véd, at vi Livet skal miste,
ve over den, der ej slaas til det sidste!
Ej med de Vantro om Livet vi tinger,
brug nu med Kraft eders staalblanke Klinger,
ej skal vort Frankrig sin Ære forlise.
Snart vil vor Kejser til Kamppladsen ile;
ser han da Tabet paa Fjendernes Side,
ser, at for hver af de frankiske Krigsfolk
segned der tolv af de Vantro i Striden, —
sikkert vil Drotten velsigne os siden!“

en
Afrikas
Onkel Ha
sort er den
stornæset,
Over et Hal
barmfulde frem

ud gennem Frankerens Bryst trænger Spidsen.
„Jeg," raaber Hedningen, „Dødsstød Dig giver!
Ve Jer, at Kejseren her lod Jer blive!
Ej skal han prale, skønt vi maatte vige:
nu har jeg hævnet vort Folk og vort Rige!"

Oliver vakler, thi føler han godt:
hurtigt det gælder at hævne den Tort;
Sværdet Halt'clere i Haanden han holdt,
staalblank var Klingen fra Hjalte til Od,
Hedningens Guldhjelm i sønder han slog,
dertil dens Smykker og ædle Klenod,
[illegible]ved hans Hoved og slog ham til Jord.
[illegible] Dig, Du hedenske Skurk!" lød hans Ord,
[illegible] Fortræd J vor Kejser forvoldt,
[illegible] din Hustru Dig spurgte derom —
[illegible] om til Hjemmet Du kom,
[illegible]ed os stort,
[illegible]de har gjort!"

[illegible] i Fare;
[illegible]am ganske,
[illegible]ampen,
[illegible]

Trettende Sang · Olivers Død · V. 1932–2034.

Strax, da de brynjede Blaamænd han ser, —
sorte, som sorteste Blæk, En og hver,
ene alene paa Tænderne nær, —
siger Grev Roland: „Jeg véd det bestemt:
falde vi skal, førend Dagen er endt, —
frem da paa ny mod den Hedningehær!“
Udbryder Oliver: „Findes der her
Nølere blandt os, da ve over dem!“
Saa paa hans Ord stormer Frankerne frem.

Alt har med Glæde de hedenske Krigsfolk
mærket, at Frankernes Tal er saa lidet.
„Uret har Kejseren!“ højlydt de skriger.
Konningens Onkel, den Drot Marganice,
nærmer sig rask paa sin rødbrune Stridshest,
angriber Oliver bagfra og river
Halsbjørgen op og forøder dens Ringe;
ind gennem Ryggen han Spydstagen driver,

ud gennem Frankerens Bryst trænger Spidsen.
„Jeg," raaber Hedningen, „Dødsstød Dig giver!
Ve Jer, at Kejseren her lod Jer blive!
Ej skal han prale, skønt vi maatte vige:
nu har jeg hævnet vort Folk og vort Rige!"

Oliver vakler, thi føler han godt:
hurtigt det gælder at hævne den Tort;
Sværdet Halt'clere i Haanden han holdt,
staalblank var Klingen fra Hjalte til Od,
Hedningens Guldhjelm i sønder han slog,
dertil dens Smykker og ædle Klenod,
kløved hans Hoved og slog ham til Jord.
„Ve Dig, Du hedenske Skurk!" lød hans Ord,
„vist har Fortræd J vor Kejser forvoldt,
dog — hvis din Hustru Dig spurgte derom —
skulde vist Du, om til Hjemmet Du kom,
ej kunne sige, Du røved os stort,
eller at Nogen Du Skade har gjort!"

Oliver mærker, hans Liv er i Fare;
rasende Hævnlyst betager ham ganske,
og som en Helt han sig styrter i Kampen,
kløvende Fjendernes Skjolde og Lanser,

Rolandskvadet.

Hænder og Fødder og Skuldre og Pander;
hvo, der hin Dag havde set ham de Vantro
slaa eller lemlæste, — en efter anden, —
maatte berømme og prise hans Manddom.
Krigsraabet giver han højlydt og kraftigt;
saa paa sin Jævning, Grev Roland, han kalder:
„Bliv hos mig, Ven, — ikkun kort er tilbage,
til med hinanden vi Afsked maa tage!“

Roland betragter sin døende Ven;
blygraat hans Aasyn er, farveløst, blegt,
Blodstrømmen trænger af Legemet frem,
langsomt den siver paa Kamppladsen ned.
Udbryder Roland: „O Broder saa kær,
hvad skal jeg gøre? Jeg véd det ej mer.
Offer Du blev for dit Heltemod her.
Ingen vil naa Dig i ridderlig Færd.
Karl vil det volde stor Sorrig og Mén,
Frankrig, det skønne, forarmes jo rent,
mister vi nu vore gæveste Mænd!“ . . .
Roland paa Hesten sank afmægtig hen.

Afmægtig Roland paa Stridshesten sad,
dødelig saaret Grev Oliver var.

Anden Del.

Rolandskvadet.

Blændet af Blodtab ej skelner han da,
hvem han er nær i den hidsige Kamp;
saa, da han atter sin Fostbroder traf,
Roland et Hug han paa Hjelmtoppen gav:
Hjelmen blev kløvet, selv Skinnen blev ramt,
den, der beskyttede Næsen for Slag;
Roland for Ulivssaar naadigt dog slap.
Nøje nu gav han paa Oliver Agt,
blidt lød hans Røst, da han tiltalte ham:
„Ven, mon med Vilje Du Slaget mig gav?
Du, som af alle jeg mest holder af.
Aldrig mig Oliver udæsket har.“ —
„Roland, paa Røsten jeg kender Dig grant.
Frelse Dig Herren! . . . ej se Dig jeg kan;
slaaet Dig har jeg, — min Synd mig forlad!“
„Intet jeg fejler,“ gav Roland til Svar,
„Dig for Guds Aasyn jeg tilgivet har.“
Bøjede ind mod hinanden de sad, —
saadan, i Kærlighed, skilles de ad.

Oliver Dødsangstens Kvaler formærker,
Øjnene alt i hans Hoved sig vender,
Synet og Hørelsen svinder fuldstændig;
derfor han standser og stiger af Hesten,

og, mens han knæler og Hænderne strækker
op imod Himlen, sin Synd han bekender;
beder til Gud, at ham Paradis skænkes,
signer saa Drotten og Frankrig, det kære,
signer sin Fostbroder først og fornemlig,
bøjer saa Hovedet, — hvorpaa hans Legem
styrter til Jorden i hele dets Længde;
udslukt er Livet og bristet hans Hjerte.
Dybest af alle sig Roland mon græmme, —
tungere Sorrig ej Mand kan fornemme.

Roland ser Oliver segne paa Valen,
stille og inderligt lyder hans Klage:
„Oliver, Broder, jeg siger for Sanden,
Offer Du blev for din Djærvhed i Kampen.
Aldrig vi tvende har krænket hinanden;
sammen vi kæmped i Aar og i Dage,
tung er min Skæbne, at jeg er tilbage!“
Roland paa ny synker sammen i Afmagt
højt paa sin Hest, Veillantif man den kalder, —
Stigbøjlen ene forhindrer, han falder.

Fjortende Sang · Den sidste Kamp · V. 2035–2163.

Roland paa Hesten sank sammen i Afmagt. —
Just som han atter opvaagner af Dvalen,
glider hans Øje med Sorg over Valen:
alle de andre blev dræbte i Slaget,
ikkun Turpin og Gualter er tilbo[illegible]
Denne har kæmpet i Bjergenes [illegible]
indtil han, haardelig trængt af d[illegible]
flygtede ned imod Ronceval=Dale[illegible]
Strax, han er kommen, paa Rola[illegible]r:
„Roland, hvor er Du, Du ædle o[illegible]
Sammen med Dig var jeg ingentid [illegible]
Jeg er Gualter, der Malgot tog til [illegible]
Slægtning jeg [illegible] Droon, af den g[illegible]
Rost mig Du [illegible]in Kækhed i [illegible]
Søndret er S[illegible]littet mit Pa[illegible]
saaret jeg er a[illegible]rs Lanser,
snart skal jeg fa[illegible] har jeg ta[illegible]
Roland er hurtigt [illegible]iaget.

Anden Del.

Tilraaber Roland ham: „Kække Gualter,
dygtig Du er til den krigerske Færd,
bravt har Du kæmpet mod Vantroens Hær,
men mine tusinde frankiske Mænd,
som til din Hjælp fulgte med Dig derhen,
savner jeg haardt, — før dem til mig igen!“
Svared Gualter ham: „Ret aldrig det sker:
slagne de ligger, Du ser dem ej mer,
tappert og mandeligt kæmped Enhver,
var end de Hedninger mange Gang' fler,
ej skal de prale af Krigslykken dér.
Hævned vi blev ved vort staalblanke Sværd.
Flænget itu er min Ringbrynje her,
Skrammer og Vunder paa Kroppen jeg bær',
[...]veralt trænger Blodet sig frem;
[...] og træt er hvert eneste Lem,
[...]r venter, det føler jeg vel, —
[...]paa din ydmyge Svend,
[...]før jeg flygted herhen.“
[...] Smerter, han led,
[...]Vist ej er jeg vred,
[...]ugger os ned.“
[...]der han rev,
[...]elede blev.

Fjortende Sang · Den sidste Kamp · V. 2035–2163.

Roland paa Hesten sank sammen i Afmagt. —
Just som han atter opvaagner af Dvalen,
glider hans Øje med Sorg over Dalen:
alle de andre blev dræbte i Slaget,
ikkun Turpin og Gualter er tilbage.
Denne har kæmpet i Bjergenes Passer,
indtil han, haardelig trængt af de Vantro,
flygtede ned imod Ronceval-Dalen.
Strax, han er kommen, paa Roland han kalder:
„Roland, hvor er Du, Du ædle og tapre?
Sammen med Dig var jeg ingentid bange.
Jeg er Gualter, der Malgot tog til Fange,
Slægtning jeg er af Droon, af den gamle.
Rost mig Du har for min Kækhed i Kampen.
Søndret er Skjoldet og splittet mit Panser,
saaret jeg er af de Hedningers Lanser,
snart skal jeg falde, men Hævn har jeg taget!“
Roland er hurtigt til Bistand ham jaget.

Anden Del.

Tilraaber Roland ham: „Kække Gualter,
dygtig Du er til den krigerske Færd,
bravt har Du kæmpet mod Vantroens Hær,
men mine tusinde frankiske Mænd,
som til din Hjælp fulgte med Dig derhen,
savner jeg haardt, — før dem til mig igen!"
Svared Gualter ham: „Ret aldrig det sker:
slagne de ligger, Du ser dem ej mer,
tappert og mandeligt kæmped Enhver,
var end de Hedninger mange Gang' fler,
ej skal de prale af Krigslykken dér.
Hævned vi blev ved vort staalblanke Sværd.
Flænget itu er min Ringbrynje her,
Skrammer og Vunder paa Kroppen jeg bær',
og overalt trænger Blodet sig frem;
svækket og træt er hvert eneste Lem,
Døden mig venter, det føler jeg vel, —
vredes da ej paa din ydmyge Svend,
kæmpet jeg har, før jeg flygted herhen."
Badet i Sved af de Smerter, han led,
svared ham Roland: „Vist ej er jeg vred,
kæmpe vi maa, til de hugger os ned."
Derpaa sin Kjortel i sønder han rev,
Frankerens Vunder snart helede blev.

Rolandskvadet.

Hidsig var Roland, thi Smerten var stor,
voldsomt paa ny han med Dyrendal slog,
over en Snes af de Blaamænd han vog.
Bispen Turpin og Gualter dræbte tolv.
Raabte de Vantro: „Forbandede Folk! —
Fremad igen, lad os trænge dem haardt,
ve over den, der ej vældigt dem slaar,
ej maa de nu slippe levende bort!“
Rundt omkring fra slutted Vantroens Flok
Kreds om de trende, mens Larmen tog paa;
hjælpe dem Gud i den Kamp, de vil faa!

Roland er stolt, han er dristig og tapper,
Bispen er øvet og prøvet i Kampen,
kæk er Gualter og i Krigskunst erfaren.
Ej vil de staa for hinanden tilbage;
rask gaar de frem, skønt kun tre mod saa mange:
tusind til Fods, fast et halvt Hundred Gange
flere til Hest staar der her af de Vantro;
dog, Saracenernes samlede Skarer
holder sig ligefuldt noget tilbage.
Lanser og Spyd de mod Frankerne kaster,
Bolte og Pile fra Buerne farer:
dødelig truffen Gualter synker sammen,

Anden Del.

haardeligt Bispen i Hovedet rammes,
ind trænger Spydene gennem hans Panser,
under ham styrter hans herlige Ganger; —
hjælpe nu Gud, da den Erkebisp falder!
Herre Almægtigste, Dig vi paakalder!

Bispen er segnet; han saaredes stærkt;
hurtigt dog Helten sig rejser igen,
og til Grev Roland han skynder sig hen.
„Roland," han siger, „ej slagen jeg er,
kæmpe jeg vil, indtil Livet er endt!"
Saa med Almace, sit staalblanke Sværd,
hugger han ind paa den Hedningehær.
Saadan har Kejseren fundet ham dér:
kring ham laa tre Hundred hedenske Mænd,
lemlæstet denne og hovedløs den,
saarede nogle, men dræbte vel fler.
Saadan beretter Sankt Gilles det selv,
han ved et Under har Valpladsen set,
hvorpaa i Klosteret Laon han beskrev,
hvad der var hændet; hvo saadant ej véd,
han om det hele véd ingen Besked.

Stolt er Grev Roland, og mandigt han kæmper;
svedig han er, og paa Kroppen han brænder,

mens i hans Hoved det banker og værker:
nylig han blæste, saa Tindingen sprængtes.
Dog maa han vide, om Karl vil ham hjælpe:
atter, men svagt kun, i Hornet han blæser.
Kejseren standser og lytter i Spænding;
derpaa han siger: „I frankiske Herrer,
ilde det gaar os; paa Klangen jeg mærker,
Dødsfare truer Grev Roland, min Slægtning.
Hvis I vil hjælpe ham, spor eders Heste;
stød saa i Lurerne trindt om i Hæren.“
Tres Gange tusinde Horn og Trompeter
klang og gav Genlyd fra Dale og Bjerge.
„Ve!“ skreg de Vantro, „de Franker sig nærme!
Alvor det er, nu kan Ingen os skærme!“

Slagne med Rædsel de Vantro udbrøde:
„Kejserens Lurer i Afstand vi hører;
kommer han hid, vil vi faa det at føle!
Bliver Grev Roland ej slagen til Døde,
da vil vort Spanieland snart lægges øde.“
Udvalgte Stridsmænd, tre Hundred i Følge,
trænger sig frem for den Franker at møde:
dræbende Hug vil imod ham de føre, —
nok vil i Sandhed han her faa at gøre.

Anden Del.

Roland, som ser, de sig nærmer hertil,
bliver af Kamplyst helt trodsig og vild:
ej vil han vige, — det koste hans Liv!
Mandeligt han, paa sin Hest, Veillantif,
den, han med Guldsporen bidsed saa tidt,
sammen med Bispen paa ny hugger ind.
„Fly, lad os fly!“ lyder Fjendernes Skrig,
„hører I Klangen af Lurerne hist?
Drotten, den mægtige, kommer for vist!“

Altid for Fejghed, for Hovmod og Pral
følte Grev Roland den største Foragt.
Nylig han har til den Erkebisp sagt:
„Du har jo mistet den Hest, som Dig bar;
jeg, som end Stridshesten under mig har,
bør da for d i n Skyld nu standse min Fart.
Ondt eller godt, — vi vil dele det alt,
aldrig i Kampen jeg svigte Dig skal,
Dyrendal giver saa vældige Slag.“
„Ve de forsagte!“ har Bispen ham svart,
„Kejseren kommer, han hævner os snart!“

„Drøveligt gaar det os!“ udbrød de Vantro.
„Dagen i Dag er paa Ulykker svanger:

Rolandskvadet.

Her har vi mistet en Flok Kammerater,
Førerne selv ligger slagne paa Valen.
Kejseren nærmer sig Ronceval-Dalen.
Hører I Lurerne hist, hvor de gjalder?
Lydeligt Hæren med Krigsraabet svarer.
Kæk er Grev Roland som ej nogen anden.
Ingen paa Jorden kan ham overmande.
Dræbes han maa, førend hjemad vi haster!"
Lanser og Spyd de mod Frankeren kaster,
derved hans Skjold og hans prægtige Panser
hulles og søndres, men Kroppen ej rammes.
Tredive Saar fik hans Stridshest, den rappe;
dødelig truffen til Jorden den falder.
Hastigt af Sted Saracenerne drage, —
Roland og Bispen er ene tilbage.

Femtende Sang · Erkebisp Turpins Død · V. 2164–2258.

Opfyldt af Harm og forbitret, forgræmmet,
Hedningehæren alt flygter mod Hjemmet.
Ej kan Grev Roland forfølge den længer,
Hesten, han red, har i Kampen de fældet.
Saa til den Erkebisp vender sig Helten,
løsner hans Hjelm og hans Brynje, den lette,
fremdrager Kjortlen, i Stykker den deler,
hvormed han Saaret forbinder og dækker;
kærligt han favner ham; varsomt han lægger
ned ham i Græsset og udbryder venligt:
„Tillad, Du ædle, at bort jeg mig fjerner;
se, vore kæreste Venner og Frænder
ligger paa Valen; ej bør vi dem glemme,
dem vil jeg søge, og dem vil jeg hente;
her for din Fod vil jeg Ligene lægge.“
„Snart,“ svarer Bispen, „tilbage Du vende! —
Vi, med Guds Bistand, fik Sejer i Hænde!“

Rolandskvadet.

Roland gaar strax over Valpladsen hen,
ned gennem Dalstrøget, op ad en Skrænt;
ensomt og søgende vandrer han dér,
indtil han finder de ti, han har kær:
Samson, Girard og Gerin og Gerer;
dernæst Anséis, Othon, Berenger,
Ivar og Ive med samt Engeler, —
et efter et drog han Ligene frem,
lagde dem derpaa den saarede nær.
Bispen, som rørtes til Taarer derved,
udstrakte Haanden og signede dem:
„Ilde det gik Jer, I frankiske Mænd!
Herre Almægtigste, skænk dem din Fred,
drag deres Sjæle til Himmerig hjem,
giv dem en Plads blandt de hellige dér. —
Døden forvolder mig Sorrig og Ve,
ingentid mer skal jeg Kejseren se."

Anden Gang Roland mon søgende gaa
hen over Valen, han Oliver saa';
nær ved en Hybenbusk var det, han laa.
Varsomt og kærligt han løfted ham op,
førte hans Lig til de øvrige bort,
lagde dog Olivers op paa et Skjold.

Anden Del.

Bispen velsigned den Jævningeflok.
Udbrød Grev Roland i bitreste Sorg:
„Den, som saa ofte de troløse vog,
Skjoldet og Panseret brast, naar Du slog!
Sige jeg tør, at i ridderlig Daad,
dertil i gode, forstandige Raad,
Ingen paa Jord har vor Oliver naa't!“

Sorgfuld var Roland, bevæget og blød:
Vennerne døde, og Oliver død,
han, som han elsked saa højt og saa ømt;
Smerten ham knuged, og Taarerne flød,
Ligblegthed over hans Aasyn sig gød;
afmægtig sank han til Jorden som død.
„Ulykken ramte Dig!“ Bispen udbrød.

Bispen, som saa', at til Jorden han sank,
følte sig grebet af Drøvelse svar;
aldrig tilforn saa bekymret han var.
Olifant, Hornet, nu tog han i Hand,
rejste sig, og, under Møje og Kval,
hen til en Kilde i Roncevals Dal
langsomt, med vaklende Fjed, sig begav;
øse han vilde til Roland deraf.

Afkræftet var han, af Blodtabet mat;
langt han ej kom, før paa Engen han faldt,
Dødsangstens Kvaler ham omspændte alt.

Roland, som snart vaagner op af sin Dvale,
ser sig omkring, baade frem og tilbage;
rejser sig op, mens med Sorg han betragter
Bispen Turpin, som paa Engen er faldet.
Nu i sin Dødsstund Guds Tjener, Prælaten,
skrifter sin Synd for sin himmelske Fader.
Medens han løfter mod ham sine Arme,
beder han ydmygt om Himlen at arve. —
Kejserens Stridsmand har endt sine Dage,
han, der saa vel ved sin flammende Tale
som med sit Sværd og sin mægtige Lanse
kæmpede bravt imod Vantroens Skare, —
Herren ham frelse og naadigt bevare!

Udstrakt paa Marken den Erkebisp hviler;
ud af hans Legeme trænger hans Indvold',
knust er hans Pande, saa Hjernen sig viser.
Midt paa hans Bryst, mellem begge hans Sider,
korslægger Roland hans Hænder, de hvide,
og — efter Sædvane — derhos han siger:

Anden Del.

„Kære og ædle og højbaarne Ridder,
Dig jeg befaler Vor Herre i Himlen!
Ingen har tjent ham mer tro eller villig;
siden Apostlenes Tid var der ingen
bedre Profet til at lede de Kristne
eller til Vantro for Troen at vinde!
Herren Dig signe og naadigt tillige
drage din Sjæl til sit himmelske Rige!“

Afkræftet var han,
langt han ej kom,
Dødsangstens Kval

Roland, som sn
ser sig omkri
rejser sig op, mens
Bispen Turpin, so
Nu i sin Dødsstun
skrifter sin Synd fo
Medens han løfter
beder han ydmygt o
Kejserens Stridsma
han, der saa vel ve
som med sit Sværd
kæmpede bravt imod
Herren ham frelse o

Udstrakt paa Ma
ud af hans Le
knust er hans Pande,
Midt paa hans Bryst,
korslægger Roland ha
og — efter Sædvane

som, lig en Død, ligger skjult blandt de andre;
farvet med Blod er hans Hænder og Ansigt,
frem han sig lister og nærmer sig hastigt.
Smukt er han skabt; han er smidig og kraftig;
rasende, opfyldt af Hovmod og Avind,
griber han Roland og røver hans Glavind,
raabende: „Dét følger med til Arabien!
Kejserens Søstersøn segned paa Valen!“
Da, som han Klingen af Balgen vil drage,
vender Grev Rolands Bevidsthed tilbage.

Roland fornam, at hans Glavind man tog,
[illegible] Blikket han løfter, saa lyder hans Ord:
[illegible] ikke til os, kan jeg tro!“
[illegible] som ej slippe han lod,
[illegible] Staalhjelm han slog:
[illegible] Vantro han vog, —
[illegible]
[illegible]
[illegible] Dig gjort,
[illegible]
[illegible] gt er [illegible]
[illegible] de Smykker, de [illegible]

Sextende Sang · Rolands Død · V. 2259–2396.

Roland fornemmer, at Døden er nær;
alt trænger Hjernen i Øret sig frem.
Ønkligt han beder for Vennerne her,
Gabriel Engel han paakalder selv.
Saa, for at alting skal fuldkommes vel,
tager i Haand han sit Horn og sit Sværd,
vandrer, saa langt som en Pil rækker hen,
ind over Landet og hen paa en Eng,
op paa en Høj, hvor der findes en Del
Blokke af Marmor og saa nogle Træer.
Afmægtig Roland paa Græstuen dér
synker til Jorden, — alt Døden er nær.

Høje er Træerne, græsklædt er Bakken,
spredt ligger Blokke af skinnende Marmor;
her synker Roland i Grønsværet sammen,
nøje beluret af en af de Vantro,

som, lig en Død, ligger skjult blandt de andre;
farvet med Blod er hans Hænder og Ansigt,
frem han sig lister og nærmer sig hastigt.
Smukt er han skabt; han er smidig og kraftig;
rasende, opfyldt af Hovmod og Avind,
griber han Roland og røver hans Glavind,
raabende: „Dét følger med til Arabien!
Kejserens Søstersøn segned paa Valen!“
Da, som han Klingen af Balgen vil drage,
vender Grev Rolands Bevidsthed tilbage.

Roland fornam, at hans Glavind man tog,
Blikket han løfter, saa lyder hans Ord:
„Du hører ikke til os, kan jeg tro!“
Derpaa sit Horn, som ej slippe han lod,
haardt mod den guldsmykte Staalhjelm han slog:
Staalhjelmen brast, og den Vantro han vog, —
Øjet ham næsten af Hulingen fór, —
ned Saraceneren faldt for hans Fod.
„Hvem,“ blev han ved, „har saa dristig Dig gjort,
at Du paa mig lægger voldelig Haand?
Usling og Taabe vel kaldes Du maa!
Sprængt er for din Skyld mit herlige Horn,
knuste de Smykker, det ejed tilforn!“

Sextende Sang · Rolands Død · V. 2259–2396.

Roland fornemmer, at Døden er nær;
alt trænger Hjernen i Øret sig frem.
Bønligt han beder for Vennerne her,
Gabriel Engel han paakalder selv.
Saa, for at alting skal fuldkommes vel,
tager i Haand han sit Horn og sit Sværd,
vandrer, saa langt som en Pil rækker hen,
ind over Landet og hen paa en Eng,
op paa en Høj, hvor der findes en Del
Blokke af Marmor og saa nogle Træer.
Afmægtig Roland paa Græstuen dér
synker til Jorden, — alt Døden er nær.

Høje er Træerne, græsklædt er Bakken,
spredt ligger Blokke af skinnende Marmor;
her synker Roland i Grønsværet sammen,
nøje beluret af en af de Vantro,

...ven.

...ne,

...ne;

...ffet,

...,

...ndern,

... taget;

...

haart ...

Staalhjelm ...

Øje: han ...

ned Saracener ...

„Hvem," ...

at Du paa mig ...

Ufang og ...

Sprøng: er for ...

knuste de Smykker, ...

Rolandskvadet.

Roland fornemmer, han Synet har mistet;
anstrengt han rejser sig, Kræfterne svinder,
Farven er helt vegen bort fra hans Kinder;
vred og bekymret han Dyrendal svinger
ti Gange haardt mod en mørkladen Klippe;
Staalet blot hviner, itu det ej springer.
„Hellige Jomfru, o hjælp mig!" han siger,
„ve Dig, min Dyrendal, nu skal vi skilles;
vidste jeg kun, hvad der venter Dig siden!
Ofte Du hjalp mig til Sejer i Striden.
Vi har erobret mangfoldige Riger,
dem fik vor Kejser, med Skægget det hvide.
Ej tør for Nogen din Ejermand vige;
baaret Du blev af en Kriger, hvis Lige
aldrig vil ses i det frankiske Rige!"

Haardt mod en Klippesten hugger han atter.
Staalklingen hviner men tager ej Skade.
Ej kan med Magt han faa knækket sit Glavind.
Dyrendal inderligt da han beklager:
„O, hvor din Klinge, den skønne, den blanke,
herligt i Sollyset luer og flammer!
Drotten var naa't til den Dal Moriane,
den Gang en Engel fra Gud ham befaled

Anden Del.

Dig at forære til en af de brave;
mig Karl den Store da skænkede Gaven.
Vi ham erhverved Anjou og Bretagne,
derpaa ham vandt Poitou og le Maine;
vi ham det fri Normandie har forskaffet,
dertil Provence med samt Aqvitanien,
samt Lombardiet og hele Romanien.
Vi har erobret ham Bayern og Flandern,
Konstantinopel og Polen og Saxen;
tilmed har Landene hinsides Havet:
Skotland samt Krongodset England vi taget;
nok har jeg vundet af Riger og Lande,
nu ikkun Smerte mig volder mit Slagsværd;
ej maa i Fjendehaand Dyrendal falde,
Gud for slig Skamplet forskaane os alle!"

Stærkt mod en Klippesten Sværdet han slog,
Staalklingen hvined igen, men den holdt;
rapt gennem Luften tilbage den fór.
Ej han sin Dyrendal søndret kan faa,
derfor han gribes af Medynk og Sorg.
„Hellig og prægtig Du er," lød hans Ord,
„mangen Relikvie, mangt et Klenod,
her i dit Guldhjalte gemmer Du paa:

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved d i n Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Ingen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!“

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre," han siger, „o tilstig mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet."
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine."

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved din Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Ingen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!"

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre,“ han siger, „o tilgiv mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet.“
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine.“

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved din Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Ingen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!"

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre," han siger, „o tilsig mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet."
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine."

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved d i n Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Ingen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!“

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre," han siger, „o tilstig mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet."
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine."

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved din Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Jngen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!"

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre," han siger, „o tilsig mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet."
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine."

lidt af Basilii, Helgenens, Blod,
Lokker af Sankt Dionysii Haar,
dertil en Tand af Apostlen fra Rom . . .
Ej maa Du falde i Hedningers Vold,
ikkun en Kristen Dig tage i Haand!
Alle de Riger, ved din Hjælp jeg tog,
skænked vor store, hvidskæggede Drot
Rigdom og Magt og Berømmelse stor.
Ingen Kujon skal i Hænde Dig faa,
derfor, o Gud, Du forskaane os maa!"

Roland fornemmer, at Døden sig nærmer;
frem mod hans Hjerte den hurtigt sig trænger.
Hen til et Pinjetræ haster nu Helten,
her han til Hvile sig lægger i Græsset.
Olifant, Hornet, og Dyrendal, Sværdet,
under sig har han, imedens han vender
Ansigtet om mod de flygtende Fjender.
Roland, den ædle, sig saaledes lægger,
for at hans Drot og de frankiske Hærmænd
skal kunne se, han i Striden har sejret.
Mens for Gud Herren sin Synd han bekender,
Handsken, den højre, imod ham han rækker.

Anden Del.

Roland fornemmer, at Tiden er omme,
ydmygt paa Brystet nu lægger han Haanden.
„Herre," han siger, „o tilsig mig Naade
for mine Synder, de smaa som de store,
dem, jeg fra Fødselen af har begaaet,
indtil i Dag jeg har Dødsvunden faaet."
Handsken han rækker sin Gud og sin Dommer,
Englene ned til hans Dødsleje kommer.

Roland nu vendt imod Spanieland hviler,
udstrakt paa Højen, i Læ af en Pinje;
meget og mangt han sig drager til Minde:
Lande og Folk han besejred i Striden,
Hjemmet og Slægten, de frankiske Krigsfolk,
Drotten, som fostred ham, Fædreneriget; —
medens et Suk fra hans Hjerte sig tvinger,
ned over Kinderne Taarerne rinder;
men, da han ser, at mod Døden det lider,
skrifter han atter for Herren og siger:
„Herre Almægtigste, Du, som ej sviger,
Du, som har Lazarus vækket til Live,
Du, som har Daniel fra Løverne friet,
frels og min Sjæl fra den grufulde Pine,
som jeg fortjente for Synderne mine."

Højre Haands Handsken han rækker mod Himlen,
og af Sankt Gabriel taget den bliver.

Roligt, med foldede Hænder, han ligger,
Herren ham da sine Sendebud skikker:
Gabriel Engel, Michael og tillige
Raphael ned til hans Dødsleje stige,
Sjælen at føre til Himmerigs Rige!

Tredje Del.

Straffen.

Syttende Sang · Frankerne ven-der tilbage · V. 2397–2524.

Roland er død, og hos Gud er hans Sjæl. —
Karl er til Ronceval naa't med sin Hær.
Findes i Dalen ej Sti eller Sted,
hvor han ej ser, ved hvert eneste Fjed,
Lig efter Lig af de stridende Mænd.
„Roland," han siger, „hvor findes Du her?
hvor er Grev Oliver, hvor Berenger?
Bispen, Othon og Gerin og Gerer?
Samson, Anséis, Girard, Engeler?
Ivar og Ive, de to, jeg fik kær?
Hvor er vel Tylvten, jeg efterlod dér?"

Alt er forgæves, de svarer ej mer.
„Sørge jeg maa," bliver Kejseren ved,
„hvi var jeg ej fra Begyndelsen her?"
Harmfuld i Sindet han river sit Skæg,
og med Bekymring hans Krigsfolk det ser.
Tabet og Savnet har grebet Enhver;
mistet de har, enten Lensherren selv,
eller et Led af den nærmeste Sl[illegible]
Broder og Søn, eller troeste [illegible]
Sorgen var stor blandt de fr[illegible] [illegible]end,
Tusinder af dem sank afmæg[illegible]

Hertug Naimon, skønt ha[illegible] [illegible] svart,
mandigt og stolt dog sin [illegible]gang;
han var d[illegible] [illegible]e, der sagde [illegible]
„Ser Du[illegible] [illegible]sky, to Mi[illegible]
dér har [illegible] Hæren forsa[illegible]
hjemad de [illegible] rask som [illegible]
hævn Dig, [illegible] efter de[illegible]
„Langt er d[illegible] [illegible] Drotte[illegible]
„Støt, Herre [illegible] [illegible]rdige [illegible]
Frankenlands [illegible] [illegible]et mig
Saa til Milon, [illegible] [illegible]balt
saadan han talte: „[illegible]

Bjergene, Sletten og Roncevals Dal.
Bagtroppens Krigere her, fremfor alt,
lader I hvile i Fred, hvor de faldt.
Skærm dem mod Løvers og vilde Dyrs Tand,
samt mod hver gridsk eller ondsindet Mand,
indtil, med Gud, I tilbage mig har."
Ydmygt og inderligt lød deres Svar:
„Ske, som vor retvise Drot har det sagt!"
Tusinde Hærmænd paa Dalen holdt Vagt.

Saa lader Kejseren Lurerne klinge;
dermed Signal han til Fremrykning giver.
Hæren ham følger, besjælet af Iver.
g, da han ser, at mod Kvælden det lider,
er han pludselig Hesten, han rider;
en Eng han til Fods sig begiver,
beder, at Gud vil paa Himlen
l, saa at Tusmørket viger,
gen og Dagslyset bliver.
kytsaand, ham svarer og siger:
omst har Du mistet i Striden,
a de hedenske Krigsmænd,
fremad sig sniger."
hest bestiger.

[illegible]

[illegible] han for Keiseren Underværk gjort,
standset paa Himlen den dalende Sol.
Fra Val-Tenebres de Hedninger flod,
hastelig Frankerne fandt deres Spor,
voldsomt de ind paa de flygtende foer,
og mene i Hobevis af dem de vog,
ud mod den By Saragossa dem jog;
afskar dem Vejen, saa Flugten de tog
ned imod Ebro, den hastige Flod;
ingensteds fandtes der Skib eller Baad,
derfor med høje og klagende Raab
[illegible]faldt de Muhamed frekke [illegible] Folk;
sprang saa i Floden, hvis Dybde var stor;
her var om Redning ej ringeste Haab.
[illegible] den tungest bevæbnede Flok
sank, mens de andre med [illegible]
[illegible] den, [illegible] Kampen [illegible]
[illegible] dem alle [illegible]
[illegible] dem [illegible] med Roland [illegible]

T[illegible] i Kampen,
[illegible]
[illegible] var det [illegible] de [illegible]
Drotten, den [illegible]

Tredje Del.

Rolandskvadet.

Gud har for Kejseren Underværk gjort,
standset paa Himlen den dalende Sol.
Nær Val-Ténèbres de Hedninger stod,
letteligt Frankerne fandt deres Spor,
voldsomt de ind paa de flygtende fór,
og, mens i Hobevis af dem de vog,
ind mod den By Saragossa dem jog;
afskar dem Vejen, saa Flugten de tog
ned imod Ebro, den hastige Flod;
intetsteds fandtes der Skib eller Baad,
derfor med høje og klagende Raab
bønfaldt de Muhamed frelse sit Folk;
sprang saa i Floden, hvis Dybde var stor:
her var om Redning ej ringeste Haab.
Hele den tungest bevæbnede Flok
sank, mens de andre med Strømmen drev bort;
lykkelig den, for hvem Kampen var kort!
Bølgen for stedse dem alle beholdt, —
sligt har dem Mødet med Roland forvoldt.

Talrige Vantro er faldne i Kampen,
Ebroens Bølger har opslugt de andre;
rigt var det Bytte, som tilfaldt de Franker.
Drotten, den ædle, steg ned af sin Ganger,

Tredje Del.

knælte for Herren og loved og takked . . .
Da han sig rejste, var Solen alt dalet.
„Her slaar vi Lejr," til sit Krigsfolk han sagde,
„snart ville Hestene segne af Mathed;
thi lad dem lægge sig ned her paa Marken.
Sadler og Bidsler af Dyrene tager!
Først naar det gryr, vi til Roncevał drager."

Kejseren opslaar sin Lejr paa en Slette
midt mellem Ebro og Byen Valtierra.
Krigshæren standser, og Rytterne spænder
Sadler og Bidsler af Muldyr og Heste,
jager dem ind paa de grønnende Enge.
Hvad kan de gøre vel, andet end dette?
Dyrene strax sig i Grønsværet lægger,
udstrakt paa Marken de æder af Græsset,
ej kan de holde sig oprejste længer.
Ogsaa de Krigsfolk var mødige, trætte.
Den Nat lod Karl ingen Vagtpost besætte.

Drotten paa Engen sig lægger til Hvile.
Spydet, det lange, han tæt ved sig stiller;
kaste sin Rustning har ikke han villet:
Brynje han bærer, med Guldbræmmer fine,
dertil en Hjelm med Juveler forsiret,

samt Joyeuse, det Sværd uden Lige;
prægtigt, i tusinde Farver, det spiller.
Alle som En vel om Lansen vi vide,
hvormed de saared vor Frelser i Siden;
deraf vor Drot, ved Guds Naade, fik Spidsen;
her i hans gyldene Sværdknap den sidder.
Nu, for den Ære og Naade det vistes,
har man det Navn Joyeuse det givet.
Frankerne drager sig Navnet til Minde,
hver Gang „Montjoie“ de paa Kamppladsen skrige, —
derfor kan Ingen med Held dem bekrige.

Maanen paa Himlen stod, Natten var klar.
Drotten sig hvilte, men Fred ej han fandt;
ned ad hans Kinder alt Taarerne randt.
Roland og Oliver mindedes han,
Krigerne med, som i Tusindetal
dækkede Dalen i Roncevals Pas.
For deres Sjæle til Herren han bad;
meget man lærer, naar Sorrig man har.
Alle hans Krigere indslumred var.
Træt var han selv, thi han tyngedes svart,
Søvnen ham da overvældede snart.

Attende Sang · Karl den Store ved Rolands Lig · V. 2845–2973.

Morgenen efter, da Solen stod op,
vaagned af Søvnen den Frankernes Drot.
Gabriel Engel, hans skærmende Aand,
korsede ham med den løftede Haand.
Karl og hans Krigere Lejet forlod,
Slagsværd og Pansersærk af sig de tog,
atter, til Hest, de mod Ronceval drog;
brede var Vejene, fremad de jog,
indtil de faldne og Strømme af Blod
viste dem Stedet, hvor Dræbningen stod.

Drotten er atter i Ronceval=Dalen.
Taarer han fælder, mens saadan han taler:
„Herrer Baroner, nu ride I langsomt;
selv vil jeg finde, hvor Roland sig lagde.
Husk, ved en Fest i min Hovedstad Aachen,
da mine Krigsmænd fortalte hinanden
Storhedsbedrifter fra talrige Kampe,

som de bestod i de fremmede Lande,
var det, Grev Roland, min Søstersøn, sagde,
at om han fjernt fra sit Land skulde falde,
skulde man finde ham, fremmest af alle,
vendt mod den fremmede, fjendtlige Landsdel;
kendes det skulde, han sejred i Slaget."
Da stiger Kejseren ned af sin Ganger;
længere borte, og skilt fra de andre,
ene han op paa en Høj monne vandre.

Engen er farvet af Blodstrømmen rød:
frankiske Hærmænd fandt her deres Død.
Kejseren græder, saa dybt er han rørt;
men, da han staar paa den græsklædte Høj,
ser han de Sværdhug, mod Klipperne ført,
og — under Pinjen — paa Grønsværet blødt
hviler Grev Roland, hans Søsterlils Søn.
Sorgfuld i Sindet han favner ham ømt;
da, som betagen af svareste Nød,
synker med ét han til Jorden som død.

Karl af Besvimelsen vaagner igen;
fire Baroner ham iler til Hjælp,
varsomt til Pinjen de fører ham hen.

Attende Sang · Karl den Store ved Rolands Lig · V. 2845–2973.

Morgenen efter, da Solen stod op,
vaagned af Søvnen den Frankernes Drot.
Gabriel Engel, hans skærmende Aand,
korsede ham med den løftede Haand.
Karl og hans Krigere Lejet forlod,
Slagsværd og Pansersærk af sig de tog,
atter, til Hest, de mod Ronceval drog;
brede var Vejene, fremad de jog,
indtil de faldne og Strømme af Blod
viste dem Stedet, hvor Dræbningen stod.

Drotten er atter i Ronceval-Dale
Taarer han fælder, mens saa
„Herrer Baroner, nu ride I langsom
selv vil jeg finde, hvor Roland sig lagd
Husk, ved en Fest i min Hovedstad Aache
da mine Krigsmænd fortalte hinanden
Storhedsbedrifter fra talrige Kampe,

Del.

mmede Lande:
Land, den tapre? —
monne svare!
alle Dage,
sørge og klage.

fagreste Helt,
ng er vendt hjem,
hvo:

Rolandskvadet.

Vemodsfuldt ned paa Grev Roland han ser,
udstrakt paa Græshøjen hviler han dér.
Kærligt han udbryder: „Roland, min Ven,
Herren forbarme sig over din Sjæl.
Ingen i Daad eller Ry kom Dig nær, —
selv har jeg mist' min Berømmelse her."

Udstrakt paa Græstuen hviler Grev Roland,
brustent er Blikket og ligblegt hans Aasyn.
Mildt og sørgmodigt betragter ham Drotten.
„Roland, min Ven," tager blidt han til Orde,
„Herren vor Gud i de Saliges Bolig
sætte din Sjæl blandt de hellige Blomster!
Hvi lod din Kejser til Spanien Dig komme?
Savne jeg vil Dig, saalænge jeg aander.
Nu er min Magts- og min Glædestid omme.
Ingen mig støtter, naar Roland er borte.
Ej har af Venner jeg flere paa Jorden;
ingen af Slægten saa mægtig er vorden."
Haaret han river med Hænderne baade.
Alle hans Krigere sørger saa saare;
ingen der er, som ej udgyder Taarer.

Roland, min Ven, til vort Hjem skal vi drage,
naar da til Laon jeg er kommen tilbage,

spørge man vil mig fra fremmede Lande:
hvor er din Søstersøn, Roland, den tapre? —
Falden i Spanien, jeg da monne svare!
Sorgfuld jeg styrer mit Land alle Dage,
hver Dag, der gaar, vil jeg sørge og klage.

Roland, min Ven, Du vor fagreste Helt,
naar jeg til Aachen paa ny er vendt hjem,
spørge man vil, om i Spanien Du blev;
drøveligt Budskab jeg da bærer frem:
død er min sejrrige Slægtning og Ven!
Da vil de Saxer sig rejse igen,
tilmed Bulgarer, Ungarer, med fler,
Romernes Folk og de Vantro især
baade i Afrika og Kalifern.
Da vil min Smerte forøges end mer,
hvem har jeg saa til at føre min Hær?
Falden er han, som os førte saa kækt.
Frankrig, det kære, vil savne din Hjælp,
sorrigfuld Døden jeg ønsker mig selv."
Kejseren river sit snehvide Skæg,
river i Haaret paa Hovedet med.
Hundrede Tusinde frankiske Mænd
segner paa Valpladsen afmægtig hen.

Rolandskvadet.

Roland, min Ven, hos Gud Herren Du være!
Himmerigs Rige han naadigt Dig skænke!
Den, der har dræbt Dig, har Frankrig beskæmmet,
ej kan jeg bære slig Sorrig som denne;
faldne for mig vore tapreste Svende!
Søn af vor Frue, almægtigste Herre,
før jeg naa'r ind gennem Cizedals Snævring,
lad saa min Sjæl blive skilt fra mit Legem,
for at faa Plads blandt de Henfarnes Sjæle,
mens med hinanden i Graven vi sænkes."
Kejseren græder og river i Skægget.
„Heftigt," de siger, „er Drotten bevæget."

Herre og Kejser," lød Godofreds Ord,
„giv Dig ej saaledes Sorgen i Vold!
Opsøg langt hellere her vore Folk,
dem, Saracenernes Hærskarer slog.
Gravlægges bør de. Befal os det blot!"
„Stød da i Hornet," ham svarer den Drot.

Da lader Godofred Lurerne klinge,
hurtigt af Hestene Rytterne springer.
Venner og Frænder, som slagne de finder,
jorder de strax i den selv samme Time;

Tredje Del.

Hvornæst de talrige Præster og Bisper,
Munke, Abbeder og Kanniker signer
alle de faldne og Aflad dem giver.
Myrrha og Røgelse ofret der bliver;
Karrene svinges med Kraft og med Iver.
Derpaa de frankiske Hærmænd og Krigsfolk, —
før de paa ny mod de Vantro skal ile, —
steder med Ære de faldne til Hvile.

Først har de skilt, paa Befaling af Karl,
Oliver, Bispen og Roland derfra.
Disse tre Lig bleve aabnede strax.
Krigernes Indvolde toges deraf;
tæt ved et Pinjetræ grov man en Grav;
svøbte i Silke de skrinlagdes da.
Ligene selv blev med Omhu paa Stand
vasked i Vin og Piment og i Vand,
derpaa i Hjorteskinds-Sækkene lagt.
Saa blev af frankiske Krigere valgt
Otto, Milon, Gebouin og Thibalt.
„I maa dem følge," har Kejseren sagt.
Heltenes Lig blev paa Vognene bragt,
guldbræmmet Silketøj over dem lagt.

Nittende Sang · Erobringen af Saragossa · V. 2570–2608 og V. 3633–3681.

Konning Marsile har naa't Saragossa.
Under et herligt Oliventræ holdt han;
rask af sin Stridshest sig kastede Drotten,
Hjelmen og Brynjen han kastede ogsaa,
derpaa han ynkeligt styrted til Jorden.
Haanden var afhugget; ud gennem Saaret
strømmede Blodet saa stærkt, at han daaned.
Foran ham knælte hans Viv, Bramimonde,
klagende højlydt i Sorrig og Vaande.
Tusinder fulgte ham; alle til Hobe
haaned de Landet og Folket, som slog dem.
Mange fór ind til Apollon, i Grotten,
udskældte Guden, forbanded og spotted:
„Usling, som svigted os!" saadan de raabte,
„hvi har Du vanæret os og vor Konge?
Du, for vor Tro, ikkun lønner os daarligt."

Tredje Del.

Dermed de fratog ham Scepter og Krone,
kasted ham ned, under Fødder ham traadte,
hvorpaa de prygled og lemlæsted Kroppen.
Ej Tervagan med hans Smykker de skaaned.
Muhamed selv blev besudlet og haanet:
ned i en Grøft de ham kasted, hvor baade
Hunde og Svin kunde over ham raade.

Snart af sin Afmagt blev Konningen vakt;
ind paa sit Værelse har de ham bragt;
kosteligt malede Væggene var.
Her Bramimonde, hans Viv, sig befandt.
Haaret hun rev, medens Taarerne randt.
„Ve os!“ hun hviskede Gang efter Gang,
saa, med en stærkere Røst, fik hun sagt:
„O Saragossa! Den Drot, i hvis Magt
hidtil Du stod, man berøvet Dig har!
End ej paa Guderne stole vi kan;
svigtet de har, hvor for Alvor det gjaldt.
Frankernes graasprængte Drot, Kejser Karl,
ingentid flyr, om end Kampen er svar, —
ve os, at ikke vi fældet ham har!“

Vejret er varmt, og en Støvsky sig viser;
flux Bramimonde sit Stadtaarn bestiger

sammen med Klerkene; ingen af disse
kronraget er eller præstelig viet.
Læren, de tjener, Gud Herren ej lider. —
Lidt efter ser man de frankiske Krigsfolk,
Kejserens Hær, som i Skynding og Iver
frem mod den hedenske Hovedstad rider.
Dronningen derfor sig skyndsomst begiver
ned i Paladset; til Kongen hun siger:
„Fjenden sig nærmer, Araberne viger!“
Nedbøjet Drotten sig vender til Siden,
Ansigtet skjuler han, stor er hans Kvide,
død er af Smerte og Sorg Kong Marsile.
Satanas Djævle med Sjælen bortile.

Ej Saragossa kan værge sig mer.
Sejret har Karl i den blodige Færd.
Stadporten sprænges, og Frankernes Hær
trænger i talrige Skarer sig frem.
Natten igennem forbliver de dér.
Dronningen aabner dem Taarnene selv.
Frankernes Drot føler Stolthed derved, —
Arbejdet lykkes, hvor Herren er med.

Svundet er Dagen, og Skyggerne falder.
Stjernerne tindrer paa Himlen, den klare.

Tredje Del.

Frankernes Drot Saragossa har taget.
Kristne han vil den: et Tusinde Franker
skulle med Kølleslag knuse de mange
Støtter af Afguder rundt om i alle
Templer, Moskér, Synagoger i Staden.
Udryddes skal Hexeriet, Bedraget.
Og, for at fuldkomme Kristendomssagen,
lader man Bisperne indvie Vandet;
døbes skal alle fra Hedningelandet.
Findes der En, der sig holder tilbage,
bliver han brændt eller hængt med det samme.
Ærlige Kristne blev alle de andre:
Tusinder døbtes paa Drottens Befaling,
Dronningen selv, Bramimonde, undtagen.
Hun med det gode skal Daaben modtage,
derfor af Drotten hun føres til Aachen.

Natten er vegen for Dagen, den klare.
For Saragossa for Karl at bevare,
tusinde Krigere lades tilbage,
medens de andre til Hjemmet skal drage.

Tyvende Sang · Alde ·
V. 3705–3733.

Karl er vendt hjem til sin Hovedstad, Aachen.
Atter han staar i sin Hal i Paladset.
Alde, den Jomfru, saa væn og saa fager,
nærmer sig Kejseren; saadan hun taler:
„Hvor er Grev Roland, den tapre og brave,
han, der har lovet til Viv mig at tage?“
Kejseren heftigt af Medynk betages,
Taarer han fælder, i Skægget han drager.
„Kære Veninde,“ han Jomfruen svarer,
„Roland fandt Døden i Ronceval-Dalen;
thi vil til Gengæld jeg skænke Dig, Alde,
Ludvig, min Søn, som skal Rigerne arve;
han er den bedste, jeg véd her i Frankrig.“
Svarer hun: „Sælsom mig lyder din Tale.
Nu, da Gud Herren min Brudgom har kaldet,
ej vil han mig lade blive tilbage.“
Pludselig ned foran Drotten hun falder,
ligbleg om Kinden og død i det samme.

Tredje Del.

Gud hendes Sjæl til sit Himmerig tage! —
Frankiske Krigere sørge og klage.

Alde, den Jomfru, i Døden er blegnet.
Kejseren tror, at besvimet hun segned,
føler i Hjertet stor Medynk og græder.
Men, da han løfter fra Gulv hendes Legem,
synker det viljeløst mellem hans Hænder,
og i det samme han død hende kender.
Da lader fire Grevinder han hente,
som han med Liget til Klosteret sender,
og som skal vaage der Natten til Ende.
Ned foran Alteret Ligkisten sænkes.
Gaver og Jordegods Klosteret skænkes.

En og tyvende Sang · Gane for Karl den Stores Raad · V. 3734–3849.

Atter er Karl til sit Aachen vendt hjem.
Nede paa Slotspladsen, fast til en Pæl,
lænket stod Gane i Bolt og i Jern,
dertil forsvarligen bundet med Reb;
pryglet med Knipler og Stokke han blev.
Bedre han sikkert ej heller var værd.
Angstfuld han venter den Rettergang her.

Skrevet der staar i den frankiske Krønik:
Nu skulde Folk fra de Riger, som løde
Kejserens Bud, stævnes sammen til Møde.
Her de til Aachen, hans Hovedstad, søge
ved Sankt Sylvesters, ved Helgenens Højtid:
her skal de Sagen mod Gane begynde;
her vi Forræderens Dødsdom skal høre.
Flux lader Drotten ham frem for sig føre.

Tredje Del.

Herrer Baroner," saa udbryder Karl,
„retteligt Gane I dømme mig skal;
han mig berøved i Hedningeland
Bagtroppens tyve Gang tusinde Mand.
Roland, min Søstersøn, Tylvten med samt
Oliver, han, der var høvisk og brav,
har han forraadt for det Guld, man ham gav."
„Ej jeg det nægter," gav Gane til Svar.
„Roland hin Dag havde krænket mig svart,
derfor med Vilje jeg søgte hans Fald;
ej var dog svigefuld Handling min Agt."
„Raadslaa vi bør!" blev der trindt omkring sagt.

Hurtigt og kækt og med blussende Kinder
Gane sig nu foran Kejseren stiller;
hvis han var trofast, en Ædling tilvisse!
Tredive Frænder har Plads ved hans Side.
Hastigt hans Blik over Dommerne glider:
„Herrer Baroner," han tilraaber disse,
„hør, for Guds Kærligheds Skyld, hvad jeg siger.
Hæren jeg fulgte til Hedningerige.
Drotten jeg tjente med Troskab og Iver.
Pludselig Roland mig hadefuld bliver,
dét var hans Maal: at berøve mig Livet.

Undgik jeg dog, hvad den mægtige vilde,
skylder jeg dette min Kløgt og mit Snilde.
Roland og Tylvten blev undsagt i Tide,
Kejseren selv og hans Folk kan det vidne.
Dét er at hævne, men ikke at svige!"
„Nu bør vi raadslaa!" hans Dommere sige.

Derefter fjerned sig Kejserens Raad.
Gane, saa snare han saa' dem gaa bort,
samlede strax sine tredive Folk.
Størst Pinabel var i Raad som i Daad:
han kunde kæmpe og tale som faa;
derfor ham Gane tiltalede saa:
„Dig, Pinabel, jeg forlader mig paa.
Du fra en Skændselsdom frelse mig maa!"
„Gane," lød Svaret, „min Hjælp skal Du faa,
hvor end vor Drot lader Tvekampen staa!
Den, der tør vove at fælde din Dom,
udæsker jeg, han skal dø i sit Blod!"
Gane, den Ridder, sank ned for hans Fod.

Langvejs fra strømmed de Raadsherrer til,
baade fra Tyskland og fra Normandie;
de fra Auvergne bedømte den Svig

fremfor de andre helt roligt og mildt:
„Sagen bør hæves," saa sagde de, „thi
beder vi Karl lade Gane gaa fri;
da vil han sikkert sin øvrige Tid
tjene vor Herskers med Troskab og Flid.
Ej ser vi Roland mer; endt er hans Liv,
ej vi for Guld eller Gods faar ham hid;
lad os forhindre slig taabelig Strid!"
Alle var enige med dem deri,
alle, paa En nær, den stolte Thierri.

Altsaa til Kejseren sagde de nu:
„Herre, Grev Gane dog tilgive Du!
Da vil herefter han vorde Dig huld,
ædelig Ridder det er han tilfuld'.
Faar Du dog ej, for al Jorderigs Guld,
Roland tilbage, hans Sjæl er hos Gud." —
„I mig forraader!" brød Kejseren ud.

Drotten, som ser, at de svigter ham alle,
bøjer sit Hoved, af Sorrig betagen;
udstøder derpaa de heftigste Klager.
Hurtigt Thierri, denne fornemme Franker,
da træder frem foran Dommernes Skare.

Middelhøj er han og spinkel og mager,
sort er hans Haar og lidt brunligt hans Ansigt;
høvisk og roligt til Drotten han taler:
„Ædleste Hersker, Du Modet ej tabe!
Jeg, som har tjent Dig i Aar og i Dage,
maa, for min Byrds Skyld, vel dømme i Sagen.
Selv om Grev Roland forbrød sig mod Gane,
burde hans Stilling i Krigernes Skare,
og i din Tjeneste, sikret ham ganske;
dog er han bleven forraadt og bedragen.
Gane mod Dig som en Meneder handled;
thi bør han flux klynges op i en Galge,
saa bør hans Legem for Hundene kastes:
saaledes altid Forræderen straffes.
Trodser hans Frænder mig, skal de erfare,
jeg, med mit Sværd, tør min Mening forsvare."

Rask Pinabel træder hen foran Karl, —
godt er han skabt, dertil hurtig og brav;
dødsens er den, der af ham faar et Slag.
„Herre," han siger, „det gælder din Sag,
stands da den Kiv, som her føres i Dag.
Nylig Thierri os sin Mening har sagt,
jeg vil ham trodse og udæsker ham."

Tredje Del.

Hjorteskindshandsken til Drotten han gav.
„Gidsler jeg kræver," saa udbryder Karl.
Tredive saadanne gives ham da.
„Gidsler til Gengæld I faar," er hans Svar,
„vogtes de skal, indtil kæmpet I har."

To og tyvende Sang · Afgørelsen · V. 3850–3974.

Rækker Thierri, da nu Kampen er nær,
højre Haands Handsken til Kejseren hen.
Gidsler, til Gengæld, gav Karl Pinabel.
Saa lod han Mænd stille Bænkene frem;
toge de Riddere Sæde paa dem.
Regelret ordnes den Rettergangsfærd
af Holger Danske. — „Til Vaaben, til Hest!“
raaber de to til hinanden dernæst.

Kæmperne først deres Synder bekender,
Aflad der gives dem, hvorpaa de begge
bivaaner Messen og faar Sakramentet.
Rigeste Gaver til Klostret de skænker.
Frem foran Drotten de Riddersmænd træder
fuldkommen rustede: Sporer de bærer,
skinnende Halsbjørge, stærke og lette,
Skjoldrem med Skjolde, som deles i Felter,
prægtige Glavind med gyldenblankt Fæste,

Tredje Del.

skarpslebne Lanser og staalblanke Hjelme;
rask de bestiger de fyrige Heste.
Nu, da Thierri for Grev Roland skal kæmpe,
ængster sig svarligt de frankiske Svende. —
Gud ene véd, hvordan Kampen vil ende.

Udenfor Aachen sig strækker en Mark,
her skulde Tvekampen kæmpes den Dag.
Stolte og modige Krigerne var,
kækt paa de prustende Heste de sad.
Ind paa hinanden, mens Tøjlen de slap,
stormed de to med en frygtelig Kraft.
Skjoldene knustes og splintredes strax,
Brynjerne sprang, deres Sadelgjord brast,
Sadlerne drejed sig, Rytterne faldt, —
Frankerne saa' det og ræddedes alt.

Hasteligt op de fra Grønsværet springer.
Stærk Pinabel er, og hurtig og smidig.
Foran hinanden til Kamp de sig stiller,
medens de drager den guldhjalted' Klinge.
Vældige Hug de paa Staalhjelmen giver,
underligt ej, om den gennembrudt bliver.
Stor er de frankiske Ridderes Kvide.

Rolandskvadet.

„Vis os, o Gud,“ monne Kejseren sige,
„hvo der har Ret af de tvende, som stride.“

Stands nu, Thierri!“ Pinabel ham besvor,
„da vil jeg tjene Dig ærlig og tro.
Gane med Drotten forsone Du maa,
da skal Du Rigdom i Overflod faa!“
„Ve,“ lød hans Svar, „om jeg fulgte dit Raad!
Aldrig jeg tænker paa sligt, maa Du tro, —
Herren skal dømme imellem os to!

Du, Pinabel, som er ædel og tapper,
dertil af Legeme smidig og kraftig,
Du, som er viden berømt for din Manddom,
Du bør, saa tykkes mig, afbryde Kampen,
da hos vor Drot vil jeg udjævne Sagen.
Saadan skal Gane, Forræderen, straffes,
at det skal spørges for vist alle Dage.“
„Gud det forbyde!“ hans Modstander svarer,
„altid min Slægt vil i Forsvar jeg tage,
aldrig for Nogen jeg viger tilbage,
før vil jeg dø end fortjene slig Dadel.“
Atter de kæmper; med Vælde de rammer
Hjelmen og Hjelmens de gyldne Sirater.

Tredje Del.

Op imod Himmelen Gnisterne farer.
Ingen kan skille dem, — dét véd de alle:
en af de to maa i Tvekampen falde!

Ganes Forsvarer, den Helt Pinabel,
hugged Thierri paa hans staalblanke Hjelm,
saa der sprang Gnister i Grønsværet ned.
Staalhjelmen brast, og det skarpslebne Sværd
fór med sin Od over Ansigtet hen:
Blodet i Strømme strax vældede frem.
Slog Pinabel ham med Sværdet igen,
ramte hans Brynje og splittede den, —
Gud i sin Naade dog skærmed ham end.

Hen over Grønsværet Blodstrømmen randt;
hurtigt Thierri, da han Saaret fornam,
gav Pinabel et forfærdeligt Slag;
kløved hans Hjelm, slog hans Hjerne i Kvag,
slog ham paa ny, saa til Jorden han faldt.
Saaledes endte den bidsige Kamp.
Frankiske Krigere raabte paa Stand:
„Herren har gjort et Mirakel i Dag.
Gane og de, der har borget for ham,
lider nu retteligt Døden med Skam.“

Rolandskvadet.

Kejseren, fulgt af de første Baroner,
nærmed sig hurtigt Thierri, som, skønt saaret,
dog har til Jorden sin Modstander slaaet.
Strax, da han naa'de ham, favned ham Drotten,
tørred hans Kind med sin bræmmede Kaabe,
klædte sig saa i en anden af Maarskind.
Krigerens Brynje blev løsnet fra Kroppen,
saa red han hjemad, af Muldyret baaren.
Opfyldt hans Sjæl var af Glæde og Stolthed.
Kejseren atter til Aachen er kommen,
alt er beredt til at fuldbyrde Dommen.

Kejseren spørger Baronernes Raad:
„Hvad gør vi nu med de tredive Folk,
dem, der for Gane til Raadsmødet kom,
dem, vi før Kampen som Gidsler erholdt?"
„Dø skal de alle!" lød Svaret derpaa.
Fogden Basbrun han da tiltalte saa:
„Hæng dem i Træet, det onde, dér staar."
Svared han: „Saa er min Pligt, Herre Drot!"
Hundrede Knægte dem tager i Vold,
hurtigt i Træet de klynger dem op.
Saadan det altid Forræderen gaar:
ogsaa til andre hans Straffedom naa'r.

Tredje Del.

Alle de Tyske, saa vel som de Bajrer,
alle Bretoner og alle Normanner,
ivrigst af alle dog selve de Franker
kræver, at Gane skal strengeligt straffes.
Vælige Hingste da — fire i Tallet —
spænder de fast til hans Ben og hans Arme;
frankiske Husknægte Dyrene jager
ind til en Hoppe, som græsser paa Marken.
Drøveligt ender Forræderen Gane:
alle hans Sener forfærdeligt strammes,
Lemmer og Krop bliver skilt fra hinanden.
Græsset paa Marken af Blodstrømmen farves.
Dyrt maatte Gane sin Udaad betale;
ej af sit Værk maa Forræderen prale.

Slutning · V. 3988–4002.

Fuldbragt er Straffen, sket Fyldest er Retten;
dulmet og dæmpet er Kejserens Vrede.
Dagen imens er for Natmulmet vegen.
Karl i sit Kammer, det hvalte, sig lægger.
Budskab fra Gud bringer Gabriel Engel:
„Saml dine Stridskræfter, fjerne som nære,
hurtigt til Bire Du drage med Hæren.
Vivien Drot skal i Nimphe Du hjælpe:
haardeligt Byen af Hedninger trænges,
derfor de Kristne nu efter Dig længes."
Nødigt vil Kejseren atter i Leding.
„Herre," han siger, „hvor haardt jeg dog trælker!"
Skægget han river, mens Taarer han fælder.

Her ender Krøniken, Turold fortæller.

Redegørelse for Oversættelsen.

Det til Oversættelsen af la Chanson de Roland benyttede Metrum er ti (elleve) Stavelses Verset med Accenter, der i Reglen fordeler sig paa 1ste, 4de, 7de og 10de Stavelse, ofte med Incision mellem 4de og 7de. — De 3138 Vers, hvoraf denne Oversættelse bestaar, er inddelte i 112 mandlige og 125 kvindelige Strofer af ulige Længde, omtrent som i Originalen, og hver Strofe er bygget over en bestemt Slutningsvokal.

Et Stof, der bliver gengivet paa disse Vilkaar, maa vel behandles nogenlunde frit; dog har jeg efter bedste Evne søgt at komme Texten saa nær, som vort eget Sprog og den givne Form tillod. En Gengivelse i tvangfrie Vers kunde sikkert være kommen Ordlyden meget nærmere, men vilde i andre Henseender have tabt for meget ved saaledes at fjerne sig ganske fra Originalens Form. At overføre denne helt og holdent paa Dansk lader sig vistnok ikke gøre. Det Assoneringsprincip, hvorpaa de ældste af de franske middelalderlige Heltedigte er byggede, kan — navnlig i saa lange Strofer som her — næppe gennemføres hos os.

Naar, i denne Oversættelse, hver Strofe fremtræder som bygget over en bestemt Vokal (dog saaledes, at e, æ og o, aa er stillede sammen), da er dette Princip valgt, dels for saa meget som muligt at minde om det gamle Digt og dettes Versification, dels og fornemmelig, fordi det paa denne Maade blev muligt at indskyde saa mange fulde Rim, som vedkommende Vokal tillod, — en Del af Originalens Assonanser klinger jo allerede som fulde Rim —, og endelig fordi

denne Form, ved de hyppige Gentagelser i Digtet, tillod ja krævede den Variation i Udtrykket, der medføres ved de forandrede Vokaludgange.

Af flere Grunde har det været umuligt, som i Originalen, at forme hvert Vers til en Sætning. Denne vilde ogsaa lide for meget under et saadant Pres. — Tilmed kunde oldfranske Vers, efter Cæsurens betonede Stavelse, selv uden Elision, indeholde en tonløs, som, uden at medregnes, faktisk forøgede Stavelsernes Antal; ogsaa skal jeg exempelvis anføre, at Vers som: Set cenz cameilz e mil hosturs muiers (31), Morz est mis nies ki tant me fist cunquerre (2920), Ki traist hume sei ocit e altrui (3959), paa Dansk vanskeligt, uden ved Omskrivning eller ved at de taber i Klang, indenfor den givne Ramme og med forudbestemt Vokaludgang kan sammentrænges i én Linie, samt at staaende Udtryk som: dist Oliviers, dient paien, dient franceis, kræver én eller, efter Omstændighederne, to Stavelser mere paa Dansk, hvad jo ogsaa spiller en Rolle i Versets Økonomi. Derfor har jeg stundom været nødt til, for Tydelighedens Skyld, af et enkelt Vers at forme to, ligesom undertiden to af Originalens Vers er sammentrængte i ét. Paa flere Steder har det været nødvendigt, enten at udelade eller til Supplering at indskyde enkelte Vers eller Dele deraf, hvilke dog undertiden kun er tagne andetsteds fra i selve Digtet. For ikke at sprænge Metrets Ramme helt har jeg ogsaa paa forskellige Punkter maattet forandre Tallenes Værdier (V. 565, 715, 2092), men denne Forandring er for selve Digtet ganske betydningsløs; ligesom ogsaa Navnene, hvor der var mange af dem samlede paa ét Sted, her maatte fremtræde i en anden Rækkefølge end i Originalen. —

I nærværende Oversættelse af la Chanson de Roland har jeg, med Gautiers Udgave som Grundlag, til Oxfordmanuskriptets Text føjet en Del af de saakaldte indskudte Vers. Iøvrigt skal jeg med Hensyn til Oversættelsens Struktur give følgende Oplysninger:

Første Del.

Der er udeladt Indskudsstrofen XLI og Gentagelsesstroferne XLVI og LXIV; dernæst er Stroferne XVII—XIX, LII—LIII, LV—LVI sammendragne hver for sig i én, medens Stroferne LVII og LXX er sammentrængte, Stroferne LX—LXI ombyttede og Stroferne LVIII, LXXIV, LXXXIV samt LXXXV hver delte i to.

Mellem V. 274—331 har jeg tildels bibeholdt den Ordning af Stoffet, som bl. a. findes i Oxfordmanuskriptet. — Desuden er der udeladt ca. 40 spredte Oxfordvers og tilføjet ialt ca. 70 af de indskudte. —

Side 27 L. 11 f. n. staar to Steder den i Stedet for dem.

Anden Del.

Stroferne CXXI—CXXX indeholder ialt 155 Vers, hvoraf kun de 45 er Oxfordvers. Her har Gautier sikkert medtaget for meget: Overblikket mangler, Gentagelserne forvirrer. Dette Afsnit er derfor i Oversættelsen behandlet i fire Strofer (Begyndelsen af 10de Sang), hvori Oxfordverseme og ca. 55 af de indskudte Vers er medtaget. Disse fire Strofer udgør saaledes Indledningen til Hovedkampen; de efterfølgende 11 Strofer skildrer 1ste Hærafdelings Kamp under Grandogne, og de sidste 7 skildrer 2den Afdelings Kamp under Abisme og Marsile selv. Derfor er de to Strofer om Abisme (CXLIII—IV) stillede dér, hvor ogsaa Gautier har anbragt dem.

Der er udeladt 6 Indskudsstrofer, medens Stroferne XCIII, CXIX og CLXI hver er delte i to, og Stroferne LXXXVI—VIII samt 5 Indskudsstrofer er sammentrængte. — Desuden er der udeladt ca. 60 spredte Oxfordvers og tilføjet ialt ca. 190 af de indskudte.

Tredje Del.

Der er først og fremmest udeladt den saakaldte Baligant-Episode, dels fordi den næppe har hørt med til det oprindelige Rolandskvad, dels fordi den paa dette Punkt kun vilde standse Begivenhedernes Gang og virke trættende. Dog har jeg af denne Episode ment at

burde medtage Afsnittet om „Erobringen af Saragossa" som et nødvendigt Led i „Straffen" og som Afslutning paa Marsiles og hans Dronnings Historie. Dette Stykke, der i Oxfordmanuskriptet er delt i to Dele, er her samlet under ét. Desuden er udeladt Afsnittet om Drømmesynerne (V. 2525—69), da saadanne allerede findes i første Del, samt den Snes Vers, der skildrer Hjemrejsen gennem Frankrig, og endelig Strofen om Gramimonde (CCCXX), der ifølge det foregaaende var overflødig.

I 17de Sang er nogle Vers omordnede. Saaledes er et Par Vers i Strofen CCXIV flyttet over i CCXII. Strofen om Begravelsen (CCXLIII) og tildels 20de Sang er nærmest oversat efter en Redaktion af Gaston Paris. Strofen CCXCVI og nogle Vers i CCXCVII er samlede i én. Iøvrigt er der udeladt ca. 25 spredte Oxfordvers og kun tilføjet et Par indskudte. —

I Oversættelsen har jeg nødvendigvis hyppigt maattet bruge Fortidsformer jævnsides med det historiske Præsens. Af Hiater har jeg kun søgt at undgaa saadanne, hvor Lyden fra begge Sider var ens; disse sidste er kun bibeholdt, hvor der af sproglige Grunde vilde ofres for meget ved at udrydde dem. Hvor der er fuldt Enderim, dannes de som oftest enten af Strofens Slutningsvers eller af et af dens andre Vers, der da er flyttet ned.

Af Vers, hvor Oxfordmanuskriptets Gengivelse er foretrukket fremfor Gautiers, kan nævnes 364, 485, 1862, 2297, 2933; af Vers, hvor en fra Gautier forskellig Opfattelse er lagt til Grund for Oversættelsen, nævnes: 1693, 3733, 3905.

Mindre betydende Modsigelser har jeg ladet staa. — Med Hensyn til Udtalen af Navne er den Regel fulgt, at lade kendte Navne som Roland, Oliver, Dyrendal, Olifant, beholde Tonen paa første Stavelse, medens alle andre udtales som paa Fransk, med stærkest Accentuering af den sidst udtalte Stavelse: Marsile, Gualter, Estramarin. — Kordova udt. Kordova. — Spanieland tæller tre Stavelser, Montjoie og Thierri tæller hver to Stavelser og Laon én.

Oversættelsen er foretagen efter Gautiers Udgave af 1890, sammenholdt med de forskellige Udgaver af Gaston Paris, Léon Clédat, Adolphe d'Avril o. a., samt med Stengels Aftryk af Oxfordmanuskriptet. Ligeledes er Rosenbergs Disputats lejlighedsvis benyttet. — Ved Versangivelsen i Overskriften henvises til Gautier, men det maa her erindres, at indskudte Vers ikke er numererede. En Inddeling af Digtet er foretagen for at lette Overblikket; den findes ikke i Originalen.

Det er med blandede Følelser, jeg ser dette Arbejde gaa i Trykken; thi jo mere jeg er kommen til at holde af den fremmede Digtning, desto stærkere har jeg følt Umuligheden af, trods alle Anstrengelser, at gengive den fuldtud saaledes, som jeg gerne vilde; alene i rent teknisk Henseende har der ofte rejst sig absolutte Hindringer herfor.

Min varmeste Tak til Hr. Professor, Dr. phil. Kr. Nyrop, der har gennemgaaet saavel Manuskript som Korrektur, og som paa mange Maader og i vid Udstrækning beredvilligt har ydet mig sin værdifulde Bistand.

O. P. R.

Noter og Oplysninger.

S. 3: *Syv Aar fuldt vel har i Spanieland været.*

At Karl skulde have været syv år i Spanien, er fuldstændig uhistorisk; felttoget synes i det højeste at have varet et halvt år. Af sådanne overdrivelser findes der mange i digtet; således tillægges der frankerkongen, der i 778 var sex og tredive år gammel, en alder af to hundrede år (s. 30).

S. 3: *Han som Apollon og Muhamed tjener.*

Man antog i middelalderen, at Muhamedanerne var hedninger, og som deres vigtigste Afguder nævnedes Apollo (smlg. s. 144), Muhamed (smlg. s. 45), Tervagant og Bafum. At Apollo er blevet en muhamedansk afgud er et kraftigt vidnesbyrd om middelalderens mangel på kendskab til den klassiske oldtid. Smlg. s. 6, hvor Priamus er navnet på en Sarasener.

S. 5: *Drage til Aachen og lade Dig kristne.*

Aachen med de hellige kilder (smlg. s. 10) var Karl den stores hovedstad. Under de senere Karolinger flyttedes residensen til Laon, som også omtales i digtet (s. 140).

S. 6: *Drotten i Kordova staar med sin Hær.*

At Kordova (Cordres) nævnes, skønt Karl ikke var kommen syd for Ebro, skyldes kun Trouvèrens ringe geografiske kundskab.

S. 8: *Ivar og Ive, det Fostbroderpar.*

Fostbroderskabet er en af de mange germanske skikke, der ved Frankernes sammenblanding med Gallo-Romanerne fik indpas i Frankrig. Som poetisk motiv spiller »la cumpaignie« en betydelig rolle i heltedigtningen, der øjensynlig på dette punkt genspejler forholdene i det virkelige liv. Endnu i det 14de århundrede slutter Duguesclin broderskab med Olivier Clisson.

S. 10: *Fest for Sankt Mikkel, som Hoffolk er god.*

Sankt Mikkel og hans festdag (16. okt.) såvel som det berømte abbedi nærved Avranches, der bærer hans navn (Mont-Saint-Michel in periculo maris), nævnes så hyppigt i digtet, at man tør formode, at dets forfatter har haft hjemme i Normandiet, nær den bretonske grænse.

S. 11: *Væbnere tolv han til Tjening dem gav.*

Tolvtallet var hos Germanerne et betydningsfuldt og helligt tal, og denne opfattelse genfindes i den franske heltedigtning. Karl den store er omgiven af tolv jævninge (li doze per) ligesom Sarasenerkongen; analogt hermed træffer vi hyppigt en udvalgt helteflok på tolv kæmper i digtene om Didrik af Bern, og fra Nordens sagnhistorie kan anføres Rolf Krakes tolv bersærker.

S. 11: *Først Holger Danske, saa Bispen Turpin.*

Holger Danske (Ogier de Danemarche) er en af de aller berømteste oldfranske sagnhelte; hans oprindelse er dog meget dunkel. Muligvis stammer han, i alt fald delvis, fra Frankeren Autcharius, der levede i slutningen af det 8de århundrede; at han skulde være af dansk afstamning, synes mer end tvivlsomt. Bispen Turpin (Tilpinus) er en historisk personlighed fra Karl den stores tid.

S. 12: Ogsaa Grev Gane, som Svigen begik.

Forræderen Ganelon (eller Gane) er helt igennem uhistorisk; smlg. indledninden s. VI. I digtet fremstilles han som Rolands stedfader, men iøvrigt er hans optræden i flere henseender uklar.

S. 15: Hansken og Staven jeg beder Dig om.

Hansken og staven brugtes som symboler; den, hvem Karl giver dem, udrustes med kongelig myndighed (smlg. s. 18, 19, 46). Vasallen overrakte ydmygt lensherren sin hanske som tegn på underkastelse (smlg. den døende Roland, der rækker Gud sin hanske, s. 127). Tilkastedes den derimod hånligt, betød det opsigelse af huldskab og troskab eller udæskning til kamp.

S. 22: Træder han brynjeklædt hen ved hans Side.

Forfatterens skildring af krigernes dragt og våben refererer sig til forholdene, som de var på hans tid, ikke på Karl den stores; middelalderens forfattere forstod ikke at abstrahere fra den verden og den tid de selv levede i, de henførte alt til den og omdigtede alt efter dens krav. Rolandskvadet viser os således kulturtilstandene i det 11te, ikke i det 8de århundrede, hvilket en sammenligning med Bayeuxtapetets rige figurgalleri yderligere bekræfter. De franske hærmænd bærer en tætsluttende ringbrynje, der kaldes bronie (vort ord brynje) eller osberc, haubert (ↄ: halsbjørg, hvad der beskytter halsen, smlg. s. 73), på hovedet har de en spidst tilløbende hjælm, der forlænges ned over næsen i den saakaldte nasel, som hosstående figur viser, og i venstre hånd holder de det langagtige skjold (escu eller targe); når de ikke kæmper, har

de det gærne hængende om halsen i en rem (smlg. s. 38). Deres våben er det tunge slagsværd (espée), hvis knap undertiden indesluttede relikvier (se ndf.), og den lange lanse (lance eller espiet), til hvis spids der gærne er knyttet en lille vimpelagtig fane, gonfanon (smlg. s. 65).

S. 33: Saa paa Murgleises Relikvier han svor.

Det var ikke ualmindeligt, at sværdknappen tjente til relikviegemme; smlg. s. 125—126, hvor den døende Roland med stolthed omtaler de kostbare relikvier, hans Durendal indesluttede.

S. 46: Jeg fælder Roland, den Gunst Du mig vise.

Det var en attrået ære at få lov til at åbne kampen; som løn for sin lange og tro tjeneste beder Adelrot kun om „le colp de Rollant“. På samme måde fortælles der i Roman de Rou, at sangeren Taillefer udbeder sig som særlig gunst „le premier colp de la bataille“.

S. 57: Giv et Signal ved et Stød i Dit Horn.

Olivers opfordring til Roland om at blæse i hornet gentages tre gange i tre forskellige vers. Sådanne „couplets similaires“ forekommer flere gange i digtet, se f. ex. hedningekongens råd (s. 6—7); Rolands ønske om at tilkalde hjælp (s. 91—92); Rolands afsked med Dyrendal (s. 124—126); Karls sorg over Rolands død (s. 140—142). Disse gentagelser er rimeligvis at betragte som et primitivt kunstmiddel, ved dem fremhæves de særlig betydningsfulde episoder på en kraftig og virkningsfuld måde.

S. 57: Giv med Din Olifant Drotten Signal.

Rolands horn var af elfenben; deraf dets navn (olifant = éléphant). I Bordeaux fremviste man i middelalderen et rævnet horn, som udgaves for at være Rolands.

S. 62: *Montjoie.*

Om oprindelsen til dette ord, der var de franske ridderes krigsråb, vides intet sikkert. Sandsynligheden taler for, at det egentlig er et stednavn (mons gaudii?).

S. 80: *Valdabrun, som indtog Jerusalem, osv.*

I dette vers findes rimeligvis et minde om Jerusalems erobring 1012 af kalifen Hakem. Da det ikke omtales, at de kristne har tilbageerobret byen, er der sandsynlighed for, at digtet er skrevet før det første korstog.

S. 94: *Husk, at han selvraadigt Noples betvang.*

Ifølge en gammel fortælling, der er bevaret i Karlamagnus saga, havde Roland og Olivier engang erobret Noples; men mod Karls vilje dræbte de byens konge Fouré og en del af indbyggerne.

S. 97: *Først rev de Mundskæg og Hageskæg af.*

Skægget betragtedes som et ufejlbarligt tegn på manddom og mod; det var riddernes stolthed, og de aflagde ed ved det. Deres værdighed koncentreredes så at sige i det, og det var den største hån og fornærmelse, man kunde tilføje nogen, at rykke i det. Sagnhelten Floovant (Dagobert) landsforvises, fordi han klipper skægget af sin faders drost, der var hans hovmester.

S. 120: *Og, efter Sædvane, derhos han siger.*

Det var skik og brug, at man holdt en art sørgetale (regret) over den faldne ridder; det var samtidigt en lovtale over hans liv og bedrifter og en klage over hans død; smlg. Rolands klage over Olivier s. 109 og Karls klage over Roland s. 140 ff.

S. 125: *Tilmed har Landene hinsides Havet,*
Skotland samt Krongodset England vi taget.

I denne omtale af England som fransk provins kan man muligvis se et bevis for, at vor redaktion af Rolandskvadet er skrevet

efter Vilhelm Erobrerens tog 1066. Smlg. verset s. 21, hvor det hedder, at Karl drog på hærtog mod England; når der tilføjes, at han tvang det til at „skatte til paven i Rom“, sigtes der øjensynligt til Peterspengene; disse indførtes dog ikke af Karl den store, men af hans samtidige, kong Offa i Mercia.

S. 134: Gud har for Kejſeren Underværk gjort.
Standſet paa Himlen den dalende Sol.

Vi træffer flere af de fra det gamle Testamente kendte mirakler benyttede i den oldfranske heltedigtning; om den nøje kendskab, Rolandskvadets forfatter har haft til Biblen, vidner, foruden hans benyttelse af fortællingen om Josva, også flere af de indflettede bønner (smlg. s. 127). Det er i det hele taget mærkeligt at se, hvilken stærk klerikal farvning sagnene om Roland efterhånden har antaget; hans kamp mod Sarasenerne er tildels kommet til at symbolisere den katolske kirkes kamp mod vantroen. Roland er en lysets fyrste og gennem naturens sorg over hans død (s. 74) identificeres han næsten med Kristus; Rolands fjender er tillige Guds riges fjender, hvilket yderligere fremhæves ved en allegorisk nomenklatur: de holder til i Val-Ténèbres (skyggedalen; s. 134) og bærer navne som Malquidant (vantro; s. 82) og Abisme (helvede; s. 85).

S. 139: At om han fjærnt fra ſit Land ſkulde falde,
Skulde man finde ham, fremmeſt af alle.

Det fremgår af texten, at Roland ved en fest (julefest) i Aachen har aflagt et heltemodigt løfte, som han nu har indfriet ved sin død. En sådan løfteaflæggelse forekommer adskillige steder i den oldfranske epopée som poetisk motiv; smlg. de tolv sarasenske høvdingers løfter i begyndelsen af vort digt (s. 45 ff.). Vi står utvivlsomt her overfor en oprindelig germansk skik, der er indført med Frankerne; også Nordboerne kendte skikken og benævnede den heitstrenging.

S. 143: Derpaa i Hjorteskindssækkene lagt.

I den tidlige middelalder (8de—12te århundrede) brugte man undertiden at begrave ligene indsyede i sække af hjorteskind.

S. 151: Raadslaa vi her, blev der trindt omkring sagt.

Hele processen mod Ganelon stemmer i alt væsentligt med den germanske rettergang; det er ikke Karl, der dømmer, men folket, Frankerne (li Franc). Germansk er også de tredive mænd af Ganelons slægt, der som gidsler indestår for ham (s. 160), og tvekampen mellem Pinabel og Thierri, af hvis udfald hele sagen kommer til at afhænge.

S. 162: Her ender Krøniken, Turold fortæller.

Det er yderst tvivlsomt, hvorledes det sidste vers: „Ci falt la geste que Turoldus declinet“ skal forstås; man er især usikker med hensyn til betydningen af „declinet“, og det er derfor uvist, i hvilket forhold den anførte, iøvrigt aldeles ukendte Turoldus står til digtet, om han er dets forfatter eller ej.

Kr. N.

Fortegnelse over Afbildningerne i Indledningen og Noterne.
